

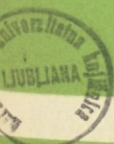
DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

D 59964

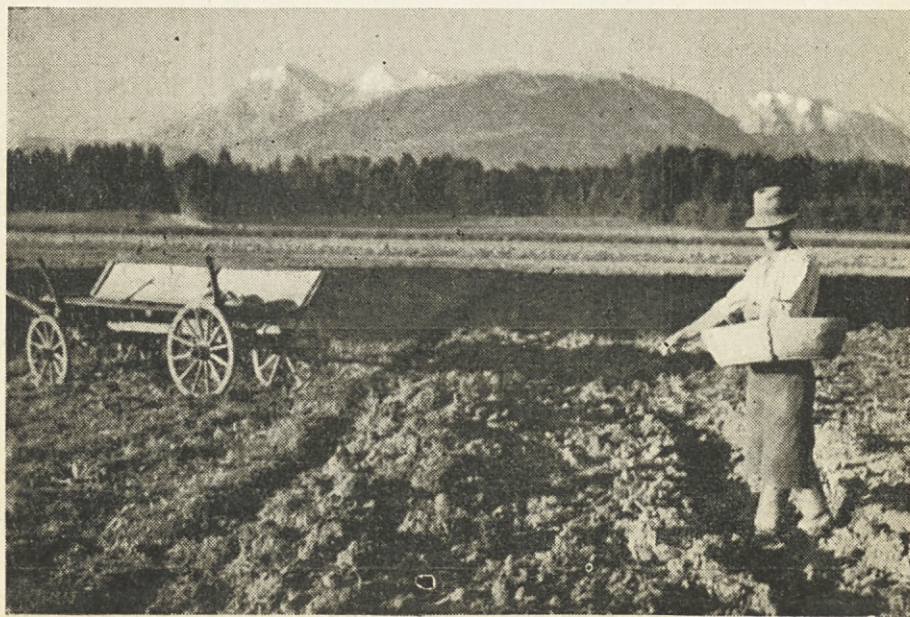

MAREC 1954

Zgoraj levo: Slovenska domačija v Kranjski gori; desno: Veseli koroški dekličiči se s kepanjem poslavljujejo od zime; Sestre in gojenke samostana v Št. Jakobu (na Koroškem) pri poljskem delu. Spodaj: Pomladanska setev

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

V MARIJINEM LETU 1954

L. XXII.

MAREC

ŠTEV. 3

„MATI!“ - JO JE KLICAL

ROZMAN BRANKO

„Matere ni več, tistih starih desetice tudi ne, in dnevi so zdaj mračni in pu-sti vse do noči.“

Tako končuje Cankar Desetico. Le nekaj kratkih besed, nekaj črt in nasli-kana je vsa sinovska ljubezen do svoje matere. Tako je znal le Cankar.

Isto sem občutil, ko sem pred leti prejel od brata pismo: „Sam sem. Bo-lan sem. Ni matere, da bi mi skuhala lonec čaja.“

*

Kaj je pravzaprav mati, kaj in kako je tisto, zaradi česar je mati mati — kdo bi vedel povedati? Je skrivnost, pa in velika, od božjega Stvarnika položena v naravo. Materinstvo je cela vrsta čudežev božjih.

Materinstvo se pričinja pri spočetju otroka, začetku njegovega bivanja, kar samo je že velik čudež. Kakor pri rožah prašni cvet oplodi brazdo, da rodi sad, tako je po božji zamisli pri človeku. Vendar bi po spojitvi dveh neznatnih celic nikakor ne nastalo novo življenje, ko bi nevidna božja roka ne položila v to spojitev začetka novega življenja. Največji kemiki in biologi niso in ne bodo mogli z vso učenostjo v svojih la-boratorijih ustvariti dveh celic, ki bi spojeni dali novo življenje. So stvari, pridržane le Stvarniku. Umno bitje jih opazuje, se jim čudi, a ko poskuša ustvariti kaj podobnega, se zave, da je posegel na področje neskončnega in ro-ke mu omahnejo od nemoči.

Naslovna stran: Prve vigradne sape so dahnile preko do-maćih polj in gozdov. Na prisojnih rebreh so prikukali prvi znanileci pomladi — zvončki

Takoj ob spočetju spet Bog nevidno poseže vmes: v ti dve celici, ki sta se združili v novo, v zasnutek novega bitja, ustvari dušo, duhovno počelo, zaradi katerega bo ta novi človek nekoč zmožen duhovnih dejanj. Ta človek bo lahko nekoč mislil, hotel in spoznaval prav zaradi duše v sebi. Sama snov ne more misliti. Te duše, po kateri prav je človek človek, mu nista mogla dati oče in mati: duhovnega ni moči dedovati, duhovnega ni moči deliti. Je naravnost od Boga. V materi se je zgodil nov čudež.

Res je, da mati pri ustvaritvi duše ni nič sodelovala, ker so pač naravni zakoni taki. A ker je človek enota iz duše in telesa, ni mati le mati telesa, ampak celega bitja, ki je človek. Ves novi človek je po svoji telesnosti in duševnosti odraz nje. Ona ga je spočela, ona ga bo rodila.

Potem pride nevidno dogajanje v materini zibki, pod njenim srcem. Iz materine krvi se preliva kri v novo bitje, svojega telesa dovršen del da mati svojemu otroku. Župančič je to nevidno dogajanje tako-le popisal v Prihodu:

Zibala sem te mesecev devet
v telesa svojega skrivnostni zibki,
vsak gib tvoj spremljala, ko prsti šibki
iz mene tipali so v vnanji svet.

Zate sem dihala, za tvojo rast
sem vate svojo srčno kri točila,
in s tabo vred je rasla v meni slast,
s sladkostjo skoz in skoz me prepojila.

Noben ni žamet in nobena svila
voljna tako, kot sem te vase jaz
s povoji pajčevinastimi skrila,
z vsem bitjem objemaje te ves čas...

Nevidna božja roka je oblikovala
dete v materi. Mati sama ni nič delala
pri oblikovanju. Makabejska mati se je
tega zavedala, ko je govorila: „Jaz ne
vem, kako ste nastali v mojem telesu;
nisem vam jaz dala dihanja in življenja
in nisem jaz sklenila udov vašega telesa“ (2 Mak 7, 20—22).

Prav to nevidno dogajanje pod materinim srcem pa je tisto, kar dve bitji — materino in nastajajoče — tako tesno združi za vse življenje. Ta tesna združenost je vzrok, da niti voljkulja ne pozabi svojih voljčičev.

Potem pa trdno, trdno sem zaspala.
Tedaj so te iz skrivne zibke vzeli;
in ko so te v naročje moje deli,
si ti zaplakal, jaz sem se smehljala.

(Župančič, Prihod)

Sad se je ločil od drevesa, otrok od matere, a mati kljub temu še ostaja mati temu otroku. Bog je tako uredil, da mati v začetku hrani svojega otroka s samo seboj. Otroka zebe, mati čuti, otrok joče, mati trpi. Bog ji je to ljubezen položil v srce. Bog je napel te brezžične antene med obe srci. Tudi to malo srce, ki je komaj jelo tiktakati, se kaj hitro zave, kje je tisto srce, ki ga ljubi bolj kot druga. Ne more še govoriti, a že steguje ročice proti ljubelemu bitju.

Potem pridejo prečute noči in žulji in skrbi — pa kaj bi pravil, saj vsaka mati bolje ve kot jaz. Pridejo ločitve, pride nazadnje smrti, a mati ne preneha biti mati temu otroku in otrok ne njen otrok. Ljubezen je večja od smrti, sem bral. Materinstvo, ki je le konkretizirana ljubezen, prav tako. Traja preko groba v večnost.

Taka je skrivnost materinstva, tako je tisto najlepše na tem svetu.

„V vsakem človeku je skrita beseda, ki je ne more in ne sme izreči, in ki bo napisana morda šele ob smrtni uri na njegovih ustnicah. V vsakem človeku živi slika, ki je ne sme in ne more naslikati, če bi bil sam Leonardo, in ki bo naslikana šele na mrtvem obrazu njegovem. V mojem srcu je materina podoba — lepota in blagost, kakor je nikoli in nikjer nisem videl, in ki jo bodo živo ugledale šele moje umirajoče oči“ (Cankar, Njena podoba).

*

Če je že človeško materinstvo tako lepo, tako plemenito, saj je prizorišče cele vrste božjih čudežev, je Marijino božje materinstvo še lepše, brez vsake sence, ki bi mogla obsenčevati materinstvo ostalih mater. Zaradi Marijinega materinstva in po njem so posvečene vse matere. Zaradi istega materinstva je Marija milosti polna, blagoslovljena med ženami, brezmadežna devica, vnebovzeta s telesom že sedaj in srednica vseh milosti.

Tudi pri Marijinem materinstvu lahko razlikujemo stopnje kot pri ostalih materah, le da je njeno materinstvo poleg čudežev, ki so že vključeni v naravne zakone, spremljala še druga vrsta izrednih čudežev.

Marija je spočela Kristusa. Spočela ga je na poseben način. Spočela je devica in je devica ostala. Sveti Duh je prišel nadnjo in moč Najvišjega jo je obsenčila. Ker je tako Marija spočela brez moža, je v nekem oziru ona še bolj mati Jezusova, kot so druge matere matere svojih otrok: Jezus je samo od nje, brez človeškega očeta.

Pripravljena je bila celica, iz katere se je po spočetju moral razviti nov človek. Tej celici je, kot pri ostalih ljudeh, Bog ustvaril dušo. Brez duše bi celica ostala le materija, le telo, z dušo je postala človek.

A tu se je zgodilo še nekaj, nekaj nedoumnega, o čemer nam jasno priča vse razodetje. Skupaj z ustvarjeno dušo je bila pridružena zametku Kristusovega telesa v prvem trenutku spočetja neskončna božja narava; druga božja oseba se je združila v Marijinem telesu s človeško Kristusovo naravo. Marija je tako spočela v sebi Kristusa, Boga in človeka v eni osebi. Ne Boga kot Boga, saj tak je bival že zdavnaj pred njo in po njem je tudi ona dobila življenje. Ampak učlovečenega Boga, to je po nje-

govi človeški naravi, združeni z božjo v božjo osebo.

Kristus ima popolno človeško in božjo naravo, a je božja oseba. Kot sta pri človeku združena duša in telo v eno osebo, tako sta pri Kristusu združeni božja in človeška narava v eno osebo, v božjo. In kot je človeška mati mati ne le telesa, ampak celega človeka, kajti duše in telesa pri človeku ne moremo ločiti, tako je Marija mati celega Kristusa, ne le njegove človeške narave, kajti pri njem sta najtesneje in neločljivo združeni obe naravi v božjo osebo. Kristus je popoln človek, ima telo in dušo, a njegova človeška narava nima samostojnega bivanja, zaradi česar v Kristusu ni človeška oseba. Kristus, Bog in človek, je eno, ena božja oseba, vedno, od prvega hipa svojega bivanja, že v rojstvu, že v spočetju. Kristus ni bil nikdar le človek.

Potem se je začelo tisto devetmesečno dogajanje v Marijinem telesu. Marija je dala svojemu sinu vse, kar človeška mati da svojemu otroku. Zato je prava, v polnem pomenu besede njegova mati. Tudi ona je spremljala vsak gib svojega otroka v sebi, dihala vanj, vanj svojo kri točila, ga skrila v pajčevinaste povoje svojega telesa in ga objemala z vsem bitjem ves čas. Novo srce je tolklo ob njenem srcu, iste misli in čustva so prevevala obe telesi.

Prišlo je rojstvo: v skrajno revnih razmerah — kot v zasmeh bogastvu —, a to rojstvo je bilo čudežno. Ne le po zunanjih kozmičnih in nadnaravnih pojavih (neznana luč, prikazen angelov, nebeška godba), ampak tudi po svojem fiziološkem dogajanju: v rojstvu samem je Marija ostala Devica.

„Kakor sonce skoz glaž gre,
ta glaž se ne ubije,
tako je enkrat rojen bil
Jezus iz Marije.“

(Stara slovenska pesem)

Tudi došla je Marija svojega sina, se sklanjala nad njim v nočeh, ušla z njim pred Herodom v Egipt in ga potem spremljala skozi vse življenje prav do križa in še preko križa do vnebohoda Jezusovega. Že navadna mati bi sina edinca spremljala z vso ljubeznijo. Kako je Marija, najpopolnejša mati, spremljala svojega Sina Boga, si lahko le medlo predstavljamo: doumeti ne moremo.

Hrepenela je potem po združenju z njim, dokler ni od prevelike ljubezni do njega umrla in bila po posebni božji dobroti vzeta z dušo in telesom v nebo. Spet sta skupaj Mati in Sin, in nikdar več ju nihče ne loči.

*

Tako je bilo Marijino božje materinstvo. Bog je hotel te tesne vezi med Marijo in njenim Sinom. Kako intimne,

NAŠA MATI

*Marija, čista, sveta,
posoda milosti,
brez madeža spočeta
edina med ljudmi.*

*V kreposti si žarela
od diha prvega,
zato pozdrav prejela
si séla božjega.*

*Življenje vse nosila
ti v sebi si Bogá,
deviško si rodila
Zveličarja svetá.*

*Pod križem pa postala
si mati vseh ljudi,
za nas si darovala
Očetu lastno kri.*

Gregor Mali

kako trdne in v večnost segajoče so te vezi med njima. Vekomaj mati in vekomaj sin. In vekomaj neskončna ljubezen med njima.

Bog redno ne dela izjem. V Marijinem življenju jih je naredil celo vrsto: a če malo doumemo njeno dostojanstvo nam je vse tako razumljivo. Kateri sin bi ne naredil vsega, kar bi bilo v njegovi moči; za svojo mater? In Jezus, najboljši sin, naj bi ravnal drugače? Nikakor. Dasi Bog, si ni mogel pripraviti lepše matere, popolnejše, kot si jo je. Res je, da je razdalja med Bogom in Marijo neskončna: Bog je Stvarnik, Marija je le ustvarjena stvar. Res pa je tudi, da je razdalja med Marijo in nami zaradi njene vzvišenosti v nekem pomenu neskončna. Mati božja — s tem je povedano vse.

A to neskončno razdaljo med Marijo in nami zmanjša ljubezen. Dasi tako vzvišena, vendar je Mati: mati Kristu sova v naravnem smislu besede, naša mati v duhovnem pomenu. In prav njeno božje materinstvo mora biti za nas ne le razlog, da jo častimo, kolikor je v naših močeh, ampak tudi vir zaupanja: ona je vsemogočnost na kolenih. Njej njen Sin ne bo ničesar odrekel, da le ni v škodo našim dušam.

*

Prišel bo 25. marec, praznik Marijinega oznanjenja, posvečen tem skrivnostim, Marijinemu božjemu materinstvu, ob katerem se spominjamo tudi materinstva naših krščanskih mater...

Velik je Bog v svojih veliki delih, posebej tudi v lepi in veliki skrivnosti človeškega materinstva. Zahvaljen, ki je v Materi Mariji posvetil materinstvo naših mater, da so posledj njej podobne. Zahvaljen, da je v svoji materi tudi nam dal najboljšo Mater, ki dopolnjuje slabotnost naših človeških mater in z vso ljubeznijo svojega materinskega srca nad nami vsemi vedno čuje.

V pepelnični noči

ZORA PIŠCANCEVA

Ves dan je deževalo. Proti večeru se je nekoliko zvedrilo, kmalu pa je začelo spet pršeti tako na drobno in neslišno, kot bi snežilo.

Pri Tratniku, v zadnji hiši za vasjo, je iz kuhinjskega okna lila luč v temni večer in s svetlim pramenom razsvetljevala cesto, ki je vodila v vas. Vse je bilo tiho, kot izumrlo. V daljavi je šumela narasla reka in valila svoje temnorjave valove čez jez.

Na cesti so se iz teme izvile tri postave in hitele proti svetlemu pramenu, ki je prihajal iz hiše.

„Martina!“ so tiho zaklicale in potrkale na kuhinjsko okno. Martina je ravno kar pomila in že hotela ugasniti luč. Ob trkanju se je zdrznila in boječe vprašala: „Kdo je?“

„Me smo, le hitro se napravi, na ples pojdemo!“

Martina je odprla okno. Luč je razsvetlila tri dekliške obraze: „Hiti, Martina, vsi fantje te vabijo. Rekli so, da brez tebe ne smemo priti!“

„Stric in teta me ne bosta pustila!“ se je dekle na pol že vdalo!

„O, neumnica, saj ni treba, da poveš, da pojdeš na ples. Reci, da greš le malo v vas. Pohiti, me te čakamo za prvim ovinkom.“

Martina je boječe stopila iz kuhinje v izbo. Stric in teta sta sedela pri mizi in se pogovarjala, na klopi za mizo pa so dremali otroci.

„O, Martina, povej nam pravljico, tisto o Mariji in Jezuščku, ki...“ se je nenadoma zdramil mali Andrejček.

„Najprej bomo molili,“ ga je resno prekinil oče, „potem pa spat. Jutri je pepelnica in bo treba k maši. No, Martina, kar začni!“

„Stric!“ se je opogumila deklica, „k sosedovim bi rada. Cilka in Pavla sta me že zjutraj povabile. Saj bom kmalu nazaj.“

Stric jo je nejevoljno pogledal, teta pa ji je brž prišla na pomoč: „Andrej, le pusti jo, da se malo pozabava z dekleti, pri nas ima tako samo delo. Jo bom že počakala da se vrne.“

„Sitne ženske, vse vam je treba ugoditi,“ je premagan zagodrnjal Andrej in začel sam moliti rožni venec.

Martina je vsa srečna smuknila skozi vrata v gornjo sobo, se preoblekla, si nadela ručo in spet stekla po stopnicah navzdol: „Teta, grem!“ je še zaklicala iz veže v sobo in že utonila v temi, ki se je vse gostejše spuščala na vas.

„Na ples, na ples!“ je veselo pelo v njenem srcu, da je še bolj pospešila korake. Doma, v svoji gorski vasi je že kdaj plesala, a le med dekleti, tukaj pa jo fantje vabijo na ples.

Za ovinkom so se ji pridružile vse tri sestre, potem pa so se skupaj napolile proti vasi. Iz velike gostilniške sobe so se zaslišali hreščeči glasovi harmonike, vpitje in smeh.

„Dosti jih je!“ je veselo ugotovila Cilka.

Vstopile so v bogato razsvetljeno gostilniško sobo. Martina se je vsa zmedla, toliko tujih cbrazov je bilo tu. Stala je pred njimi v vsej dekliški lepoti, z

rdečico na licih, iz oči sta ji sijala strah in negotovost. Tako ljubka je bila v tej svoji plahosti in neodločnosti, da so jo fantje vsi zavzeti gledali.

„Martina, prvi ples bo moj!“ je oblastno stopil k njej Matevž, sin največjega bogatina v vasi.

„Zaigrajte!“ je zaklical godcem.

Zaplesali so. Martini se je v začetku korak zatikal, a kmalu se je pod Matevževim spretnim vodstvom vsa predala ritmu godbe in zaplesala je lahno in gotovo. Matevž jo je spraševal o domu in o vseh mogočih rečeh, ki so pri srcu mladim ljudem. Plaho je odgovarjala, kmalu pa jo je minil strah, da je vedelo kramljala z njim kot s starim znancem.

„Martina, žejna si, pridi, greva pit!“

Branila se je: „Nisem vajena vina, nikoli ga ne pijem!“

„Ga boš pa danes!“ se ji je Matevž veselo zasmel in jo vroče pogledal. Brez ugovora mu je sledila. Nalil ji je poln kozarec. Predno ga je izpila, si je on že četrtega nalil.

Martini je močno vino pognalo vso kri po žilah. Nenadoma se je začutila vesela in sproščena vsake bojazni.

Znova sta zaplesala. Matevž se niti od daleč ni zmenil za sovražne poglede drugih fantov, ki so hrepeneče gledali lepo dekle v njegovem objemu. Najlepša izmed deklic mora biti nocoj samo njegova.

„Martina, ali že imaš fanta?“ se je Matevž sklonil k njenemu obrazu.

„Nimam ga še,“ se je deklica veselo zasmejala, „čemu mi pa bo?“

„Noričica, da bi te ljubil.“

Čudna, nepoznana radost ji je prešinila telo. Ali je to ljubezen, tista sveta, čudovita in skrivnostna ljubezen, po kateri je hrepelo in o njej sanjalo tudi njeno srce? Zagledala se mu je v oči in v njih čutila ogenj, ki jo je žgal kot pomladna slana prve cvetke.

„Ali veš, da si lepa, Martina?“ Zvonko se mu je zasmejala, da so se vsi plesalci radovedno ozrli vanjo.

„Kadar se smeješ, si še posebno lepa, kar poljubil bi te na te ljubke jamice v licih.“ Že se je nagnil do nje, a spetno se mu je umaknila.

„Matevž, tega ne smete!“ mu je tiho očitala in bila v svoji zadregi še mikavnejša.

„Zakaj pa ne, ali nisva lep par? Škoda, da ni več časa, če ne bi se še v tem pustu poročila.“

Neizkušena deklica je željno pila njegove besede in se vsa predala občutku brezskrbnega veselja. Na vse je pozabila, na čas in na domače in na priletno mamico v mali gorski vasi. . .

V šum plesalcev, v smeh in godbo je nenadoma zapel glas zvona. Martina je prestrašeno prisluhnila:

„Kaj zvoni?“

„Farji nas kličejo k pokori, post se začinja, mi pa bomo še plesali, kajne, moja lepa Martina. Potem te bom spremljal domov.“

Deklici je zamrl smeh na ustnicah, možgane ji je spreletavala misel: Martina, ali se spominjaš, kako si še lani v domači vasi z mamo molila rožni venec, ko je zvon naznanil začetek posta? Letos molj mama sama, tudi zate, Martina. . . !

Martina se je zdrznila, žgoča bolečina ji je prešinila srce. Ko bi mama vedela, kje je sedaj Martina. . . Polastila se jo je silna bojazen, kakor pred nečim strašnim, neizogibnim. Njena edina želja je bila: domov!

„Trudna sem, rada bi malo počila.“ Izvila se mu je iz rok in sedla na klop zraven vrat. Čutila je, da jo opazuje. Ko go je videla v največji gneči v nasprotnem kotu sobe, je naglo smuknila iz sobe. Nihče je ni opazil.

Objela jo je taka tema, da je na mah izgubila smer.

„...beži, Martina, beži...!“ je v veliki stiski trepetalo njeno srce. Pognala se je v temo in bežala, bežala. Še vedno se je pršelo. Nenadoma je zaslišala za seboj nagle korake.

„Dekle, počakaj, tam je narasla reka,“ je vpil in sopihal za njo nočni čuvaj, kar so ga nesle stare noge. Martina ga ni razumela, samo to je slišala, da jo nekdo kliče in zasleduje.

„Matevž je, gotovo je opazil, da sem zbežala...“ Še bolj se je pognala v tek, srce ji je razbijalo od razburjenja in strahu. V mrtvaški tišini in neprodni temi je slišala samo nagle korake za seboj.

Reka je zlovešče molčala, kakor v pričakovanju. Njeni temni valovi so že davno zakrili jez, neslišno se je valila čezenj ogromna sila vodá.

Nočni čuvaj, ki je bil vaju teme, je videl, kako se je pred njim naenkrat pogreznila. Takoj nato je pretresljiv krik preseká nočno tišino:

„Marija, pomagaj!“

*

Vso noč so jo fantje iskali po narasli reki. Šele drugo jutro, ko je voda nekoliko upadla, so jo našli med vrhami ob cesti — mrtvo. Roke je imela krčevito sklenjene na prséh, kjer ji je na srebrni verižici visela svetinica Brezmadežne.

PREDPOSTNI IN POSTNI ČAS V VZHODNI CERKVI

TONE ILC

Za dosego tako zaželjene sprave med Vzhodom in Zahodom je treba predvsem, kot pravi sv. oče v encikliki „*Orientalis Ecclesiae*“ iz leta 1944, naše resnične dobrotne naklonjenosti do ločenih kristjanov, ki nas bi pripeljala do boljšega spoznanja krščanskega Vzhoda in s tem do pravega spoštovanja njegovih opravičenih posebnosti.

Temu namenu naj bi služil ta skopi pregled postnega časa v Vzhodni Cerkvi.

Enako kot na Zahodu je tudi na Vzhodu post priprava na veliko noč. Misel na post, pokoro in na Kristusovo trpljenje preveča tako zahodno kot vzhodno liturgijo. Toda medtem, ko je na Zahodu poseben povdarek na Kristusovem trpljenju (postne pridige, križev pot), ki zadnja dva tedna ob zastrtih križih in svetih podobah in pretresljivem liturgičnem besedilu postane osrednja in

edina misel liturgije, je na Vzhodu glavna misel zavest naše grešnosti, potreba kesanja in pokore. Le v Ukrajini in v Južni Rusiji berejo ob petih zvečer v postu, gotovo pod vplivom Zahoda, pasijon in opravijo obred trpljenja Gospodovega. Prvi petek berejo pasijon po Mateju, drugi po Marku, tretji po Luku in zadnji po Janezu. Pobožnost je med ljudstvom zelo priljubljena.

Spokorna liturgična barva je temna, zvonenje se razlikuje od drugih dni, zamolklo, počasno, v cerkvi se prižge manj sveč, liturgija se v postu opravlja samo ob sobotah in nedeljah (ki pa so izvzete iz postnega časa) ter na Marijino oznanjenje. Te dni se vrši liturgija sv. Bazilija Velikega. Na druge dni opravljajo liturgijo prej posvečenih darov (na Zahodu samo na veliki petek), ali pa sploh ne. Namesto tega opravljajo takozvano

„časi“, kar sestoji iz 3., 6. in 9. ure (v rimskem brevirju horae).

Način posta je drugačen kot na Zahodu. Popoln zdržek od vsake jedi velja do konca bogoslužja, ki pa včasih traja tudi do ene ali dveh popoldne. Po bogoslužju post preneha, ostane pa še na prejšnjem zdržku od prepovedanih jedil.

Z nedeljo cestninarja in farizeja se začenejo pripravljalni dnevi na sveti post. Pod velikim postom se razume štirideset dni (četiridesatnica) in veliki teden (strastna sedmica). Vse pesmi in molitve v postu imajo namen, da bi v nas zbudile zavest naše krivde. V molitvah in pesmih postne triade se istočasno prepletajo misli o stvarjenju sveta in človeka, o njegovem blaženem življenju v raj, o prvem grehu in izgnanju naših prvih staršev iz raja, o prihodu Sina božjega na svet v naše odrešenje. S temi resnicami hoče Cerkev v nas vzbuditi razpoloženje h kesanju in pokori.

Prva ovira kesanja je napuh. Zato Vzhodna Cerkev prvo predpostno nedeljo stavlja pred nas evangelijsko priliko o cestninarju in farizeju. Hoče, da zavržemo napuh in priznamo svojo grešnost. Med tednom pejejo 50. psalm in spokorne troparje.

Druga nedelja se imenuje nedelja „izgubljenega sina“. Da ne bi ob zavesti svoje krivde izgubili poguma, Cerkev kaže na neizmerno usmiljenje božje. Pejejo psalm 136. Z njim Cerkev vzodbuja grešnike, da bi kot Judje v babilonski sužnosti spoznali žalostno stanje v grehu. Ta dan in vse naslednje nedelje v postu se peje tudi spokorna pesem „Otvazu usta moja“.

Naslednja nedelja je „mjasopustnaja“. Tako se imenuje zato, ker se s to nedeljo že pred velikim postom preneha uživati meso. Nedeljski evangelij je o poslednji sodbi. Sobota pred mesopustno nedeljo je posvečena molitvi za umrle, „da bi mi in oni skupno stali na Sodnikovi desnici“. To soboto Cerkev posebno moli za tiste, ki so kakorkoli in kjerkoli umrli nagle in neprevidene smrti ter ostali brez cerkvenega pokopa.

Poslednja pripravljalna nedelja na

veliki post se imenuje „siropustnaja“, ker je ta dan zadnjikrat dovoljeno uživati sir. V soboto pred to nedeljo Cerkev posebno prosi in spominja može in žene na post. Opominja, da post ne obstoja toliko v zdržku prepovedanih jedi, temveč v „brzdanju jezika, srca in oči“. Nedeljske pesmi in molitve spominjajo na padece prvih staršev. Na prvem grehu kaže Cerkev, kako pogubna je nezdržnost, na zgledu Gospodovem pa kako je post rešilen. Bere se evangelij, kjer Gospod ukazuje medsebojno odpuščanje grehov in svari pred licemerskim postom (Mt 6, 14—20).

Ne moremo upati na božje usmiljenje, če prej ne odupustimo drug drugemu. Zato se to nedeljo zvečer v cerkvi izvrši prelep obred medsebojnega odpuščanja, ki navaja vernike k poravnavi. Po večernem bogoslužju ima predstojnik nagovor, v katerem prosi ljudstvo odpuščanja. V znak spokornosti se nato vsi vržejo trikrat na tla. Potem duhovniki in kleriki poljubijo ikono ter drug drugega v bratskem objemu prosijo odpuščanja: „Oprosti mi, oče sveti, in moli zame grešnega,“ starejši pa odgovarja: „Bog naj ti oprosti! Oprosti meni grešnemu in moli zame!“ Ljudstvo nato poljublja križ in enako prosi oproščanja.

Drugi dan, v ponedeljek, se začne že veliki post. Kot v dneh postne priprave tako se tudi v štiridesetdnevnicu sliši klic k pokori in kesanju. Sedaj še bolj močno. Vse bogoslužje kaže podobo skeane duše, ki iskreno objokuje svoje grehe. „Velike poklone“ (t. j. poklon, pri katerem se popolnoma razprostremo po tleh) delajo pri vseh službah.

Kakor je post prvega tedna strožji od drugih, tako je tudi liturgija prve nedelje manj praznična. V soboto pred to nedeljo se v pesmih ponovno potrjuje, kako je post všeč Bogu, in da so tisti, ki se postijo, pod posebnim varstvom božjim. Posvečena je sv. Teodorju Tirschemu, ki je preprečil namero Julijana Odpadnika, ko je ta hotel kristjanom oskruniti post s tem, da je dal poškopiti z malikom darovano krvjo na trgu vsa živila.

Iz gospodinjske razstave v Št. Rupertu (Koroška). Na desni trije tipi dekliških oblek z narodnimi ornamenti

Prva postna nedelja sama pa je posvečena spominu slovesne vpostavitve češčenja svetih podob pod cesarico Teodoro. Omenja se tudi javna pokora preganjalca svetih podob, cesarja Teofila. To nedeljo se v pravoslavni cerkvi vrši „čin pravoslavja“. Obred je v spomin na dan, ko so leta 842 škofje na Vzhodu javno ločili heretike od pravovernih. V glavnem sestoji v molitvah za mir in edinost v Cerkvi in za vrnitev zablodelih.

Druge nedelja v postu je posvečena zaščitnikom Cerkve. Pravoslavni v tej zvezi častijo Gregorija Palami, solunskega škofa (živel v 14. stoletju).

Tretja nedelja je spomin Gospodovega križa in z njim v zvezi se že označena Kristusovo vstajenje. To nedeljo in ves naslednji teden (krestopoklonaja sedmica) se opravlja poseben obred v čast sv. križu. V pesmih se slavi Gospodov križ in Cerkev nam kaže neskončno ljubezen božjo in čeno našega odrešenja, da bi nas vzpodbudila k pokori in kesanju.

V četrto nedeljo nas Cerkev spominja na sv. Janeza Lestvičnika, njegovo dobroto, ponižnost, trpljenje in post. Bere se evangelij sv. Marka (9, 7—39), kjer Gospod napoveduje svojo smrt in vstajenje. V spomin te nedelje in naslednjega tedna je duša skesanih po-

dobna človeku, ki je padel med razbojnik in mimo njega brezbrizno hodita levit in duhovnik. Le Gospod je naše rešenje, „ki nas bo očistil grešnega strupa“.

V četrtek berejo življenjepisa sv. Andreja Kriptskega in sv. Marije Egiptiske, da bi se na zgledu teh velikih spokornikov ohrabрили v pokori.

Sobota pete nedelje je posvečena Bogorodici. V bogoslužju tega dne se omenja večkratno rešitev Carigrada pred sovražniki na priprošnjo Matere božje (626, 637, 717). Služba božja tega dne se imenuje „akatistos“, ker je narod pri obleganju vse noči stal v molitvi.

Peta nedelja je spomin sv. Marije Egiptiske. Bere se evangelij, kjer Gospod ponovno napove svoje trpljenje, smrt in vstajenje (Mk 10, 32—45). Pesmi, ki jih pojo to nedeljo in ves naslednji teden, opevajo priliko o bogatstvu in ubogem Lazarju. Cerkev svari vernike pred neusmiljenjem in bogatvom ter uči, da „nebeško kraljestvo ni ne jed ne pijača, temveč pravičnost in sveto življenje. Zato bodo šli v nebeško kraljestvo tisti, ki vlagajo svoje zaklade v roke revežev“.

Na soboto pred cvetno nedeljo pa se že začne spomini velikega tedna. O tem pa kdaj drugič.

EL TIEMPO DE CUARESMA ENTRE LOS ESLOVENOS

El pueblo esloveno celebra desde los tiempos remotos el tiempo de cuaresma con toda la seriedad. Cuando en las vísperas del miércoles de ceniza el reloj marca las doce de la noche, entonces el repique de las campanas penetra en los hogares y lugares de diversión anunciando el comienzo de la santa cuaresma. Enmudece la música y el silencio se apodera de todos aquellos que todavía no duermen.

El miércoles de ceniza es para el hombre esloveno como un día de fiesta de guardar. El que puede, va a la iglesia para hacerse poner la ceniza sobre su frente y oír las palabras siempre emocionantes: "Recuerda que eres polvo y que en el polvo te convertirás."

No hace muchos años atrás que nuestros antepasados en el tiempo de cuaresma se abstendían de toda grasa y condimentos de tocino y muchos no tomaban ni siquiera leche y huevos.

En general no se desayunaba. A las diez o a las once de la mañana se comía por primera vez y esa comida servía de desayuno y almuerzo.

En el miércoles de ceniza terminaban todas las diversiones. Hasta los muchachos renunciaban de visitar a sus novias. Los que fumaban, también interrumpieron con su gozo predilecto. Limpiaron su pipa y la dejaron descansar hasta el domingo de Resurrección. Las

hosterías parecían como mortuarias. Mucho no tomaban ni un vaso de vino durante todo el tiempo de cuaresma y las mujeres se ponían velos negros sobre la cabeza.

La oración más frecuentada en la cuaresma son los misterios dolorosos del santo rosario. Mucho se rezaba el vía crucis, en muchas aldeas publicamente de una capilla a otra.

En relación con la devoción del vía crucis es también la veneración de la Virgen dolorosa. En Eslovenia hay muchas iglesias dedicadas a los dolores de la Virgen santísima.

No es preciso destacar de que todo esloveno creyente cumplía con su precepto pascual en el tiempo de cuaresma. También se examinaba en la cuaresma el catecismo. Los fieles iban a su párroco para que los interrogara en la doctrina cristiana. Todos tomaban seriamente la repetición de las preguntas del catecismo, ya que ninguno quería hacer un papel triste ante su párroco.

Sería para nosotros todos muy provechoso, si pudiéramos imitar a nuestros antepasados en su espíritu religioso y litúrgico. Procuremos pasar también nosotros el tiempo de cuaresma cristianamente para triunfar al fin de la vida con el Cristo resucitado.

Joe Juck

Ljubezen se razodeva v majnhnih rečeh in se poživlja v njih. Zato tudi najmanjše dejanje postane nekaj velikega, če ga storiš iz ljubezni do Boga. Navadi se, pred dejanji reči: Naj bo to, moj Bog, iz ljubezni do tebe in zate.

(Jožef M. Escrivá)

SEGE NA DOMAČIH TLEH

JOŽA KMETOV

Z mesecem marcem se začne letos postni čas. S pustnim torkom, 2. marca, ko se po vseh slovenskih domovih „cvre“ in „praži“ in je ob dobri domači kapljici in drugih dobrotah in zabavah mnogo židane volje se zaključi norčavi predpust. Sledi mu čas posta, pokore in molitve, ki bo trajal 40 dni, do velike noči, praznika vstajenja našega Gospoda. Ta čas je naše verno slovensko ljudstvo obhajalo vedno s posebnimi verskimi opravili in šegami.

V tem mesecu se začne pri nas doma tudi že delo po vrtovih, na polju in v vinogradih. Svetniške praznike, ki jih Cerkev obhaja ta mesec, naše verno podeželsko ljudstvo proslavlja na svoj poseben način in se vsakemu izmed svetnikov posebej priporoča za blagoslov pri delu.

PEPELNICA

Na pustni torek opolnoči naznani postni zvon, da je konec zabav in norčij.

Slovensko ljudstvo že od davnih časov z veliko resnostjo stopa v sveti postni čas. Odstrani vse, kar bi spominjalo na zabavo in po vseh domovih in vaseh zavlada neka sveta resnoba in mir.

Pepelnica je za vernega slovenskega človeka svet dan. Kdor le more, gre ta dan v cerkev, kjer nam ob pepelenju done na ušesa pretresljive besede: „Zavedaj se človek, da si prah in da se v prah povrneš“.

Je dan strogega posta. Na Krasu in tudi drugod pride ta dan na mizo za kosilo samo ječmen in repa. Kraševci

pravijo, da je „pust dober mož, pepelnica pa revna žena“.

Jezus se je postil 40 dni, predno je začel svoje javno delovanje. Cerkev pa naš s 40 danskim postom, ki se začne s pepelnico, duhovno pripravlja na največji praznik cerkvenega leta, ki je velika noč in jo bomo letos obhajali 18. aprila.

Še v polpretekli dobi so se pri nas v postu vzdrževali sleherne slanine, maščobne zabele ter nekatere dni celo mleka in jajc. Pisatelj Franc Saleški Finžgar pravi k tem časom tako pohvalno: „Ves post nismo zaužili ne koščka mesa, ne kanca masti in vendar je bilo toliko veselega zdravja po družinah.“

Kot pripovedujejo stari ljudje, so nekoč v nekaterih krajih, n. pr. v Breznici pri Škofji Loki in tudi v Prekmurju, bolj pobožni verniki ves post prebili ob samem kruhu in vodi. Na splošno pa v postnem času — pa tudi ob kvatih in drugih cerkvenih postih med letom — skoraj nikjer niso imeli zajtrka. Šele ob desetih ali enajstih so si prvič skuhalo ter tako obenem zajtrkovali in obedovali.

Prenehale so vse zabave. Harmonikarji in drugi godci so že na pustni večer odvili strune na svojih godalih. Tudi vasovanje fantov je prenehalo. Če so v postu zasačili koga, ki je stikal okrog oken deklet, so mu nadeli ime „kvaternik“.

Za moške je velika postna žrtev — opustiti kajenje. Danes, ko smo moderni, velja to tudi za ženski svet. To-

Katekizem ponavljata

bakarji so svoje dni na pustni večer pokadili zadnjo čedro tobaka, pipo iztrkali, potem pa vse skupaj (mehur, pipo in kresilo) spravili na polico ter si ves post niso privoščili niti enega dima.

Tudi v pijači so se v postu naši verni predniki ponekod zelo omejevali ali celo popolnoma zdržali. V Beli Krajini vsaj ob petkih ne pijejo vina. Sploh so v prejšnjih časih v postu gostilne kar zamrle za domačine.

POSTNE POBOŽNOSTI

S strogim in nepretrganim postom verni Slovenci v postnem času vneto združujejo molitev in pogostnejši obisk svete maše. Po mnogih krajih gre vsak dan vsaj en član družine v cerkev. Na Raki pri Krškem imajo to lepo navado, da se vsak dan v postu udeleže službe božje tisti mladi moške in žene, ki so se v predpustu poročili.

Poleg obiska službe božje je najobčajnejša postna pobožnost — molitev žalostnega dela rožnega venca. Ponekod ga že zjutraj zmolijo, čeprav po stari navadi tudi zvečer ne izostane. Pobožnost žalostnega dela rožnega venca so nazivali tudi „petero krvoprelitje Gospodovo“. Med posameznimi skrivnostmi so tudi peli, na kar nas spominja stara slovenska rožnenska pesem:

„Prvokrat je Jezus kri preli,
ko je krvavi pot potil.
Gledaj ti, duša žalostna,
ko si le ti drago plačana!
Nisi s srebrom, nisi z zlatom,
s samo sveto rešnje krvjo:
Usmiljeni Bog, le usmili se, Gospod...“

Ni treba še posebej povdarjati, da je v postnem času vsak veren Slovenec opravil vedno tudi dobro velikonočno sv. spoved. Tudi oni iz liberalnih in politično nasprotnih vrst.

Posebna pobožnost postnega časa je križev pot. S koliko iskrenostjo in doživetostjo so naši ljudje prejšnje čase opravljali križev pot, razodevajo različne pesmi, ki so jih pri tej pobožnosti prepevali. V Hotedršici so pri šesti postaji zapeli:

„Pritekla je Veronika,
prinesla belo rutico:
— Na, oh, na, preljub Gospod,
obriš' krvav si pot!“

Marsikje opravljajo križev pot zunaj na bližnjem hribu izven vasi, kjer se ob poti proti vrhu vrstijo kapelice postaj križevega pota. Marsikje pejejo spotoma tudi rožni venec.

Verni slovenski duši so bile že od nekdaj zelo pri srcu tudi bolečine žalostne Matere božje. O tem pričajo premmnoge cerkve, kapel in podobe žalostne Matere pod križem Jezusovim bodisi z mrtvim Jezusom v naročju ali s sedmerimi meči v srcu. Znan je rožni venec Žalostne Matere božje. Moli se sedemkrat sedem zdravamarij, ki se jim v vsaki sedminki prideva, po ena sedmerih Marijinih žalosti. Ponekod opravljajo petke žalostne Matere božje. So to posebna postna romanja na vse petke v postu k kaki cerkvi, kjer je sv. maša in pridiga in še kaka druga pobožnost.

Postni čas je bil za naše družine tudi čas ponovitve krščanskega nauka. Do nedavnega je bilo skoraj v vseh naših škofijah v navadi „velikonočno spraševanje“. Vsak teden so prišli v župnišče po vrsti ali posamezni kraji ali stanovi. Stvar so verniki vzeli resno. Doma so

dobro predelali ves katekizem in zgodbe, ker se ni maral nihče osmešiti pred „gospodom“ še manj pa pred ostalimi verniki.

UČIMO SE OD PREDNIKOV

Kakor naši predniki, moramo tudi mi živeti in čutiti s Cerkvijo. Liturgično leto ni nič drugega kot duhoven način obnavljanja življenja Jezusovega na zemlji. In če nas Cerkev vabi in opominja, da se v postnem času spominjamo trpljenja Jezusovega in delamo pokoro za svoje grehe in zadoščujemo za grehe drugih, storimo to radi. S postom, molitvijo in postnimi pobožnostmi krepimo svoje duhovno življenje. Saj post po naravi nikomur ne ugaja, tudi našim prednikom ni, tudi pokora ni prijetna zadeva. Treba je veliko močne volje in samopremagovanja. Vsak bi se rad kar naprej naslajal in veselil ob dobrinah tega sveta. Vendar vera nas uči, da po tej poti ni mogoče priti v večno veselje. Današnje razmere v svetu nas jasno uče, da se na ta način zapravi še tista notranja sreča, ki jo je sicer mogoče uživati.

Živimo v postnem času v miru in ljubezni med seboj. Naj izgine med nami svak prepir, vsaka škodoželjnost, zavist, sovraštvo. Tudi ne pozabimo na dela ljubezni do bližnjega, ki, kakor pravi sv. pismo, izbrišejo mnogo grehov. Komur je le mogoče, naj gre tudi ob delavnikih v cerkev. Molimo žalostni del sv. rožnega venca in križev pot. Kdor ima priliko, naj opravi zaprte duhovne vaje.

POSTNI SVETNIKI

V mesecu marcu, ki skoraj vedno sopade s postnim časom, je več svetniških praznikov, ki se jih naš veren človek spominja na poseben način. To pred vsem v zvezi z delom, ki ga ima v tem mesecu naše podeželjsko ljudstvo.

Praznik 40. mučencev, 10. marca. Na ta dan je treba posaditi grah in posejati lan in mak. Ponekod verujejo, da 40 sv. mučencev dela vreme za 40 dni naprej. Burja tega dne vleče in nagaja

Patron in varuh slovenskih dežel sveti
Jožef (slikal Layer)

nadaljnih 40 dni. Zato se na ta dan vse priporoča za lepo vreme, saj se tedaj začno prva poljska dela in slabo vreme more vse pokvariti. Mučenci morejo iz nebes veliko pomagati.

Sv. Gregorij, 12. marca. V Sloveniji je ta svetnik znanilec pomladi. Prinaša v deželo vigred in ženi ptičke. Vsa narava je polna ptičjega petja. Ptički si že gradijo prva gnezdeca.

Začne se delo na polju. Saj pravi pregovor:

**„O svetem Gregorji
dolgo njivo orji!“**

Tedaj je dan že precej daljši. Tega se veselijo zlasti obrtniki v tistih krajih, kjer ni električne luči. Obrtniki, kot pravijo v Trziču na Gorenjskem, „o svetem Gregoriju luč v vodo nesejo“.

Vsi sedaj živeči katoliški Slovenci se moramo na ta dan spomniti v svojih

Breginj na Primorskem s Stolom v ozadju

molitvah tudi ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki na ta dan obhaja svoj god. Naj bi mu Bog dal kmalu možnost povrniti se v domovino in z njim tudi vsem ostalim rojakom, ki so se zaradi verskega preganjanja razkropili po vsem svetu!

Sv. Jedrt, 17. marca. Časte jo zlasti predice. Je posebna varuhinja zoper miši na polju in zavetnica vrtov in vsega dela in rastlinja v njih.

Sv. Jožef, 19. marca. Ni je skoraj slovenske družine brez tega imena. Je varuh družin, varuh našega naroda in vse Cerkve. Naš narod je njemu na čast zgradil krasno svetišče v Ljubljani. Je to največja slovenska cerkev, ki pa so jo komunisti spremenili v dvorano za snemanje filmov. To je tisto spoštovanje do verskih svetinj, o katerem naši rdečkarji trobijo v svobodni svet in jim ta v svoji naivnosti verjame!

Sv. Jožef je tudi zavetnik delavcev ter družin. Poleg tega je zavetnik umirajočih, saj je bila njegova smrt najsrečnejša na zemlji, ker sta mu bila ob strani Jezus in Marija.

Pri nas doma prosijo sv. Jožefa za lepo vreme. Pregovor pravi:

„Če bo sveti Jožef lepo vreme dal,
bo kmet prav dobro stal.“

Marijino oznanenje, 25. marca. Kako

lepo sovpade skrivnost tega praznika s prvim pomladanskim razpoloženjem v naravi in sreih ljudi. Naši ljudje lepo mislijo, da na ta praznik pade na zemljo nebeški ogenj, ki prešine vsako semensko zrnce, da more kaliti in rasti.

Ponekod imenujejo ta praznik „postne šmarje“. Na ta dan pokropijo njive posejane z ozimino, ker na ta dan Marija „odklene“ zemljo in semensko zrnje, da bi srečno uspelo.

ODKUPUJMO ČAS

Izrabimo letošnji postni čas v svojo dušno dobro. Bodimo v tem vredni nasledniki svojih vernih staršev, dedov in pradedov. Njihovo življenje in lepe postne navade so nam vzorna postna pridiga. Ne preslišimo je! Tisti naši rojaki, ki živite na severni strani ekvatorja se boste ob prebujajoči pomladi, ko se v naravi vse prenavlja, spomnili, kako je potrebna tudi prenovitev v vaših dušah. Mi pa, ki smo na južni polovici zemeljske krogle, in bomo obhajali post v jesenskem letnem času, ko v naravi vse mineva in umira, bomo pomislili, kako na svetu ni nič trajnega in se bomo toliko bolj radi oprijeli božjega. Vsi bomo v tem postnem času odstranili vse grešno v svojih dušah in se bomo lepo pripravili na praznik vstajenja.

Ljubezen do sovražnikov

DR. IGNACIJ LENČEK

Zapoved ljubeni je Kristus imenoval svojo zapoved: „To je moja zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil“ (Jan 15, 12). Imenuje jo tudi „novo“ zapoved: „Novo zapoved vam dam: ljubite se med seboj! Kakor sem jaz vas ljubil, se tudi vi med seboj ljubite“ (Jan 13, 34).

Zakaj jo imenuje „svojo“ in „novo“ zapoved? Saj so vendar že plemeniti poganski misleci in učitelji učili nesebično ljubezen do bližnjega. Posebno so svete knjige Stare zaveze zapovedovale Judom ljubiti bližnjega (n. pr. Lev 19, 18).

Kaj je torej tisto „novo“, „njegovo“ v Kristusovi zapovedi?

Tri reči.

Najprej neločljiva povezanost ljubezni do bližnjega z ljubeznijo do Boga. Ni ene brez druge. Takšna je, nova. Ljubezen do bližnjega je izraz ljubezni do Boga; še več: je ljubezen do Boga, podaljšana, raztegnjena na njegovo podobo, na njegovega otroka: človeka. Zato je tudi viden dokaz ljubezni do Boga. Iz te črpa svojo iskrenost, toplino in moč. Z njo raste in pada; po nji moremo meriti svojo ljubezen do Boga in njeno resničnost. Čim globlje se človek zaveda, da je otrok božji, tem bolj zavestno in živo gleda tudi v drugih otroke božje in zato njegove ljubezni.

Drugo, kar je svojsko Kristusovi zapovedi ljubezni, je njena utemeljitev: zaradi Boga. In to v trojnem pomenu: najprej, ker je nadnaravna božja podoba, otrok božji, dedič božjega boga-

stva. Nadalje: ker moramo postati podobni nebeškemu Očetu, ki ljubi vse ljudi, ki „veleva svojemu soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi, ter pošilja dež pravičnim in krivičnim... Bodite torej popolni, kakor je popolen vaš Oče nebeški“ (Mt 5, 45). Končno: ker imamo v Kristusu vzor in vzgled, neprekosljiv in nedosegljiv, te ljubezni. „Kakor sem jaz vas ljubil,“ beremo večkrat. To se pravi: ker sem jaz vas ljubil in kakor sem vas ljubil, v isti meri in na enak način. Z eno besedo: „Ima Gospodova molitev, ki se začenja z nagovorom Oče naš, še kak smisel, če otroci nič več ne vedo, da so bratje med seboj?“ (Sonnenschein).

Končno je novo in na poseben način Kristusovo v zapovedi ljubezni njena splošnost: velja vsem ljudem. Judom je bil bližnji le njihov človek, Jud, ali vsaj, ki je bival z njimi. Kristus ne pozna mej med narodi in verovanji, kar tiče ljubezni do ljudi. Vsem jo dolgujemo, tudi sovražnikom. Tokrat je bilo to nekaj novega, nezaslišanega. Judovski učenci so učili drugače: „Slišali ste, da je bilo rečeno: Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika. Jaz pa vam pravi: Ljubite svoje sovražnike...“ (Mt 5,43). Res beremo v Stari zavezi večkrat, naj ne sovražimo bližnjega. A ne sovražiti še ni: ljubiti. Tu in tam beremo tudi, naj stremimo dobro delo tudi sovražniku. Celo med poganskimi filozofi (stoiki) so bili, ki so priporočal ljubezen do sovražnikov. A to so bili tihi in osamljeni klici, ki niso

prodrli v mišljenje in vest ljudi. Ljubezen do sovražnikov je bila kvečjemu neka izredna popolnost, h kateri so bili poklicani le redki. Jezus Kristus je ponovno proglasil zapoved ljubiti sovražnike in ta zapoved veže vse. V njegovem duhu ni več nekaj izrednega, marveč samo po sebi umevna posledica in sad ljubezni do bližnjega, njen najvišji, najdragocenejši in najbolj zaslužni način. Po njej postanemo na poseben način podobni nebeškemu Očetu (Mt 5, 48).

Ni nobenega dvoma, da spada ljubezen do sovražnikov bistveno h krščanskemu mišljenju in življenju, prav tako kot ljubezen do bližnjega, saj je le njen del. Je zato temeljna poteza resničnega, dejavnega kristjana. Spada med temeljne nauke pridige na gori in tako med temeljne zakone njegovega kraljestva. Ljubezen do sovražnikov je zato naša naloga. Globoko je treba spraševati vest, kako jo izpolnjujemo.

Kristus je večkrat govoril o tej ljubezni. Glasno nam govori tudi njegov vzgled. Mnogo sovražnikov je imel, ki so ga zalezovali, sumničili, ga obrekovali, mu podtikali to in ono, ga tožili in končno križali. A ljubil jih je in tudi zanje umrl. Se v največji bridkosti je zanje prosil: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo (Lk 23, 34). Zares, „večje ljubezni nima nihče“.

Poudarjal je to ljubezen, ker je težka. Naravi se upira. Mnogi jo težko razumejo. Zdi se jim nenaravna. Tudi ne vedo, kaj zahteva, česa pa ne. Zato razmislimo kratko, kaj ta zapoved **nujno vključuje**. Duha ljubezni prežet kristjan bo storil še več, a kar je zapovedano, moramo storiti vsi.

1.

Kdo je naš sovražnik? Tisti, ki nam želi hudo, se naše nesreče veseli, nam jo privošči; še bolj je sovražnik, kdor

nas vedé in hoté žali ali nam dela krivico, v besedi in dejanju. Krivica je navadno združena s škodo, ki nam jo povzroči ali na dobrem imenu, ali na materialnih dobrinah, ali celo še na višjih življenjskih dobrinah. Za sovražnika imamo zato tudi tistega, ki nam je zlohotno razdril naš dom, razbil družino, nas pregnal iz naše grude, pobil naše domače. Sovražnik je, kdor brezsrčno in namerno tepta osebno svobodo, preganja, trpinči krivično tiste, ki ostajajo zvesti svoji vesti, svoji veri in svojemu narodu. Čim večje hudo nam stori, večji soražnik je. Včasih nas boli, da ne vemo, kako bomo prenesli; zdi se nam, da mu ne bomo mogli nikoli pozabit!. A tudi take naj ljubimo!

Še bolj seveda vse tiste, ki niso sovražniki, čeprav jih imamo za takšne. Besedo „sovražnik“ pogosto napačno rabimo. Ni sovražnik, kdor ni prijazen z nami. Je napaka, a ni sovraštvo. Tudi, kdor nam ne pomaga, ko bi mogel, nas s tem še ne sovraži. Morda ima premalo ljubezni, a nima sovraštva do nas. Še manj je sovražnik, kdor nas z dobrin namenom svari ali kritizira, pa mu zamerimo. Krivo je, če imamo za sovražnika tistega, ki z nami ni istega mnenja. Sovraštvo je v volji, ne v nazorih. Je v tem naš nasprotnik, če gre za borbo različnih nasprotujočih si mnenj, a s tem še ni sovražnik. Še več je takih primerov, ko imamo za sovražnika takega, ki ne zasluži tega imena. S tem brez potrebe sami silimo v težave, ki jih povzroča nam samim ljubezen do sovražnikov. Ustvarjamo napetost, ki je v resnici ni. Ravnamo z njimi kot s sovražniki in jih morda prav s tem naredimo res za — sovražnike. Varujmo se še dveh reči: da bi si umišljali: ta nas sovraži, in da bi imeli za sovražnike tiste, ki nam o njih drugi prišepetavajo, da so zlobni do nas.

Zares sovražnik je torej tisti, ki nam

zlonamerno hudo želi in se iz te želje trudi, storiti nam zlo, kjer more.

2.

Kakšno naj bo naše zavestno notranje zadržanje in zunanje ravnanje do resničnih sovražnikov v smislu Jezusove zapovedi?

Vsebinske zapovedi je **negativna in pozitivna**: nekaj prepoveduje, drugo zapoveduje.

Kaj **prepoveduje** zapoved ljubezni do sovražnikov?

Dvoje.

Sovraštvo in maščevanje.

Sovražiti človeka naravnost nasprotuje ljubezni. „Vsak, kdor brata sovraži, je ubijavec, in veste, da noben ubijavec nima v sebi večnega življenja“ (1 Jan 3, 15). To velja tudi za sovražnika: ne smemo mu želeti zlo, ne smemo se veseliti njegove nesreče in mu povzročati „milo za drago“. Ko odklanjamo, obsojamo sovraštvo v drugem, ga nikar ne gojimo v sebi. „Ne daj se premagati hudemu, ampak premagaj hudo z dobrim“ (Rim 12, 20). Seveda se zbudi v naši notranjosti čut sovražnosti; vse zavrže v nas in grozi, da bi to čustvovanje prešlo v zlo voljo. Duh krščanske ljubezni mora to preprečiti. Skušnjavo, da bi sovražili, je treba premagati. Ob tem se pokaže, ali res imamo in v kolikšni meri Kristusovo ljubezen. Včasih so potrebni hudi boji; tembolj je takšna ljubezen zaslužna in človeka visoko dvigne.

S tem, da kristjan ne sovraži osebe svojega sovražnika, pa ni rečeno, da ne sovraži njegove **zlobe**. To celó mora odklanjati, obsojati. S tem pa je rečeno, da se sme tudi **boriti** proti sovražniku, da skušati **preprečiti** njegovo zlobo, ne da bi ga sovražil kot človeka. Še dobro delo ljubezni mu stori, če doseže, da preneha s sovražno krivico. **Le tako** smemo „sovražiti“ svoje osebne sovražnike, sovražnike Cerkve in naroda: že-

leti zlo ne njemu, marveč zlobi v njem.

Ljubezen prepoveduje **zasebno maščevanje**, to je: zasebno povračevanje zla z zlom. Maščevanje je dovoljeno le kot kazen. Ta pa ne gre privatni osebi, marveč Bogu: „Meni gre maščevanje, jaz bom povrnil, govori Gospod“ (Rim 12, 19). Od Boga imajo to pravico javna oblast, starši in njih namestniki. A tudi kazen nima nikoli namenja povzročiti **zlo kot zlo**. Kazen je vedno neko hudo, kar boli, a njen namen je ali **dobro** zločinca, da bi se popravil ali **javno dobro**, ker se s kaznijo nekako vpostavi kršeni pravni in nramni red in se skušajo preprečiti nadaljne krivice. Zato tudi kaznovanje ne sme izhajati iz sovraštva ali ga spremljati.

Maščevanje je torej treba prepustiti oblasti in Bogu. To tembolj, ker maščevanje ponavadi izhaja iz sovraštva in hoče sovražniku zlo kot zlo, ne pa kot njegovo dobro.

Če je kako zasebno maščevanje grešno, je grešna tudi želja po maščevanju. Zatirati je torej treba pojave maščevanjaželjnosti v naši notranjosti in opustiti misel na povračanje.

Kaj **zapoveduje** ljubezen do sovražnikov?

Ugotovimo najprej, česa **ne** zapoveduje.

Najprej ni treba, da bi ljubili sovražnika prav, **ker** je sovražnik, marveč, **čeprav** je sovražnik. To bi bilo res nenaravno in slabo, ker bi ljubili tudi njegovo sovraštvo. Ne ljubimo ga, ker je sovražnik, marveč ker je človek, ki ga Bog ljubi in ga je poklical, namenil za večno srečo. A tudi Bog ga ne ljubi, ker je zlohoten, marveč, da bi postal drugačen, dober.

Dalje ni treba, da bi ga ljubili s **čutno ljubeznijo**, kakor ljubimo prijatelja. To je skoraj nemogoče. Večkrat smo že rekli, da je ljubezen **v volji**. Z njo je združljivo, da čutimo do sovražnika nek

odpor, da nam je odvraten, zopern. Skušajmo takšna čustva premagovati, da nas ne zavedejo v sovraštvo. Je pa to morda najtežje pri tej ljubezni, ker je večsih naše trpljenje zaradi sovražnega dejanja bridko in hudo.

Končno ne zahteva ljubezen do sovražnikov, da bi jih ljubili s posebno ljubeznijo. Zadostuje, da mu izkazujemo tisto mero ljubezni, ki smo jo dolžni vsem. Seveda je stvar večje popolnosti, ki jo občudujemo v svetniških ljudeh, da izkazujemo sovražnikom večjo, celo heroično ljubezen. Ravna jo se po Kristusovem vzgledu.

Kaj torej zapoveduje Kristusova ljubezen do sovražnikov?

Vse dolžnosti moremo povzeti v tri: **notranje odpustiti, spraviti se tudi na zunaj, pokazati ljubezen do bližnjega.**

1. Večkrat ne vem, kaj se prav za prav pravi: **odpustiti**. Mnogi menijo, da ne morejo odpustiti, ker mislijo, da je to isto, kot **pozabiti krivico**. Pozabiti je pogosto nemogoče. Tudi, če mi je hudo ob spominu na prizadeto zlo in se mi zbudi pri tem naravno odpor proti človeku, ki ga je kriv, ni s tem rečeno, da mu nisem odpustil. Tudi ni treba, da bi mi bil enako drag kot prej.

Odpustiti se pravi o-pustiti sovraštvo, zlo voljo in željo po zasebnem maščevanju. Opustiti torej, kar zapoved ljubezni prepoveduje. Ne pretrgati zveze krščanske ljubezni med seboj in njim.

Želeti mu kazni, ne iz osebnega sovraštva, moremo. Samoposebi moremo tudi zahtevati pravično kazen za žalitev in storjeno krivico. Sicer bi bili slabi še bolj pogumni in dobri bi še več trpeli. Vendar pa je dejansko tožarjenje veliko zlo, posebno če gre za žaljenje časti in krivico, ki ni združena s škodo. Take tožbe rodé trajna in globoka, nepopravljiva sovraštva. Sami vemo veliko primerov. Zato je pogosto treba tudi to od-

pustiti, razen če gre za javno dobro in za pomembno škodo.

Drugače pa je, kadar gre za iztožitev storjene materialne škode. To mora povrniti. Dobro je, če gre mirnim potom brez tožbe. Bolje je vse poskusiti, da gre tako. Če pa ne gre, ostane le še pot tožbe, a tudi te ne smemo podvzeti iz sovražnosti in zlobe; ne, da bi njemu prizadeli zlo, marveč da bi pridobili nekaj, kar nam gre.

Vse te reči, ki so, žal, zaradi človeških slabosti, nujne, naj vodi resnični duh krščanske ljubezni. Kjer vlada v srcu resnična ljubezen, se bo našla tudi primerna pot.

2. **Sprava** je zopetna vpostava miru med sovražniki. Mir je učinek in sad ljubezni. Kjer je ljubezen, mora vladati mir. Če ga ni, ni ljubezni in tedaj ljubezen zahteva, da se znova vpostavi. Sprava je potakem obnova medsebojne krščanske ljubezni.

Mi govorimo o ljubezni do sovražnikov, ne med sovražniki. Postavljamo, da mi nismo sovražniki, le da imamo sovražnike. Mi nismo drugim storili zla, le oni nam.

V tem primeru nismo mi dolžni iskati sprave. Dolžni, pravim. Ker resnično do brega človeka hudo boli, da ga kdo sovraži, čeprav sam ni nič kriv. Sam bi iskal poti do sprave. Dolžni pa smo biti **pripravljeni za spravo**, če jo sovražnik išče. Ne mu zapirati poti, marveč mu priti še nasproti, če je on storil prvi korak, kakor je storil oče v priliki o izgubljenemu sinu: hitel mu je naproti in ga objel. Tako dela Bog z nami: le, da storimo mi prvi korak, nam vse odpusti; sprejme nas spet za svoje otroke in dediče: „Ako se pregreši tvoj brat, posvari ga; in če se skesa, mu odpusti. In če sedemkrat na dan greši zoper tebe in se sedemkrat do tebe obrne in pravi: žal mi je, mu odpusti (Lk 17, 13). Ne čakaj oholo, da te izrecno prosi od-

puščanja; sam veš, kako je to težko. Tudi na druge, lažje načine, pokaže, da mu je žal. Prijazno te pozdravi, vošči ti god, skuša popraviti prizadeto zlo, dobro govori o tebi: na te in podobne načine išče sprave. Vsaka taka pot naj bo dobrodošla za zopetno zблиžanje. Takšna pripravljenost je logična posledica odpuščanja. Tudi v tem smislu je umeti Jezusove besede: „Če namreč odpustite ljudem njih pogreške, bo tudi vam Bog odpustil vaše grehe. Če pa ne odpustite ljudem, tudi vaš Oče vam ne bo odpustil vaših pogreškov“ (Mt 6, 14). Kdor odklanja iskreno spravo, takega molitve in daritve Bogu niso všeč: „Če torej prineseš svoj dar k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe, pusti svoj dar tam pred oltarjem in pojdi, da se prej spraviš s svojim bratom in potem pridi in daruj svoj dar“ (Mt 5, 14). Seveda, ni vedno od nas odvisno, ali pride do sprave, ali ne. Zato pravi modro sv. Pavel: „Ako je mogoče, živite, kolikor je na vas, z vsemi ljudmi v miru“ (Rim 12, 18). Na vsak način se trudimo v duhu iskrene ljubezni za vez miru. Posebno v tujni nam je potrebno, da nas ne ločujejo sovrašтва. „Blāgor miroljubnim (bolje mirotvorcem), zakaj ti bodo otroci božji“ (Mt 5, 9), bo veljalo nam.

3. Ko je Kristus govoril o ljubezni do sovražnikov je dejal: „Ljubite svoje sovražnike; delajte dobro tēm, ki vas sovražijo in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo“ (Mt 5, 44). Ljubezen je v volji, a, če je resnična, prihaja na dan. Kaže se v dejanjih ljubezni. Tako smo tudi sovražniku dolžni izkazovati ljubezen. Ker pa nismo dolžni sovražnika posebej, t. j. v posebni meri, ljubiti, mu moramo izkazovati na zunaj vsaj tisto ljubezen, ki smo jo dolžni vsem ljudem in vsakemu človeku. Kdor mu odreka takšne izraze ljubezni, ga

izključuje iz splošne krščanske ljubezni, kaže na zunaj, da ga sovraži. S tem pa kaže, da mu ni odpustil. Zato so kriva govorjenja, kakor n. pr.: „Saj mu odpustim, a pogledam ga ne več!“

Težko je določiti, kaj je tu prava dolžnost ljubezni. Raje storimo več kot manj. Resnična ljubezen je veliko-dušna. Čim večja je, manj bo gledala na meje stroge dolžnosti. Neko splošno pravilo pravi: ne odrekaj sovražniku tistih izrazov in dejanj ljubezni, iz katerih odrekanja bi vsak pameten človek upravičeno sklepal, da ga sovražiš. Za vzgled: če te pozdravi, mu moraš odzdraviti; če te ogovori, odgovoriti; ne izključi ga iz svojih molitev (n. pr. iz očenaša); odvrni od njega škodo, ki mu grozi; pomagaj mu, če moreš, ko je v hudi stiski, in podobno. Z eno besedo: ljubi ga resnično in iskreno in ta ljubezen ti bo povedala, kaj stori. Z večjo ljubeznijo boš morda pridobil sovražnika in njegovo dušo, gotovo pa sebe približal vzoru ljubezni, Kristusu. Ne pozabimo, da je apostolat najmočnejši in najuspešnejši.

Marsikaj bi še moral povedati o tej ljubezni. Posebno so še podrobne in konkretne reči, ki mi leže na srcu. Najbolj pa, da bi se iskreno zavzeli za to ljubezen do sovražnikov. Ne le zato, ker je ta ljubezen višek resnične krščanske ljubezni, njen preskusni kamen, ker je težka in zahteva premaganja. A nas najbolj približa Kristusu. Naredi nas zares plemenite, nesebične in dobre. Građi podrte mostove med nami. Druži nas in s tem krepi. Če bomo ljubili resnično sovražnike, koliko bolj iskreno bomo ljubili vse tiste, ki nam niso storili nič hudega. Ne bomo iskali, kdo nas morda sovraži, marveč bomo pravilno umeli, kar nosi le videz sovražnosti. Ustvarjali bomo mir in edinost dobre volje med seboj.

Na Bukovju

Na Bukovju je gospodinja čutila, da ji pojemajo zadnje sile. Zima jo je položila na posteljo in že takrat je slutila, da je več ne bo zapustila. Prav zdrava nikoli ni bila. Zadnjih dobrih deset let, odkar je prišel na svet Jože, pa se kar ni mogla odpomoči, pa tudi volje ni imela, da bi se. Nič je ni vezalo več na to življenje, samo na to ni smela misliti, kaj bo s fantoma. France je bil pri osemnajstih, velik, močan, ponos celega Bukovja in prav to jo je skrbelo in bolelo. Gospodar je bil slepo zaverovan vanj. Vse je bilo dobro, kar je naredil; še pretepe in pijanost mu je spregledal. „On lahko,“ je prevzetno govoril, če mu je kdo oponesel, „pri nas imamo, kaj bi se dolinski berači zmrdovali.“ Fant je to vedel in do kraja izrabljal. Materinih opominov se je že davno naveličal. „Ne bodite sitni, saj nisem več otrok, že sam vem, kaj delam,“ je bil njegov navaden odgovor.

Mlajši Jože je bila njena največja skrb. Pohabljen je bil revček; res da ne Bog ve kaj, a grba njegova je bila le opazna. Vedela je, da to najhuje boli moža. Njegov otrok, pa grbast, da se mu posmehujejo. Težko ga je videl, povsod je bil manj vreden kot France, nad njim se je znesel on, oče in brat, kadar se nista imela znesti drugod.

Po senčnih kotlinah v hribih je jemalo zadnji sneg. Gospodinja je s postelje gledala po dolini. Dolj do mesta in čez na pokopališče ji je seglo oko. Otrnila je solzo s koščanim prstom. Čez dvajset let je živela tukaj. Zdaj ob koncu je čutila, kakó malo veselja je

užila v vseh teh letih. Skozi vseh dvajset let in čez je čutila, da jo je mož vzal radi dote. Ni se mu mogla približati, ne ga prikleniti nase, ne z dobro besedo, ne z dobroto. Zanj je bilo vse Bukovje in on trden mogočen gospodar na Bukovju, pred katerim se mora umakniti vsak bajtar in drugi gruntarčki okoli. Ona je bila le zato, da mu je dala otroke in za deklo ki je delala od jutra do večera. Ko so ji sile pošle, se je malo zmenil zanjo. Tako je ugasla leto za letom. Otopela je za srečo in veselje, otopela za življenje, ki ga je živela.

Pod oknom je zagledala Jožeta. Potrkala je komaj slišno, saj ni imela moči.

Jože je prišel. „Kaj bi radi, mati?“ Tudi njegov glas je bil žalosten in ubit. Vsedel se je na rob postelje.

„Jože, jaz ne bom dolgo. Vsak dan lahko ugasnem, tako sem slaba. Vem, da bo hudo zate, ker si revež, da te težko vidijo na tem gruntu. Samo to bi rada videla, da bi ti dober ostal. Tako dober, da ne boš nikoli oponesel očetu ali Francetu, da sta bila slaba s teboj, pa če bo še hujše. Če ti bo pretežko, pojdi v Ljubljano. Tam imaš teto. Dobra je, dobrega moža ima in dobre otroke. Pa se boš tam izučil za krojača, da boš lahko živel. Samo ne žaluj preveč, Jože, ne vekaj, da ne bom še težje umrla. Saj vidiš, da je zame to samo odrešenje. Skrbela bom pa od tam zate lažje kot tukaj, ko sem vsem samo za nadlego.“

Prijela ga je za roko. Jože se ni ga-

nil. Strmel je vanjo. Glava mu je klo-
nila na prsi. Dušilo ga je v grlu, da
ni mogel spregovoriti: „Mati, ne, ne,“
je hlipal in se tresel.

Tedaj so se zunaj slišale trde stopi-
nje. Jože je komaj vidno strepetal in
vstal. „Oče so prišli; spet bodo vpili,
da ne znam drugega kot pri vas sedeti.“
Nalahno je pobožal mater po roki in
šel.

Bukovšco so pokopali. Na Bukovju
je zagospodinjila dekla. Matere ni po-
grešal drug kot Jože. Zanj je zdaj na
Bukovju umrlo vse. Kako rad je bil
prej tu gori v hribih. Vsaka ped zemlje
mu je znala govoriti, vsako drevo je
zanj imelo svoje spomine. Zdaj se mu
je zdelo, da je vse le še odmev, da je
vse to že davno bilo in ne bo nikoli
več. Še bolj je postal tih in boječ. Brat
je postajal vedno bolj oblasten in su-
rov do njega; oče ni zinil besede v nje-
govo obrambo.

Jože je iz otroka čez noč postal fant.
Trde, grenke ure so ga postarale pred-
časno. Po telesu še čisto otrok, pa je
bil vendar po duši že odrasel.

Ob košnji so ga pošiljali domov po
mošt in čaj. Tako je nek dan nesel v
cekarju mošta in čaja. Zamišljeno je
hodil, ni gledal ne na desno, ne na levo.
Približal se je ljudem, ki so sušili seno
in že vse videl in jih slišal, pa v svoji
zamišljenosti ni poslušal besed. Ko je
zavil s steze na košenino, je švignila
kača čez pot. Ustrašil se je tako, da
mu je padel cekar iz rok. V cekarju
so se razbile steklenice z moštom,
ostala je le še kangljica s čajem. Kosci
in grabljice so obstali in gledali.

Jože je ves bleđ pobral cekar s kan-
gljico in tresoč se zavil k grmu, kamor
so prihajali pit. Prvi je zavil tja Fran-
ce, potem pa še drugi z očetom. „Kaj
je bilo,“ so ga spraševali. „Kača mi je
čisto pred nogami švignila čez stezo,
pa sem se ustrašil.“

„O ti pokveka ti plašna, kakšen za-
ječ je,“ je začel France. „Samo za škodo
je res pri hiši,“ se je tresla brada od
zadržane jeze gospodarju; „še gliste bi
se ustrašil, če bi čez stezo lezla. Marš
nazaj, pa drugo prinesi, če ne bova
plesala.“

„No, no; ustraši se pač lahko vsak,
če je še bolj močen in korajžen; ali je
vredna ta stvar toliko besed, pa tako
surovih za ubogega Jožeta.“

Jože se je ozrl. Neskončno hvaležen
pogled je pobožal še ne petnajstletno
Minko iz bajte pod gruntom. Potem se
je obrnil in hitro odšel.

Doma se je za trenutek zasolzil pred
materino sliko, pa takoj rezko stisnil
ustnice. Pobral je skupaj svoje stvari,
potlačil v nahrbtnik in optal.

Na listek na mizi je še napisal: Po-
kveka vam ne bo več v napotje; ne v
škodo; dobro se imejte, zbogom!

Še tisto uro je odšel. Po gozdnih ste-
zah je hodil, da ga ne bi kdo srečal. V
mestu doli ga že niso toliko poznali.
Proti večeru ga je vlak pripeljal v Ljub-
ljano. Z muko in povpraševanjem je
našel tetino hišo.

Našel jo je v veži. Začudeno je pogle-
dala fanta z nahrbtnikom, utrujenega,
da se je še komaj držal na nogah.

„Pa saj si vendar /Bukovškov, čaj,
kako ti je že ime?“

„Jože sem,“ je spravil čez suha usta.
„Teta, usmilite se me, doma ne morem
več biti. So mati rekli, da naj grem k
vam, če mi bo preveč hudo doma.“ Po-
tem je sklonil glavo in na skrivaj obris-
al oči.

Teta mu je snela nahrbtnik, ga po-
sadila za mizo in mu prinesla kruha
in kave. S težavo je spravila iz njega,
zakaj je šel. Videla pa je na suhem
strpljenem obrazu, da je otrok preveč
prestal.

„Boš pa pri nas, Jože, če je že tako.
Nič se ne boj, radi te bomo imeli.“

Spravila ga je spat, preden je prišel mož iz delavnice.

„Nadutost hribovska, to se mu bo še otepalo,“ je zagodrnjal mož, ko mu je povedala. „Še svojemu otroku ne prizanese, če ni za kadilo njegovo prevzetnosti. Nič ni čudnega, če je rajno vzelo. Pa naj bo! Star je zadosti, kar pri meni se bo učil. Če bo priden, bo še kaj iz njega.“

Tako je začel Jože novo življenje. Kmalu je dobil lica spet rdeča in plašnost je ginila iz njegovega vedenja.

Za vse svete je šel na materin grob. Od daleč je gledal v Bukovje. Zaklet grad je bil zanj to, kamor bi rad šel, pa ni mogel več in smel.

Leta so tekla. Jože se je potegnil in postal fant. Postal je pomočnik, ki ga mojster že ni mogel več pogrešati; pri vsaki stvari se je lahko zanesel nanj, vsako delo mu je lahko zaupal. Čutil je, da je res za srečo prišel v hišo.

Jožeta pa je le vleklo ven iz mesta. Povedal je mojstru, da bi rad blizu doma sam začel.

„Prav imaš, pamet že imaš, pa poprimi. Nerad te pustim, ker bom veliko zgubil. Precej si prihranil, nekaj ti bom pa jaz pomagal, kar začni...“

Jože je kupil zemljo. Naravnost v Bukovje se je videlo. Vse je bilo v cvetju okrog hiše od cvetočega drevja, ko so prvič zapele lopate in krampi.

Gori v Bukovju pa so svatovali. France je pripeljal mlado k hiši. Stari je ugovarjal, ker bi še rad gospodaril in ker mu natakarica ni bila všeč za grunt. Pa je France udaril ob mizo: „Če vam ni všeč pa grem v tovarno, se bom že živel.“ In je zmagal, kakor še zmeraj.

Jožetu je rasla čedna hišica. Ko je bila narejena, je odprl svojo delavnico. Dobro mu je šlo; ljudje so ga radi imeli in spoštovali; nihče ni vedel reči slabe besede o njem.

Jožetu ni šla nikoli iz spomina zadnja nesreča doma. Minka mu je vedno znova in znova stopala pred oči. Dobre besede, ki jo je takrat spregovorila zanj, ji ni mogel pozabiti.

Nedeljo za nedeljo je gledal po maši, da bi jo prestregel.

Na sv. Ane jo je dobil. Veliko, močno, čedno dekle je postala. Iz oči ji je sijala še ista dobrotta. „Me poznaš, Minka?“, jo je pozdravil.

„Pa nisi ti, Jože, seveda si, samo velik in močan si postal. Pravijo, da imaš že hišo in da ti dobro gre.“

„Res je, Minka, kar z menoj pojdi pogledat, saj ni daleč, boš povedala, kako je doma.“

Tisti dan sta se dogovorila. Jože je prvič v življenju čutil da je zares srečen.

Zvečer je stopil na pokopališče in od tam gledal na Bukovje. Ni čutil, da mu drse solze po licu. Solze domotožja po materi in domu so bile, pa še solze veselja, ker je vedel, da se bo kos doma kmalu preselil v njegovo hišo.

Z malim šmarnom je pri Jožetu zagospodinjila Minka. Jože sedaj ni pogrešal ničesar več. Šele sedaj je čutil, kaj je dom in kakšna sreča je za dom prava ponižna dobrotta in ljubezen, česar v Bukovju ni bilo.

Na Bukovje pa so prišli težki časi. Mlada je hotela biti gosposka in ne kmetica. Dela na polju se ni pritaknila. Tudi v hlev in svinjak ni stopila. Prišla je še ena dekla in nad temi je sedaj skušala pokazati, da je gospodinja; pa so odšle druga za drugo, nobena ni ostala dolgo. France je pil, stari Bukovšek je klel, se jezil in lezel v dve gube. Ni mogel gledati, kako mu razpada tako ponosna kmetija. Pohajal je okrog kot izgubljen, v očeh vseh je čutil posmeh. Tudi on je začel pogosteje zahajati v mesto in od tam na grob rajne žene. Zdaj, ko se mu je

Jugoslovanski škofje na svoji konferenci v Zagrebu od 23. do 26. septembra 1952. Plod te konference je bilo znano pismo jugoslovanskih škofov maršalu Titu, ki je vzbudilo doma in po svetu splošno pozornost

drobil v prah ves ponos in čast, je spoznal, da je v življenju delal krivico njej, lastnemu otroku in toliko drugim.

Premnogokrat je lezel ob postajah križevega pota k cerkvi na Hribec. Tam je naslonjen na zid nepremično strmел v Bukovje.

Za kvaterni teden ga je tam dobil Jože. Bukovje je bilo obdano od gozdov v najlepših jesenskih barvah.

„Bog daj, oče!“ ga je ogovoril. Bukovšek se je stresel in ozrl. Nekaj časa ni spregovoril. Nalahno mu je podrhtevala brada in sivi brki.

„Jože, poglej, Bukovje razpada.“

Glas se mu je tresel, kot bi dušil jok. „Materi in tebi sem krivico delal. Samo sebe in Bukovje sem videl, vse drugo, kar ni šlo v račun moje časti, sem metal proč.“

„Oče, ne grebite vase, škoduje vam, pozabite. Kar k meni pridite, pri nas boste imeli mir, pa radi vas bomo imeli, saj Minko poznate, da je dobra. Pa bomo pri nas ustvarili novo Bukovje, kjer bomo res živeli vsi v pravem miru in pravi ljubezni.“

Bukovšek se mu je dal odvesti kot otrok. Tam se je nastanil, umiril in začel živeti novo življenje, v novem Bukovju.

NZ.

Je Bog kriv zla in trpljenja?

DR. FRANCE GNIDOVEC

„Ali si me zato ustvaril, da me boš mučil vse dni mojega življenja? Svetlo sonce si mi postavil na nebo, ki naj bi mi razveseljevalo življenje, pa si me pogreznil v temo trpljenja. Hrepeneje po sreči si mi položil v srce, pa me napajaš z bolečino!“ Tako se nam hoče, podobno trpečemu Jobu, ko je bolečina na višku, srce izžemano v trpljenju upirati.

Trpljenje in pogled na trpljenje v svetu je mnogim v pohujšanje. „Ni Boga — nekateri modrujejo — zakaj, Bog bi nujno bil dober in bi trpljenja ne bilo.“ To je njih odgovor na trpljenje, s katerim se pogrezajo v še hujsje trpljenje, kjer bo njih bolečina brez tolažbe in brez smisla.

„Je Bog — je bila rešitev drugih — a poleg Boga je tudi večno zlo, zli bog, od katerega je vse zlo in trpljenje.“

Spet drugi priznajo Boga, a mu zaradi trpljenja, ki je v svetu, še bolj maloumno, kot prejšnji, uporno očitajo nemodro in neusmiljeno preureditev sveta. „Odgovori mi odkrito — govori tak uporni duh racionalista, Dostojevskijev Ivan Karamazov svojemu bratu Aljoši: Misli si, da je bodočnost človeštva odvisna od tvoje volje; da daš ljudem srečo, kruh in mir — ali je za to potrebno, da mučiš eno samo bitje? Ali je potrebno trpljenje nedolžnih otrok in njih solze, da se na njih gradi bodoča sreča? Ali bi ti maral biti graditelj takšne bodoče sreče, pod takimi pogoji? Odgovori mi, ne da bi lagal!“ Ta uporni duh meri načrte božje modrosti s svojimi človeškimi omejenimi merili in si na to vprašanje sam zagrenjeno odgovarja: „Jaz prav iz ljubezni do človeka nočem sprejeti takšne harmonije, takšne sreče. Za kapital, s

katerim razpolagam, je predrag vstop v tisto harmonijo: vračam vstopnico... Ne upiram se priznati, da je Bog, a mu spoštljivo vračam vstopnico...“ (Dostojevski, Bratje Karamazovi).

Ali je trpljenje in zlo res proti dobroti božji previdnosti?

Ni izhoda?

Ali Bog hoče zlo in trpljenje?

Ne reši vprašanja enostavna trditev: Bog noče trpljenja, Bog ni kriv zla in trpljenja.

Res je: Bog ni kriv trpljenja. Zakaj, biti kriv, pomeni imeti krivdo; to pa spet pomeni svobodno storiti nekaj, kar ni prav, kar je proti redu, ki ga zahteva um, kar je tedaj tudi nemodro. Da je Bog kriv, bi pomenilo, da ni moder in ne svet, da je svet ustvaril nemodro in skazanega. To vse pa bi bilo kratkovidno bogokleštvo.

Kriv tedaj ni; ali pa moremo reči, da Bog noče zla in trpljenja? Če ga noče, kako pa da tedaj je? Ali bi ne mogel ustvariti sveta in nas v nekem svetu, ki bi bil brez vsakega trpljenja?

„Mogel — odgovarjaš — in ga je tudi ustvaril tako, brez trpljenja; pa je prišel greh in po grehu na svet trpljenje, kot nas uči sv. pismo.“

„Dobro — ti odgovarjam jaz — zaradi greha je vse trpljenje; brez njega bi ga ne bilo; to razumem. Toda, ali bi ne bil Bog, ki je vsemogočen in neskončno moder, mogel ustvariti sveta, v katerem tudi greha ne bi bilo?“

Mogel bi, pa ga ni. Tedaj je Bog izbral ta svet z grehom, ki ga je naprej videl, da bo prišel, in s trpljenjem, ki je grehu sledilo. Kako je to: Ali tedaj Bog hoče greh, hoče trpljenje? Je tedaj

Bog še svet, je dober in moder in mo-
gočen?

Bog in greh

Bog je neskočno svet; svetost sama. V njem je najpopolnejše skladje njegove volje s samim seboj; sam sebe neskončno ljubi. Nujno hoče, da je v skladu z njegovo voljo in tako sveto tudi vse, kar je izven njega. Bog ne more v pravem pomenu hoteti greha, ker je greh prav upor in sovrašтво do Boga. Bog pa sebi ne more nasprotovati in se ne sovražiti in zato tudi ne more hoteti, da ga preklinja in sovraži njegova stvar. Nujno se ljubi in nujno hoče, da ga ljubijo tudi njegove stvari, ki so ljubezni zmožne, hoče, da so svete.

Bogokletno je mnenje Kalvina, ki ga je tridentinski cerkveni zbor obsodil kot heretično, češ da ni iz človeka samega, da postane slab, ampak da je vse v njem iz Boga, na isti način slabo, kakor dobro, tako da je pravo božje delo tako greh Judeževega izdajstva, kakor dobro delo Pavlovega spreobrnjenja (Denz. 816).

Greh ni od Boga; v resnici je edino pravo zlo, ki ga Bog nujno sovraži. „Gnusboda je pred Gospodom pot grešnika“ (Preg 15, 9); on je Bog, ki noče krivice (prim. Ps 15, 5). Zato Bog tudi ne more biti na noben način pri grehu udeležen: ne napeljevati vanj, ne pomagati, ne ga odobravati. „Nihče naj v skušnjavi ne govori: „Bog me skuša.“ Zakaj Bog ne more biti skušan k hudemu in on ne skuša nikogar“ (Jak 1, 13).

Greh ni od Boga in ga Bog noče, ampak nujno sovraži. A zakaj tedaj greh je? Bog ga je dopustil in ga dopušča — to je edini odgovor na to vprašanje.

A kako ga more dopustiti? Ali ni tudi to proti njegovi neskončni svetosti? In ali je Bog še dober, ko dopušča greh, ko je prav ta kriv tolikega zla za človeka?

Vprašanje je v resnici polno muke za človeški um. Nanj moremo odgovoriti le tole:

Greh stvari ne omadežuje božje sve-

tosti, ker Bog greh sovraži in ga noče, ampak ga le dopusti. Dalje greh stvari nič ne prizadene božje svetosti in do-
brote, ker Bog ne dopusti greha zaradi greha samega, ampak zaradi dobrega, ki je z grehom v zvezi. Bog namreč pri vsem hoče le dobro, tudi ko dopušča greh.

Ko ne bi bilo svobodnih stvari, angelov in ljudi, bi tudi greha ne bilo. A kaj bi bilo stvarstvo brez teh bitij, ki pomenijo njega krono in lepoto; brez teh bitij, ki so Bogu po popolnosti najbližja? Bog tako dopušča greh, ker hoče, da človek ostane svoboden in da se svobodno odloča za dobro ali slabo. Prav to je najvišja človekova odlika, čeprav je v tem vsodna možnost greha, upora Bogu in za človeka najhujše pogube. Je zlo iz te svobode, a je iz nje tudi toliko dobrega, česar bi brez svobode ne bilo. Brez svobode ne bi bilo nobene kreposti, nobenega pravnega napredka, ne nravnih zmag. Brez svobode bi bila nebesa dar, a ne bi bila cilj bojev in zmage. Bog od večnosti vidi vse grehe, vso zlorabo svobode, a vidi tudi vso lepoto in plemenitost in ljubezen, svetost, ki bo v ljudeh po isti svobodi.

Dobro — ugovarjaš — ali ne bi bilo bolje, da bi bila samo svetost, ljubezen, plemenitost, nravna lepota, da ne bi bilo zlorabe, sovrašstva, upora; da ne bi bilo skaženih bitij, ki so zlorabila svobodo, ampak da bi tudi odpadli angeli in pogubljeni ljudje bili sveti, da bi nazadnje bila samo nebesa in ne pekla? Ali bi sveti in dobri Bog tega ne mogel doseči? Ali bi ne mogel prepričati greha in doseči, da bi vsa ta bitja svobodno hotela samo dobro?

Mogel bi, pa je kljub temu Bog greh dopustil, ker je hotel nanj navezati novo dobro, nove dokaze svoje nam nedoumljive ljubezni, ki kažejo njegovo dobroto, moč in modrost. Takó zlo in greh, ki ga Bog v svetu dopušča ne govori proti njegovi vsemogočnosti, dobroti in modrosti, ampak nam jo prav dokazuje, pravi sv. Avguštin. „Vsemogočni Bog, ker je neskončno dober, nikakor ne bi dopustil, da bi bilo kako zlo v njegovih delih, ko ne bi bila nje-

gova vsemogočnost in dobrota tolikšna, da dela dobro tudi iz slabega.“

Na greh je Bog zasnoval največje svoje delo, delo odrešenja. Greh je temno ozadje, iz katerega sije največji in najlepši pojav božje ljubezni — misterij učlovečenja božje Besede. Ta misel je tako polna miline, da Cerkev ob njej vsa prevzeta, v nekaki ekstazi ljubezni kliče: „O srečni greh, ki je zaslužil imeti takega Odrešenika!“ Ta vzklik je umljiv, če le malo pomislimo, kaj je človeštvu Kristus (prim. Ušeničnik, Knjiga o življenju).

Greh tudi še danes služi dobremu in po božji zamisli mora tako služiti. Koliko moči se ukreše ob odporu zoper greh, koliko ponižnosti in vdanosti iz kesanja po grehu, koliko ljubezni in heroizma, ki skuša greh premagati, Bogu zadostiti, človeštvo rešiti. Brez greha ne bi bilo svetosti, ki jo občudujemo v svetnikih spokornikih, ne bi bilo Avguščina, ki je tako globoko doumel in lepo govoril o tej skrivnosti. Gotovo je vsa ta borba proti grehu v posebno bōžjo čast, ki bi je ne bilo, ko bi greha ne bilo.

Greh je kriv tolikega zla v človeški družbi. Glavno zlo je med ljudmi iz greha sovraštva. A spet je z njim zvezano toliko dobro, ki ga Bog od nas hoče. Potrebna je tolika potrpežljivost, toliko premagovanje in ljubezen, da sovraštva ne vračamo s sovraštvom, ampak z odpuščanjem in ljubeznijo, kot Bog hoče; da ne vračaa krivice za krivico, ampak krivico potrpiš. Ko ne bi bilo greha krivčnosti in sovraštva, ne bi bilo tega triumfa krščanske ljubezni, ki je ljubezen do sovražnikov, ki jo Bog hoče in nam v njej sam daje najlepši zgled.

Bog nasledke greha obrača v dobro; tako mogočen in dober je. „Vi ste mislili hučo zoper mene, Bog pa je tisto obrnil na dobro.“ razlaga egiptovski Jožef bratom skrivnostni smisel njihove krivde v načrtih božje previdnosti (1 Moz 50, 20). „Tistim, ki Boga ljubijo, vse pripomore k dobremu,“ uči sv. Pavel (Rim 8, 28) in velja to v celoti, tudi za greh, ki mora biti človeku v po-

budo gorečnejše službe Bogu po spreobrnitvi.

Če Bog greh dopusti, to ni proti njegovi svetosti, ampak naj po njegovi zamisli tudi greh služi svetosti; ni proti njegovi mogočnosti, ampak jo dokazuje, ker ga more porabiti v dobro; ni proti njegovi dobroti, ker hoče tudi iz greha stvarem dobro.

Ob sami svetosti njegovih stvari bi se kazala stvarjem predvsem samo njegova svetost; ko greh dopušča, nam se ob njem kaže tudi božje usmiljenje. Grešnika namreč ne pogubi takoj, ampak z njim potrpi, ker „Bog noče smrti grešnika, ampak da se spokori in živi“. Ob grehu se kaže na poseben način božja pravičnost in svetost, ko nesporjen greh kaznuje nazadnje s peklom, ker je svet in pravičen.

Bog noče greha, a ga dopusti, ne zaradi greha samega, ampak zaradi dobrega, ki ga tudi po grehu hoče. Kaj je to dobro iz greha, tako nekaj vidimo, še več pa nam je prikrito v skrivnostnih načrtih božje previdnosti.

Bog in naše trpljenje

Bog je svetost sama in greha ne more hoteti, kar pomeni, da ga sovraži; greh le dopusti.

Kaj pa velja glede trpljenja, ki ga je nad nas priklical greh? Ali ga Bog le dopušča ali morda res hoče v pravem pomenu besede? — Na to je odgovor drug, kot pri grehu. Ko ne bi bilo greha, bi bila božja volja, da smo brez trpljenja; po grehu hoče, da trpimo, hoče trpljenje. „Sreča in nesreča, življenje in smrt, siromaštvo in bogastvo, prihaja od Boga“ (Sir 11, 4). „Ogenj in toča, lakota in kuga — tudi to je bilo narejeno za kazen. Krvoločne zveri, škorpioni in kače in maščevalni meč so za pogubo brezbožnih“ (Sir 39, 36). „Ali pride nesreča nad vse mesto, ne da bi jo Gospod poslal?“ (Amos 3, 6).

Vse trpljenje je človeštvu priča in trajen spomin upora Bogu in njegove sodbe, ki nas je poslala v trpljenje: „V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, iz katere

si vzeti; zakaj prah si in v prah se povrneš" (1 Moz 3, 19).

Ne moremo se pritoževati nad tem zakonom trpljenja, ki teži nad vsem človeškim rodом; priča božje pravičnosti je. Zakaj Bog je svet in greh kaznuje. Tudi nam s trpljenjem, ki ga nam je naložil, ni nobene krivice storil. Zakaj sreča brez trpljenja v raju je bila dar, do katerega nimamo nobene pravice. Zaradi greha je Bog Adamu in vsem njegovim otrokom vzel ta dar brez krivice in je prav to priča njegove svetosti, v kateri greh sovraži in kaznuje.

Razumemo ob tem božjo svetost in pravičnost; le z njegovo očetovsko dobrotο in ljubeznijo nam je to težko spraviti v sklad. Očeta ga imenujemo, pa hoče, da trpimo; ali nas res še ljubi, ko nas muči?

Ni prava beseda, da nas Bog muči. Mučiti pomeni povzročati trpljenje samo zaradi trpljenja, iz sovraštva. Zdravnik ne muči, čeprav povzroča trpljenje, ker ne sovraži in noče trpljenja zaradi trpljenja, ampak hoče dobro.

Bog nas ne more mučiti, ker je dober. Vsakega človeka v tem življenju ljubi in ga kliče k sebi v večno srečo. Pa naj bi bil še tak grešnik in še tako zavržen — Bog ga ne sovraži, ampak ljubi. Hoče trpljenje, a ne zaradi trpljenja samega, kar bi bilo res nesmiselno in brez ljubezni, ampak zaradi dobrega. „Bog se ne veseli pogube živih... Zakaj vse je ustvaril, da bi bilo...“ (Modr 1, 13—14).

Greha pa, ki je morda s trpljenjem zvezan, Bog noče, ampak le dopusti. Bog hoče tiho in globoko trpljenje pekoče vesti, da bi to naravnalo grešnika nazaj na pot pravičnosti. Vest, ki je vzrok tolikih tihih bolečin, je božji glas in božji zaveznik v srcih vseh; je za nas božji dar, vzrok tolikih najvišjih dobrot. Greha pa, ki je to bolečino v vesti povzročil, Bog noče, ampak le dopusti.

Bog hoče, da je naše srce, ki hrepeni po sreči in je v svetu vedno razočarano, nemirno in trpi, hoče to trpljenje, ki

naj nas k njemu privede, ki nam bo dal mir in blaženost.

Bog hoče telesno trpljenje, utrujenost iz dela, skrbi pri delu in zaradi siromaštva, trpljenje ob žalitvah, strahu, čeprav noče greha, ki je z vsem tem tolikokrat v zvezi. Zakaj hoče vse to, kaj je tisto dobro, ki ga hoče s tem doseči, ve on sam najbolje in je večkrat skrito našim očem. Morda je to trpljenje kazen, ki naj dušo privede nazaj k njemu; morda jo bo prav to trpljenje ohranilo zvesto, ko bi se mu sicer izneverila; morda je samo preizkušnja, iz katere hoče, da izideš zmagovalec in duhovno bogatejši in srečnejši, ki naj te prečiščuje, ki naj ti da usmiljenja z bližnjim, ko sam okušaš trpljenje; ki naj ti vlije zaupanja v Boga, da se ne bi nase zanašal, ponižnosti, potrpežljivosti. Morda trpiš zato, da bi bili tisti, ki te vidijo, usmiljeni in bi ti v ljubezni pomagali. Brez trpljenja v svetu ne bi bilo usmiljenja, ki je izzvalo ljubezen k tolikim in tako velikim delom plemenite pomoči. Večkrat nas le trpljenje družil in veže v ljubezni.

Trpimo ob krivicah in sovraštvu, ki smo ga deležni. Bog hoče od nas s tem trpljenjem potrpežljivosti, odpuščanja in ljubezni do sovražnikov, ta najlepši sad milosti in plemenitosti človeškega srca. Plemenito odpuščanje in ljubezen do sovražnikov je možno samo, ker je trpljenje krivic in sovraštva.

Zlo in božja modrost

Nekaj vidimo že sedaj o smislu trpljenja; vsega ne vidimo. Dobršen del nam tudi po razodetju ostane skrit in skrivnost.

Božja zamisel sveta je pregloboka in prebogata za naš omejeni um. Ko gledamo to božjo ureditev, ne razumemo vsega; v marsičem ne vidimo pravega globljega smisla, prave notranje zveze in harmonije; marsikaj stopa pred nas kot skrivnost, kot zevajoče nasprotje, ki mu ne vidimo zveze, pa tudi ne možnosti.

Božje misli niso naše misli, božja pota niso naša pota. Maloumno je umerjati božjo ureditev po svojem omeje-

ZVONIK

Zvonik
— opekast in siv
nad strehami bdi:
glasnik
neuklonljiv
nadzemeljskih dni.

Temá
in vihar
v tej veliki uri
jasnino
kali
in buri
gladino
srca.

In če bom pal
v opoju prevar,
vem, da bom ustal
— poln mladih sil:
pred mano zvonik
in večnosti cilj.

Stanko Janežič

nem umu. Táko maloumno rešitev, ki nobena rešitev ni, pomeni v vprašanju trpljenja in zla odgovor, da Boga ni. Če Boga ne bi bilo, tudi teh nasprotij v našem umu ne bi bilo, ker ne bi bilo ničesar. Nasprotja sama tudi ne morejo bivati, ker se uničujejo. Nasprotja sama zahtevajo neskončno, neskončnega Boga, v katerem ni nasprotja, ampak so tudi ta najlepša harmonija. Tudi je nespametno iz teh skrivnosti zdvajati nad božjo popolnostjo: svetostjo, dobroto, modrostjo. To bi prav pomenilo od skrivnosti, ki je resnica, prehajati zaradi skrivnosti v zmoto.

Tudi skrivnosti so dokaz božje nedoumne modrosti, ki je tolika, da pred njo odpove naš um. Kako bi tudi moglo biti drugače! Bog, ki bi ga umeli, ne bi bil Bog; njegova dela, ki bi jih mi mogli popolnoma pregledati, bi bila majhna.

Ali ni trpljenje v svetu le kot temna lisa, senca, brez katere ne bi bilo prelepe podobe vesoljstva, ki jo je slikala božja modrost, dobrota in vsemogočnost? Mi slike še ne vidimo in nas naše človeške perspektive moti samo temna senca trpljenja in zla, ki pa sliki božje zamisli v resnici daje prav lepoto.

Ne razumeš takoj poteze velikega šahista in se ti prvi hip morda zazdi nespametna. Pa se ti nje pomen odkrije kasneje in ti kaže njegovo modrost prav ta poteza. Ali ni Bog veliki mojster, ki njegovo modrost razodevajo prav nam neumljiva nasprotja?

Prava pot k resnici je tudi tu ponižno priznanje slabosti svojega spoznanja in veličine božje modrosti, priznanje skrivnosti. Bolj modro kot uporni racionalist Ivan med Karamazovi govori senzualist Mitja, ki iskreno prizna skrivnost in svojo nevednost: „Strašna skrivnost! Bog je ustvaril same skrivnosti. Nasprotja se kopicijo v njegovem veličastnem delu. Razumi vse to, kdor more... Jaz sem navaden nevednež vem; vendar sem veliko premišljeval.“

Ob trpljenju pravičnega Joba so mnogo nespametnega ugibali o trpljenju njegovi prijatelji; tudi Joba sama je vznemirjala ta skrivnost. Po mnogem razumnem govorjenju prijateljev nazadnje spregovori Bog. Ne govori Jobu o skrivnosti trpljenja, da bi jo razodel, ampak mu samo pokaže na svojo neskončno modrost, mogočnost in očetovsko previdnost, ki se kaže v stvarstvu. To naj bo človeku dovolj. Hoče, da ob misli na to ponižno in zapu no sprejme tudi trpljenje in njega skrivnostnost. Tako Bog privede Joba — hoče tudi od nas — do zadnje človeške besede o tem, do ponižnega priznanja nevednosti in božje modrosti: „Vem, da vse moreš in da ti ni skrita nobena misel. Kdo sem jaz, ki sem z besedami nevedneža zakrival sodbe Previdnosti! Govoril sem brez umevanja o čudovitih, ki neskončno presegajo moj um. Zato ti govori in bom poslušal...“ (Job 42, 1—6).

Pogovor v gostilni

GREGOR HRIBAR

Gospod Simon je bival sam v župnišču. Imel je srečo, da je dobil opremljeno sobo: posteljo, mizo in dva stola. Dobri ljudje so mu dali tudi nekaj odeje. Kaj več bi si še mogel želeti?

Tudi kahal si je sprva sam. Nekaj posode je našel v župnišču, nekaj lončkov si je izposodil, drva so bila blizu v gozdu, na karte se je tudi nekaj mlega dobilo, pa je začel kuhati brez kuharskih bukev, kar na pamet. Ni vredno drugod prositi, si je mislil, saj bomo šli kmalu spet domov.

Ko so kmetje videli, kako skromnega župnika so dobili, so mu tudi včasih kaj prinesli. Vendar se je dušebrižnik kmalu prepričal, da dveh poklicev hkratu le ni mogoče dobro izvrševati. Saj ni bilo veliko dela s faro, a prav tedaj, ko se je mleko kuhalo, je kdo prišel mašo naročat. Predno mu je župnik utegnil dopovedati, da je nujno zadržan, je mleko že skipelo in gospod Simon je imel prismojeno mleko za zajtrk in za večerjo. Drugič spet se je krompir razkuhal, ker je moral župnik prav tedaj, ko je bil čas, da ga odstavi, pisati krstni list.

„Ali vam ne bi kar jaz mleko skuhal?“, se mu je čez nekaj tednov ponudila mežnarica.

Župniku je bilo prav in je sprejel. Kmalu je uvidel, da bi bilo sploh najboljšje ako mu kar mežnarica pripravi tiste kalorije, ki jih je potrebovalo njegovo telo. Dogovoril se je z njo in hodil odslej na hrano v mežnarijo. A ne

dolgo. Mežnarica je vedno bolj glasno tožila, da to, kar se dobi na karte, še daleč ne zadošča in da mora prilagati od svojega. Sama pa tudi ni dosti imela, le kos cerkvene zemlje ji je bil dan v obdelovanje kot plačilo za delo v cerkvi. Zato se je njen šef in gost spet kmalu selil, to pot v gostilno. Gostilničarka mu je najprej oponesla, zakaj ni takoj v začetku potrkal na njena vrata, nato pa mu je za mal denar vsak dan trikrat dobro postregla. Ni marala, da bi župnik okrog govoril, da je lačen.

Gostilničar je imel lepo posestvo. Kmetje pa v povojnih letih niso čutili toliko pomanjkanja kot drugi stanovi. Morali so sicer oddajati zelo poceni določeno mero pridelkov, z ostalim pa so svobodno razpolagali in pogosto za drag denar prodajali, tako da so si mogli še hiše popravljati. Res pa je, da so gurali od jutra do večera, ker ni bilo dosti delavnih moči.

Vsega seveda tudi niso imeli. Kave in čaja bi na Slemenici težko dobil. Tudi tobaka je bilo bolj malo. Zato pa je novi gost mogel navezati z gostilničarjem tem večje prijateljstvo s tem, da mu je odstopil za vse večne čase tobačno karto. Gospod Simon se je namreč v semenišču kajenja odvadil, ker je tedanje semeniško vodstvo kadilce zelo grdo gledalo, in to mu je sedaj prav hodilo.

Dušebrižnik je s tem, da je hodil v gostilno, le pridobil. Ne sicer toliko na telesni teži — v hribih ostane človek

vitek kot srna, pa naj še tako dobro jé! — temveč na poznanju svojih ovčic. Gostilničar mu je dan za dnem razlagal, kako je bilo v starih, lepih časih, ko je na Dunaju vladal cesar, pripovedoval mu je o prednikih sedanjih kmetov, o župnikih, ki so upravljali Slemenico, o starih navadah in dogodkih, o nekdanjih kmetijah, ki jih je prerastel gozd in ki bi sedaj lahko zalagale nekaj lačnih celovških družin s surovim maslom in slanino, med tem ko smrekovi storži nikogar ne obdrže pri življenju; povedal mu je tudi, kako polna je bila cerkev pred pol stoletjem in še in še. Simon je zvedel, da ni on prvi dušebrižnik, ki jé pri tisti mizi. Že pred njim so nekateri župniki na enak način rešili vprašanje gospodinjstva.

Pogovori z gostilničarjem in drugimi gosti so dajali gospodu Simonu mnogo novih pobud in mu razložili marsikaj, česar dotlej ni razumel. V gostilni je prišel v stik tudi s takimi ljudmi, ki jih ni bilo nikoli v cerkev, celo z bogoverci. Iz pogovora z njimi je spoznaval njihovo mišljenje in hotenje, njihove zmote in predsodke, zato pa so bile tudi njegove pridige iz življenja za življenje.

„Gospod župnik nam vedno kaj novega pove,“ ga je nekoč pohvalila stara Tratnica. „Ne tako kot župnik Wagner, ki je umrl na Slemenici pred polstoletjem. Naj počiva v miru! Ta gospod je vsako leto ponovil iste pridige, da smo že kar naprej vedeli, kaj bo povedal.“

Pogovora o verskih stvareh gospod Simon v gostilni z ljudmi ni iskal, zlasti z bogoverci ne. Včasih se mu je pa le zdelo boljše govoriti kot molčati.

Ko je stopil dušni pastir na pepelnično sredo zvečer v gostilno, je tam naletel na Bogatajevega (Wogataj) sina, zagrizenega nacista in bogoverca. Njegov oče je bil nekak vodja vseh nasprotnikov Cerkve že izza predvojnih

časov. Pri njem so se oglašali prvi Hitlerjevi poslanci. Pozneje je vsa družina izstopila iz Cerkve. Vendar po vojski do župnika na splošno nihče ni bil neprijazen, tudi bogoverci ne.

Dušebrižnik je imel ta večer prvič priliko, da je govoril z mladim Bogatajem, ki je brž pričel pogovor, kakršnih je bil gospod Simon že vaje:

„Gospod župnik, jaz sem bogoverec. Kaj pravite k temu vi, ki imate drugačen svetovni nazor? Sem hotel glede tega že večkrat z vami govoriti.“

„Nič! Kaj naj rečem? V Avstriji je svoboda vesti zajamčena. Vsakdo dela, kar hoče, in vsakdo nosi sam tudi posledice svojih dejanj pred Bogom in državo,“ se je delal brezbriznega gospod Simon.

Bogataj še ni odnehal: „Pravzaprav si midva nisva tako zelo narazen, tudi jaz priznavam, da je neko višje bitje, odklanjam le cerkveno poroko, pogrebe in podobno, ker vem, da gre pri vsem tem le za zaslužek. 'Alles ist eigentlich nur ein Geschäft.'“

„Morete svojo trditev dokazati?“ je vprašal župnik.

Bogataj je takoj imel svojevrsten dokaz pri roki:

„Jasno da! Postavim: Bogat bogoverec umrje. Cerkevni pogreb za bogoverca ni dovoljen. Vendar, ako domači obljubijo župniku nekaj tisočakov, ga pokoplje kar najbolj slovesno.“

Dušebrižnik se s takim dokazom pač ni mogel zadovoljiti. Vedel je tudi takoj, kam pes tace moli. Nekaj dni preje sta bila pokopana Molova otroka. Prvi necerkveno, drugi slovesno kot kak odrasli katoličan. Bogoverci so videli, da je le res, da župnik pokoplje le člane Cerkve in so že preišljevali, kaj bo, ako kateri od njih umrje in bo pokopan brez duhovna in zvonjenja. Na lep pogreb so Slemeničani veliko dali.

Bogataj ga je brž potrdil v mnenju, ko je dejal:

„Mi, bogoverci, se bomo dali po smrti rajši sežgati. Je veliko lepše, kot da te črvi žró.“

Župnik je skušal spraviti pogovor drugam. Vprašal ga je: „Ali bi mi hoteli povedati, na kak način in v častite višje bitje, v katerega verujete?“

„To je pri nas čisto enostavno,“ je bil Bogataj vesel župnikovega zanimanja. „Kadar človek čuti potrebo, da se pogovori z višjim bitjem, gre v gozd in se tam z njim pogovarja. Zato tudi ne potrebujemo nikakega templja, kjer je povrhu še slab zrak in veliko prahu.“

„Tako pa že ne boš govoril, čeprav si bogatega kmeta sin, jaz pa revna ko cerkvena miš,“ se je zdajci oglasila mežnarica, ki je pri vratih prisluskovala. Prišla je prosit na posodo malo mleka za otroka, ker je iz hleva gredé padla na poledeneli poti in vse mleko razlila. Že to jo je spravilo v slabo voljo, zdaj pa še Bogatajevo govorjenje. Ljubosumno je pazila, da ne bi kdo govoril, da slabo nadomestuje svojega moža, ker se je baša za svoje mesto, čeprav je bilo zelo skromno. Le kam naj bi šla z malimi otroki! Zato se je odločno postavila v bran: „V cerkvi ni dosti prahu. Vsako soboto jo pomedem in prah pobrišem. Ni res, gospod župnik? Zračni se pa tudi dovolj, ker je veliko šip pobitih.“

Bogataj se ji je le smejal. Bil je vesel, da je dobil eno poslušalko več, saj je imel še toliko stvari na srcu. Nadaljeval je:

„Tudi spovedi ne potrebujemo. Spovemo se kar naravnost višjemu bitju.“

„Koliko ti pa da za pokoro?“ se je zanimala gostilničarka. Kakor da ne bi nič slišal, je fant nadaljeval:

„Povejte mi, gospod župnik, ali ni to nasilje nad otrokom, da ga Cerkev krsti, ko se sam še nič ne zaveda. Otro-

ka je treba pustiti, da doraste in nato sam izbere tisti svetovni nazor, ki najbolj odgovarja potrebam njegove narave. Nato pride še verouk v šoli, kjer nežnemu otroku župnik govori le o grehu, peklju in hudiču, da ga ostraši za vse življenje. Ubogi otroci! Ali ni res tako?“

Dušebrižnik je sedaj še bolj prozorno videl, da so zadnji „množični“ krsti bogoverce razdražili. Tudi jim ni šlo v račune, da sta odtlej ostajala pri verouku dva šolarja, ki so ju starši v začetku leta odjavili od verouka. Zato pa je gospod Simen s toliko večjo vneto zavračal Bogataja:

„Saj si otrok tudi ne more izbirati, ali se bo rodil v bogati ali revni družini, v koroških hribih ali na Dunaju. Starši imajo pravico, da dajo otroka krstiti ali ne, da ga odjavijo od verouka ali pa puste pri veroučni uri. Za svoje dejanje so odgovorni edinole Bogu. Ako bi bilo to nasilje, delajo starši svojim otrokom krivico tudi tedaj, ko jih vpišejo v šolo in zahtevajo od njih, da se nauče branja in računanja. Po vašem bi jih morali pustiti, da odrastejo in potem sami svobodno odločijo, ali se bodo naučili abecedo in poštevanke ali ne.“

Mežnarica, ki se še ni pomirila, ga je znaša še bolj zavrnila in je pristavila: „Kdo je pa moje otroke vprašal, ali hočejo izgubiti očeta, ko je moral mož na vojsko?“

„Tako je,“ je ušlo gostilničarju, ki je tudi še čakal sina, kdaj se vrne iz Sibirije. Načelno se ni vtikal v razgovore svojih gostov. Zato je bila njegova pripomba za ženske izredno ugodna znamenje in dobile so še več poguma. Gostilničarka se je brž sret oglasila: „Jaz sem te vprašala, koliko ti da tvoje višje bitje za pokoro?“

„Še vprašaj,“ je razganjala jeza mežnarico. „Najmanj tri rožne vence dobi,

ko tako laže.“ Nato se je obrnila še k Bogataju in mu v slovo zabrusila: „Bi bilo dobro, da bi imel ti tudi strah pred peklom in hudičem, da bi me drugič pustil pri miru. Le kaj tebe briga naš tempel.“

Bogataj je videl, da so minili časi, ko je vsa Slemenica plesala kot je oče brenkal. Nejevoljen je zarvnil ženske:

„Saj jaz ne govorim z vama. Jaz se pogovarjam z gospodom župnikom, ki je izobražen človek.“

„On žc, ti pa ne. Enorazredno ljudsko šolo imaš kot jaz, pa se delaj še tako učenega,“ mu je še pri vratih odpela mežnarica, ko je odhajala s svojim lončkom mleka. Bogataj se je kar od-dahnil. Njegova priučena modrost je bila tudi že pri kraju. Le še ene stvari se je spomnil, s katero je upal spraviti župnika v zadrego in dokazati, da je on tudi izobražen. Prižgal si je pipo, ki jo je kadil, da bi zgledal bolj moški, napravil resen obraz, se odkašljal in načel zadnje vprašanje: „Predno ste prišli semkaj, mi je gostilničarka pravila, da imate danes katoličani začetek posta. Gospod župnik, ali vam je sploh znan izvor posta?“

Ako bi dušebrižnik mogel upati, da gre Bogataju zato, da zve resnico, bi mu rad razložil, da je post sredstvo pokore od davnih dni, da z njim katoličani tudi na zunaj priznavajo svojo vero in kažejo pokorščino do Cerkve. Toda gospod Simon je vedel, da Bogataj ne išče resnice. Bil je že sit vprašanj in je rajši pogledal na uro, saj je že zdavnaj pojedel. Da mu ne bi ušel, je Bogataj brž stresel predenj vso Hitlerjevo učenost, ki mu je še ostala, in dal župniku zadnjo lekcijo:

„Post so si izmislili v srednjem veku škofje. Imeli so velike ribnike, polne rib, in ker jih sicer ne bi mogli prodati, so ukazali, da se sme nekatere dni jesti le ribe namesto drugega mesa.“

Kar svetile so se fantu oči, da je mogel podučiti nevednega župnika, ki začuda ni kazal posebnega zanimanja za tako imenitno zgodovinsko dognanje. Gospod Simon je vstal in pred odhodom dejal Bogataju: „Razen rib se ob postnih dneh smejo jesti tudi polži in podobne živali. Bi hoteli poiskati v svojih učbenikih tudi odgovor na vprašanje, ali so se bavili srednjeveški škofje tudi s polžerejo? ...“

Naslednji dan sta prišla skupaj mladi Bogataj in Zoppnigbäuerin. Oba sta udrihala čez župnika, da je bilo veselje. Slednja je izšla predenj vso svojo srčno bol glede krstov in pogrebov Molovih dvojčkov. V zameno ji je Bogataj pravil, kako imenitno je ugnal župnika v gostilni. Oba sta si bila povsem edina, da je gospod Simon najbolj neveden in najbolj hudoben človek na Slemenici.

In tako se je zgodilo, da je dva dni za pustnimi šemami tekala po fari še Zoppnigbäuerin in pripovedovala vsem, ki so jo hoteli poslušati:

„Kot vse kaže, naš župnik ni dosti študiran. Le maše zna brati, drugih stvari pa malo ve. Še tega ni vedel, kako se krščuje. Je prišel mene spraševat. Bogatajev fant ga je tudi spravil v gostilni v tako zadrego kot še nikoli ne. Mežnarici, ki je bila zraven, je bilo tako nerodno, da je kar zbežala, župnik namreč ni vedel, da so pest ukazali škofje, ker drugače ne bi mogli prodati svojih rib.“

Kmetice so ji odrezovale to pot večji kos slanine in kruha kot po navadi, samo da je šla tudi ta, zakasnela pustna šema brž naprej.

Na Političnem shodu

Govornik: „Otrestiti se moramo anarhizma, boljševizma, socializma in despotizma!“

Eden izmed poslušalcev: „Ker ste že ravno pri tem, dajte še revmatizem na program!“

MARIJINE BOŽJE POTI

V DOMOVINI

Sveta Gora pri Gorici

MARIJAN MAROLT

V normalnih, mirnih časih kot je to bila postavitim doba pred prvo svetovno vojno, je bila za Brezjami najbolj obiskana slovenska Marijina božja pot Sveta gora pri Gorici. Zajemala je romarje iz cele goriške in tržaške škofije, pa tudi s kranjskega Krasa, ki je spadal v ljubljansko škofijo. Med prvo in drugo svetovno vojno je bila Sveta gora zbirališče Marijinih prosilcev in častilcev iz vsega pod Italijo spadajočega slovenskega ozemlja. Obisk je gotovo pridobil na številnosti tudi zaradi neposredne bližine večjega mesta, Gorice, za katero je bil grič s cerkvijo obenem privlačna izletniška točka, nekako tako kot Šmarna gora za Ljubljčanane. Romarji niso bili samo Slovenci, ampak tudi Italijani in zlasti Furlani, toda Slovenci so bili v večini.

Pravijo, da izpred nobene naše Marijine cerkve ni tako lepega razgleda kot odtod. Bo kar držalo, čeprav so lepi razgledi tudi s Svetih gora na štajerskem, s Ptujске in Smarne gore in od drugod. Vso slovensko morsko obalo vidiš in še lagune pred Oglejem, Vipavsko, Nanos in Hrušico, Julijske in Kar-

nijske Alpe, Beneško Slovenijo, Brda in prav pod seboj Gorico. Poleg te odlike ima pa ta božja pot še dve drugi prvenstvi, včasih bridki, da ima namreč najnemirnejšo preteklost, njena podoba pa tudi ne vedno ljubega miru. Zato razvoj božje poti ni šel v premi črti navzgor, ampak v krivulji; dobam velikega razmaha so sledili časi, ko je vladalo na gori razdejanje in se je po njem začela božja pot šele znova spet razvijati. Tako se najbrž v Prešernovih časih še ni popolnoma opomogla od udarcev, ki jih ji je zadal cesar Jožef, medtem ko na Višarje v samotnih hribih tipalke avstrijskega birokracija niso toliko posegale. Nobena slovenska romarska svetinja tudi ni toliko potovala in trpela kot svetogorska Marija, ki je bila že begunka, ugrabljenka in ranjenka.

Spisi o Sveti gori, ki so nam na uporabo (Lavtižar, Lovrenčič, Česnik), se naslanjajo najbrž vsi na knjigo Antona Červa, ki je pa tu ni. O začetkih božje poti pišejo, da „ljudje pripovedujejo“ ali „ustno izročilo tako glasi“. Zato ne moremo točno ločiti zgodovinske resnice od pobožne legende. Vendar imamo

toliko takšnih podatkov, da upravičeno sklepamo na trdno zgodovinsko podlago splošno znanih zgodb o postanku te božje poti. Poleg glavne, resnične zgodbe, je še več drugih, postranskih, ki so pač nastale iz ljudske pripovedne fantazije. Pa tudi te so lepe.

Prvo soboto meseca junija leta 1539 se je na Skalnici, poznejši Sveti gori, prikazala Mati božja mladi pastirici Urški Ferligojevi, po domače Piskovi iz Grgarja, vasi na severnem pobočju hriba. Marija je z levico — z desnico je držala Jezuška v naročju — pokazala na vrh griča in rekla Urški: „Reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi!“ Urška se je prestrašila in izrazila svoj dvom, če ji bodo ljudje verjeli, pa ji je Marija obljubila svojo pomoč. Ljudje so verjeli, ne pa sprva gosposka. Nabralo se je kmalu toliko prispevkov, da so že leta 1541 pričeli zidavo cerkev. Zelo se je zavzel za zidavo grof Urh Attems. Leta 1544 je bila cerkev v glavnem gotova.

Gotovo je Piskova pastirica, ta slovenska Bernardka, historična osebnost in tudi v čudežno prikazovanje ne moremo dvomiti, saj bi sicer v tako kratkem času ne mogla zrasti ena največjastnejših cerkva, kar jih je bilo kdaj v naši domovini pozidanih. Grgarska pastirica je bila pač tudi zaupanja vredna.

V junijski številki „Duhovnega življenja“ iz leta 1939 je nekdo objavil ljudsko legendo, ki Marijino prikazovanje tako-le opisuje. Marija je z Jezuščkom v naročju romala na goro Skalnico. Utrudila se je, žejna je postala in se odpočila na neki skali. Mimo nje je prišla Urška in povedala žejni romarici, kje je najbližji studenček. Šle sta skupaj tja in ko se je Marija odžejala, je povabila pastirico, naj jo obiše v njenem stanovanju vrh gore. Jezušček je ob studenčku trgal marjetice. Skala, na kateri je romarica počivala, in studenček, iz katerega je pila, sta bila še v nišcevih letih postajališči romarjev. Urška je šla drugi drugi dan na vrh. Hiše ni našla, pač pa romarico Marijo, ki ji je včelala tam sezidati cerkev. Na kamnu, kjer je Marija stala, je ostal

odtis njenih nog. Urška se je onesvestila in ko se je zbudila, je bila doma v Grgarju.

Bolj razširjeno in v opise božje poti sprejeto je izročilo o Urškini ječi. Ljudje po vaseh so verjeli, ne pa oblastniki v Gorici, ki so bili že protestanti; zato so jo zaprli. Marija jo je trikrat čudežno rešila, potem pa ni nihče več dvomil v njeno pripovedovanje. — Da je bila gosposka sprva nezaupljiva, je možno. Da pa jo je preganjala prav zaradi svojih luteranskih nazorov, je manj verjetno. Res so takrat segli v naše kraje že prvi vplivi nemškega protestantizma, toda kakšne luteranske posvetne oblasti še ni bilo. Eno pa je gotovo, da je božja pot na Skalnici prav ob početku krivoverske reformacije postala mogočna trdnjava katolištva proti zmotnim tujim naukom.

Ko so začeli leta 1541 kopati temelje za cerkev, so našli v zemlji marmornato ploščo z vklesanim besedilom angelskega pozdrava v gotških črkah in z različnimi simboličnimi rastlinskimi in živalskimi liki. Po ljudskem izročilu je Marija tudi to najdbo Urški že prej napovedala.

Leta 1544 je bila cerkev v glavnem dozidana, tako jo je v jeseni generalni vikar oglejskega patriarha posvetil. Patriarh, kardinal Marko Grimani, je pa poslal milostno podobo. Po drugi verziji je stal v cerkvi najprej lesen kip — morda do posvetitve? — ki ga je potem Grimani nadomestil s sliko.

Na vrhu sta dve ravnici. Na spodnji je bilo pokopališče za prebivalce Svete gore, pa tudi za Goričane, ki so želeli biti pokopani tam gori. S te ravnice je vodilo stopnišče na še nekoliko višje ležečo ravnico; vrh tega stopnišča sta bila nameščena kipa nadangelov Rafaela in Gabrijela. Ravnica je bila obdana z nizkim zidom, košata lipa in ko stanj sta na prostoru pred cerkvenim pročeljem nudila prijetno senco. Kot vsa cerkev, je bilo tudi mogočno cerkveno pročelje zgrajeno iz rezanega kamna. Pročelje je bilo poživljeno z lepim portalom, nad katerim je stal kip Matere božje z Detetom, dvema ro-

Milostna podoba Svetogorske Kraljice

zetama in več okni. — V notranjščini so bile tri ladje, predeljene z dvema vrstama osmerokotnih stebrov; nad ladjami cerkev ni bila obokana, videlo se je ostreše. Vsaka ladja pa je imela onstran slavloloka obokan prostor nad oltarjem, stranski prav kratka, srednja pa zelo dolg presbiterij. V tem je stal v sredi veliki oltar z milostno podobo; k njemu je vodilo 11 stopnic in stopnice so vodile tudi k oltarjema na koncu stranskih ladij. Na levo od presbiterija je bil vhod v pozneje prizidano kapelo sv. Mihaela, na desno v zakristijo, za velikim oltarjem je bil še prostor za več spovednic. V sredi glavne ladje je stal dvostrani oltar, pri katerem sta lahko maševala dva duhovnika hkrati. Prvotni veliki oltar so leta 1686 nadomestili z novim, marmornatim. Nad slavloloki so bile freske o postanku božje poti in sicer v sredi Marijino prikazovanje, na levi Uršika pred sodniki, na desni njena čudežna rešitev iz ječe. V ladji sta bili dve veliki stenski sliki Jezusovega rojstva in sv. Treh kraljev; kdaj so te slike nastale in kakšne so bile, nisem mogel zvedeti. Cerkev je bila tako velika, da je šlo vanjo do 5.000 ljudi.

Razdejanje te cerkve je bil eden najhujših udarcev, ki jih je prizadejala

prva svetovna vojna slovenski umetnostni posesti. Škoda je tem večja, ker ta arhitektonska umetnina ni bila nikoli primerno strokovno ocenjena. Poleg svetih Treh kraljev v Slovenskih goricah in sv. Petra v Dvoru pri Polhovem gradu bi bila svetogorska cerkev tretja res monumentalna cerkvena stavba iz prve polovice 16. stoletja na Slovenskem, edina pa na Primorskem, ki ima v naši arhitekturni preteklosti svoj poseben lokalni značaj, ki je tudi iz ohranjenih skopih popisov dovolj razločno razviden. Iz prve slavne svetogorske „hiše“ Marijine je ohranjena samo milostna podoba.

Je to na les z oljnatimi barvami napravljena slika, ki je približno en meter široka in 70 cm visoka. Marija do pasu, drži z obema rokama na plenici ležeče, a z zgornjim delom telesa malo dvignjeno dete Jezuščka v naročju; Dete pritiska eno ročico k sebi na prsi, z drugo blagoslavlja. Na desni je Janez Krstnik, ki kaže z roko na Jezuščka, s svojim obrazom pa je obrnjen h gledalcu; na levi je star, dolgobrad svetnik, obrnjen napol proti sredini slike, v roki drži knjigo. Tudi oba stranska svetnika sta upodobljena do pasu. Za

Marijo je nekako v širini njene postave neslikan temen navpičen pas, na obeh straneh je vidno z ozadja gričevje. Levega svetnika so smatrali za Marijinega očeta sv. Joahima, nekateri pa vidijo v njem preroka Izaijo, ki je napovedal, da bo Jezus rojen iz device. Knjiga bi govorila prej za preroka kot za Joahima, ki je bil po apokrifnem evangeliju posestnik in ovčjerejec. Poznavalec naših Marijinih božjih poti, zdaj lemontski frančiškam p. Odilo, meni, da predstavlja navpični pas zadaj deblo, drevo Davidovega rodu, hribi v ozadju bi pa kazali na to, da je bila slika napravljena nalašč za to med griči ležeče svetišče. — Način slikanja, kot je razviden iz reprodukcij, zlasti razmerje med svetlobo in senco, kaže na vpliv beneškega slikarstva, najsi je potem slika že prav iz Benetk ali — kar je bolj verjetno — iz kakšne severnejše krajevne delavnice. Ikonografsko predstavlja slika tip tzv. „santa conversazione — sveti razgovor“, ki je bil zelo razširjen v italijanskem renesančnem slikarstvu od leta 1450 dalje, zlasti tudi priljubljen v Benetkah, kjer je takšno sliko napravil še po letu 1500 Tizian. Pokrajinske in sploh manj samostojne delavnice so jih verjetno slikale še pozneje. Na tovrstnih slikah sedi Marija z Jezuškom na prestolu, ki je postavljen na stopničast podstav, za prestolom pada iz nevidnega baldahina navzdol zavesa; pod stopnicami stojita na vsaki strani eden, včasih tudi po dva svetnika. Ker je Marijin sedež dvignjen, je njena glava naslikana približno v isti višini, kot glave svetnikov. Svetniki so dostikrat zelo raznovrstni, n. pr. slučajni krstni patroni naročnikove družine. Po neki takšni sliki je narejena tudi svetogorska, če ni sploh iz nje izrezani gornji del, proti čemer bi govorilo edino gradivo, les, ki za večje slike ni pripraven. Pas za Marijo je pač zavesa, hribovita pokrajina je pa v vseh benečanskih slikah te vrste običajna. Umetniška vrednost slike ni posebno velika in če je bila podoba naslikana prav za Sveto goro, torej okoli leta 1540, je tudi stil-

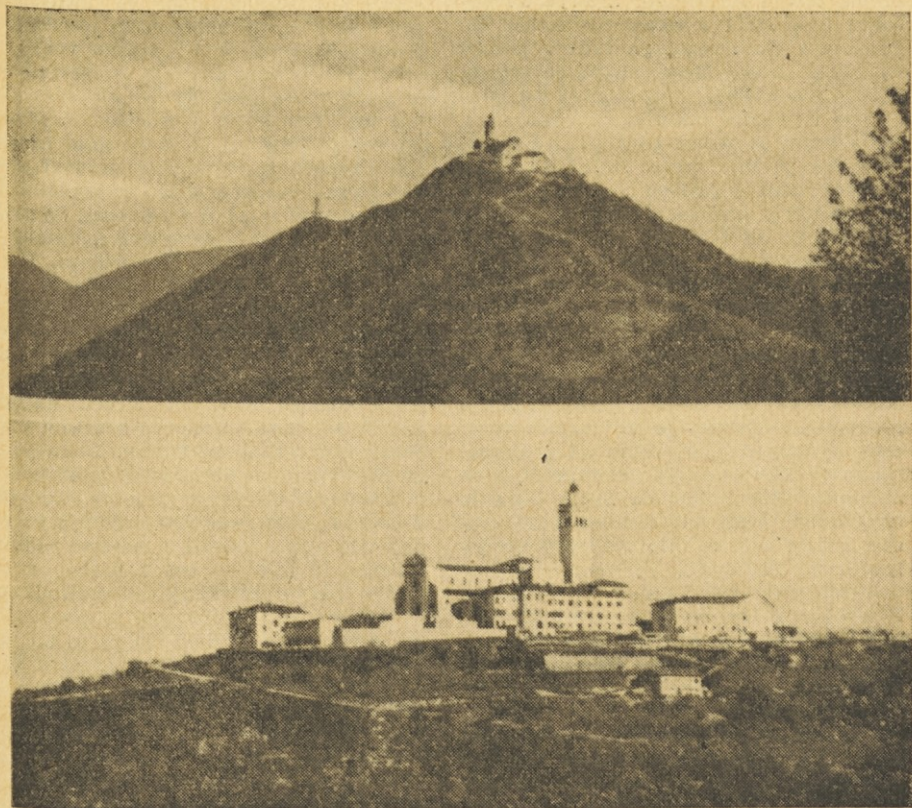
no močno zaostala. To seveda njene nabožne pomembnosti prav nič ne zmanjšuje.

Božjo pot so najprej oskrbovali župniki iz Solkana, kamor je spadala v faro. Leta 1565 je pa bila izročena v vodstvo in varstvo oo. frančiškano bosenske province. Le-ti so sezidali v Solkanu hospic in bolnišnico za onemogle redovnike, na gori pri cerkvi pa obširno samostansko poslopje.

6. junija 1717 se je vršila veličastna slovesnost. Milostno podobo so prenesli v Gorico, kjer so na Travniku, glavnem goriškem trgu, Marijo in Jezuska kronali z zlatima, z dragulji okrašenima kronama. Kako daleč je slovela Sveta gora, kaže že to, da je opravil kronanje novomeški prošt Frančišek Marotti (— Gorica tedaj še ni bila škofija —), kroni pa je darovala ljubljanka Ana Katarina pl. Šelemburg. Saj pa tudi pišejo, da so v tistih časih prihajali romarji celo iz Štajerske, Dalmacije in okolice Benetk. V procesiji na Travnik je bilo menda čez 30.000 ljudi. Pa če je bila ta cenitev morda bolj približna in zato ne popolnoma zanesljiva, je pa bolj verjetna druga, da je bilo takrat v teku 8 dni, kar je trajal ta veliki praznik svetogorske Kraljice, podeljenih 133.000 sv. obhajil. Sledili so v naslednjih letih in desetletjih duhovni darovi romarjem in odlikovanja cerkve: papeži so podeljevali romarjem odpustke in priznali svetogorskim oltarjem privilegije.

Potem pa je prišla preizkušnja. Ne bi bilo dovolj, da bi cesar Jožef leta 1785 božjo pot prepovedal in cerkev zaprl. Preveč je bila priljubljena, potrebni so bili težji ukrepi, da se v cerkvi napravi razdejanje. 28. januarja 1786 so odnesli milostno podobo v Solkan, oo. frančiškane preselili k minoritom v Gorico, cerkveno premoženje razprodali, zvonik, samostan in prenočišče razdrli, cerkveno streho odkrili, tlak v cerkvi dvignili, zaobljubljene spomine razmetali, hospic v Solkanu zaprli.

Čez sedem let je prišlo z Dunaja pismo, da se sme božja pot obnoviti in v treh mesecih se je že pela spet slo-

Sveta Gora pri Gerici (682 m). Gornji posnetek nam prikazuje Sveto Goro od daleč, spodnji pa od blizu

vesna maša; čez pol leta se je vrnila Marija iz Solkana. Bila je to spet velika slovesnost in pišejo o 40.000 Marijinih spremljevalcih na goro. Oo. frančiškani se pa še dolgo niso vrnili in skrb za cerkev je nosila več kot sto let samo svetna duhovščina. Šele leta 1901 so jo znova zamenjali frančiškani, tokrat iz slovenske province sv. Križa. Ti so izprosili leta 1907 v Rimu za cerkev naslov bazilike. Slovenski nadškofje v Gorici so zelo pospeševali češčenje svetogorske Marije in dva med njima, kardinal Missia in zadnji slo-

venski nadpastir Goričanov, Sedej sta si ob njej izbrala svoja grobova.

V najlepšem novem razvetju božje poti, ko je leto za letom dosegalo število romarjev številko 100.000 duš, je izbruhnila leta 1915, v prvem svetovnem klanju, vojna med Avstrijo in Italijo. Fronta je dolgo časa stala ob Soči pod Sveto goro, gora je postala gnezdo in cilj topništva. Sliko so takoj ob začetku sovražnosti spravili v Grgar, a le za teden dni; potem ni bila več varna tam in so jo pripeljali v frančiškansko cerkev v Ljubljani, kjer je ostala v

prvem levem stranskem oltarju do oktobra leta 1921 v tolažbo mnogim beguncem z Goriškega, pa tudi v pomoč Ljubljancanom. Hišo, ki jo je velela Marija postaviti Uršiki, so granate spremenile v groblje razsutega kamenja.

Po vojni je Sveta gora pripadla Italiji. Vse je bilo treba znova zgraditi, najprej začasno zasilno cerkev. Sliko so iz Ljubljane prenesli najprej v goriško stolnico in od tam čez leto dni v slovesni stotisočglavi procesiji na goro. To procesijo je vodil preizkušeni nadškof dr. Frančišek Borgia Sedej; devet let pozneje so v sprevedu nosili po isti poti mrtvega nadškofa na Sveto goro, da položijo njegovo truplo poleg kardinala Missie, čigar grobnica je prestala vojno razdejanje. Takrat je že zrastle nova cerkev, mogočna, še večja od prejšnje, njeno okolico so bogato regulirali, toda nekdanja stara, domača Sveta gora to ni bila več. Tudi nov samostan so zgradili, tudi v tem ni bilo več prejšnje domačnosti. Slovenske redovnike so zamenjali laški patri, med njimi je bil le kakšen posamezni Slovenec, tako ok. leta 1925 p. Sofronij, ki je pripovedoval zelo bridke zgodbe. Eno samo pridigo je smel ob nedeljah govoriti v našem jeziku.

Za štiristo letnico prikazovanja leta 1939 je pritisk Italijanov nekoliko popustil. Takrat so podobo spet nosili v Gorico in smeli so ji peti tudi naše pesmi. Dovolili so celo skupno romanje Slovencev iz Jugoslavije, ki se jih je pripeljalo kakšnih 1600 pod vodstvom škofa Rožmana, ki jim je pridigal in maševal; v slovenščini jim je govoril tudi goriški nadškof mons. Margotti. Ta jubilej so zelo slovesno proslavili tudi slovenski izseljenci v Argentini, saj so bili med njimi v večini rojaki iz Primorja.

Pa že se je Evropa znova vnela. Ko se je nevarnost približala, so svetišče izpraznili, podobo pa prenesli v Ajdovščino in pozneje v Kostanjevico pri Gorici. Kostanjevico so morali Italijani 11. februarja 1947 izročiti Jugoslaviji, Sveto goro že štiri dni prej. Dva dni pred prihodom Jugoslovanov so od Ko-

stanjevice poslavljaljoči se italijanski patri izročili milostno sliko goriškemu nadškofu. Le-ta je bil voljan vrniti jo slovenskim frančiškanom in pričele so se priprave za njen zopetni slovesni prenos na Sveto goro. V soboto 19. junija ob 5 popoldne naj bi jo dvignili iz nje-nega začasnega oltarja v goriški stolnici in sam nadškof z vso duhovščino in verniki bi jo spremil v procesiji do meje pri uršulinskem samostanu, kjer naj bi jo sprejeli slovenski frančiškani. Prejšnjo noč pa je podoba izginila iz stolnice. Cerkev je storilec zagrozila z izobčenjem, če je ne vrnejo. Čez čas, minulo je več kot dve leti, je storilec ali morda njegov pooblaščenec sliko prinesel v Vatikan, kjer so jo izročili najbolj poklicanemu varuhu, pred kratkim umrlemu p. dr. Hugonu Brenu. Le-ta jo je izročil 11. novembra 1950 provincialu p. Teodorju Tavčarju in p. dr. Romanu Tomincu. „Duhovno življenje“ je potem objavilo reprodukciji milostne podobe, kakšna je bila — vsa ranjena, z odpadlo barvo in drugimi poškodbami — ob izročitvi p. Hugonu in potem, ko so jo popravili. Zimski čas pa ni bil pripraven za prenos na goro in zato so s tem počakali do spomladi. Spet so jo prinesli iz začasnega bivališča v kostanjeviški samostanski cerkvi za en teden v Solkan, odtod pa 8. aprila 1951 na Sveto goro. Komunistični oblastniki so ovirali množici romarjev dohod, a vseeno jih je prišlo 20.000, ki so pod vodstvom mons. Toroša in še 30 duhovnikov spremili Marijo v njeno „hišo“.

Noben romarski doživljaj ni bil tolikokrat opisan in natiskan, kot tisto veselo hrepenenje po prvem obisku svetogorskega svetišča in radost ob izpolnitvi te srčne želje majhnega fantiča. V priložnostnih spominskih člankih in v umetninah naših goriških pisateljev najdemo ta opis. Kdor pa je šel prvič gor, si je moral doma napraviti lesen križec, da ga je položil v eno izmed kapelic, ki pripravljajo na pobožju gore pot do zaželenega cilja. Ta križec je nauk samozatajevanja, spomin na Gospodov križ in opomin, da se križa ne smemo ustrašiti, ampak moramo z njim

ŽENE V JEZUSOVEM RODOVNIKU

Prof. PAVEL SLAPAR, Avstrija

Evangelist Matej našteva v prvem poglavju svojega evangelija Jezusove prednike po človeški strani. Začenja z Abrahamom. Včasih smo peli v Cerkvi ta odstavek pri maši kot evangelij: Abraham je rodil Izaka... itd. V novejšem prevodu rečemo rajši: Abraham je imel sina Izaka... itd. Nato sledi dolga vrsta imen prav do Jožefa, Jezusovega rednika. V rodovniku so skoro sama moška imena. Le štiri ženske so vmes.

ZAKAJ ŽENE?

Ko poslušáš ali bereš omenjeni evangelij, najprej dolgo časa nič ne misliš. Sprejemaš pač odstavek tako, kakor je. Enkrat pa le pride nehote vprašanje: Zakaj pa stoje v rodovniku tudi štiri žene?

Njihova zgodba je navadno nepoznana. V rodovniku so samo imena, pristavka pa nobenega. Če bi šla po sv. pismo stare zaveze in v njem te žene poiskala, bi lahko natančneje zvedela, kdaj so živele in kakšne so bile. Toda ne vem, kaj bi rekla nato. Najprej bi se začudila. Verjetno bi zmajevala z glavo.

pogumno korakati po zemeljski poti (Česnik). Tudi usoda božje poti in Marijine slike je takšna kot prva romarska pot: veselje in križev pot, nazadnje vendar zmaga. Že po jožefinskem preganjanju so namestili nad cerkvenim portalom pod Marijin kip napis „Jaz pa sem ostala na gori kakor prej“. To naj bo nauk Svete gore v tolažbo vsem zemskim romarjem, z butaro obteženim.

Najbrž bi jih sodila po sedanjih krščanskih merilih in jih še bolj obsojala, kot zaslužio.

Evangelij je pisal evangelist Matej. Če bi bil on sam odločal, je vprašanje, če bi bil tele ženske omenjal v rodovniku. Če sem vse druge izpustil, bom pa še te, bi si bil verjetno mislil. Toda evangelij je po Sv. Duhu navdihnjena knjiga. Če je Sv. Duh ravno te štiri ženske hotel imeti v rodovniku, je moral imeti za to poseben razlog.

Najprej s človeške strani: Judje so se radi trkali na prsa: Mi smo več kot drugi, ker smo izvoljeno ljudstvo. Naš očak je Abraham. Bog je z njim govoril in dal obljube njemu in njegovemu zarodu. Mi smo si v Abrahamu zaslužili Odrešenika. Zato bomo tudi pri odrešenju imeli prvo mesto in prvo besedo. Nas ima Bog rajši kot druge...

Sveti Duh pa odgovarja: Le nikar se ne napihujte! Celó v ravni črti Jezusovega rodovnika je toliko človeške revščine, da je edino prav, če ostanete ponižni. Odrešenik ni prišel toliko zaradi vas, marveč kljub vam. Če bi bil gledal na vaše zasluge, bi ga na zemljo ne bilo. Prišel je, ker so božje obljube zveste. Učlovečenje je milost in izključna božja dobrota. Tudi tega ne recite, da je prišel samo k izvoljenemu ljudstvu. Vi naj bi bili samo posredovalci, da pride do vseh. Celó v ravni črti Jezusovega rodovnika so med materami tudi poganke. Odrešenik je za vse!

Kaj pa z božje strani? Sveti Duh je hotel reči: Poglejte božjo ljubezen! To je prava ljubezen, če obsega vse! Dobro in slabe, izvoljene in pogane. Ker je vse ustvaril, ljubi tudi vse in hoče vsem po-

magati. Božje usmiljenje se sklanja k vsem. Zaobrnite svoje mišljenje! Nova zaveza je oznanilo in uredničenje vseobsegajoče božje ljubezni in usmiljenja.

Ljudem je šel ta nauk počasi v glavo. Saj je še v novi zavezi težko z njim. Nekateri narodi si kar laste prvenstvo v Cerkvi in zaradi tega druge omalovažujejo ter odrivajo. Nekateri bi radi grešnike izločili in jih prepustili usodi. Če v besedah ne upamo tega kar naravnost trditi, pa vsaj v dejanju ne hote delamo tak videz.

Zadnja beseda stare zaveze je izzvenela v Janezu Krstniku z opominom: Zaobrnite svoje mišljenje, zakaj božje kraljestvo se je približalo. In z istim naukom je začel tudi Jezus svoje oznanilo: Po tihem je ta opomin vložil že v Jezusov rodovnik.

TAMARA (1 Mojz 38)

Kot prva žena v Jezusovem rodovniku nastopa Tamara. Juda je imel sina Faresa in Zara s Tamaro, navaja evangelist Matej.

Kako preprosto se to sliši! In vendar je v tem stavku toliko bridke človeške usode.

Lepa in osrečujoča je ljubezen med možem in ženo, če jo vodita po božjem razodetju razsvetljena pamet in vest. Ljubezen ju nagiba, da skleneta zakon. To je od Boga hotena pogodba med možem in ženo, ki jo je Kristus v novi zavezi dvignil v čast zakramenta. Odtlej je tudi sredstvo milosti. Tako pojmovan zakon je res košček raja v solzni dolini. Toda kako težko ga je človeku ohraniti! Toliko nevarnosti preži nanj. Dvigajo se iz človeka samega. Obdajajo ga. Še v novi zavezi je ta košček raja tako ogrožen, kaj šele v stari zavezi, ko ni bilo še vsega razodetja ne Cerkve ne duhovnika in ne milosti. Vse to sta na lastni koži občutila Juda in Tamara.

Juda je bil sin očaka Jakoba. Med dvanajstimi brati je bil on kot četrti Jakobov sin določen, da podeduje božje obljube, dane Abrahamu, Izaku in Jakobu.

Juda se je v moških letih poročil s Kananejko, torej s poganko, ki mu je dala tri sinove. Ko je prvorojenec dorastel, mu je oče poiskal ženo v osebi neke Tamare. Zakon ni trajal dolgo. Sv. pismo pravi, da mož ni živel pošteno in bogoljubno, zato ga je Bog pustil umreti.

Po tedanjem pravu je vdovo poročil brat pokojnega. Če ni bilo brata, jo je poročil najbližji možev sorodnik. Prvi sin v tem zakonu je pravno veljal za pokojnikovega sina in je bil zato tudi njegov dedič. Tako je tudi v našem primeru drugi Judov sin Onan vzel Tamaro za ženo.

Zakon ni bil srečen. Tamara si je želela otrok. To je pristno žensko, naravno in od Boga hoteno svojstvo. Onan pa otrok ni maral, ker svojemu pokojnemu bratu ni privoščil pravno priznane potomstva. Ljubezni do brata torej ni bilo nobene; pohlep po njegovem imetju pa velik. Z ženo je zakonsko občeval, a pred dokončno združitvijo se je umikal in tako onemogočil spočetje. Sv. pismo pravi: Bogu to početje ni bilo všeč in zato je pustil tudi njega umreti.

Druga od šestih resnic se glasi: Bog je pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. To velja za vse čase. Način plačevanja in kaznovanja se seveda lahko spreminja. V stari zavezi je Bog iz vzgojnih razlogov večkrat takoj ali vsej še na tem svetu delil plačilo in kazni, da preprosti, neuki in nepoučeni niso mogli trditi, da Bog samo obljublja ali grozi, ne stori pa nič. V novi zavezi redno to ni več potrebno, ker je resnica o pravičnem plačilu in kazni že dovolj utrjena. Jezus je večkrat izrečno poudaril, da pride končni obračun redno šele po smrti. V stari zavezi je pa Bog rad obračunaval že kar na tem svetu. Za obračun ob smrti so imeli ljudje še vse prekosmata ušesa. Saj jih imajo mnogi še danes.

Ali se je Onan pred smrtjo mogel pokesati, ne vemo. Sv. pismo ne reče nič. Sv. pismo obsoja predvsem njegovo početje. Po njem se ta greh še danes imenuje onanizem.

Onan je grešil. Tamara pa ni grešila.

Ona si je želela potomstva. Kot žena je imela pravico do zakonskega življenja in želela si je pravilnega občevanja. V njeni volji torej ni bilo nobenega zla.

Po Onanovi smrti bi bil moral Tamaro poročiti tretji brat, ki je še preostal. Toda Juda se je bal za svojega najmlajšega in se je izgovoril, da ni še dovolj star. Tamaru je naročil, naj gre k svojemu očetu.

Težka je bila ta pot dvakratni vdovi. Življenje jo je razočaralo. Vsi upi so pokopani... Doma najbrž sprejem tudi ni bil posebno prijazen. Ko je odhajala, je bila nekaj vredna. Zdaj se je vrnila družini v breme.

Preteklo je nekaj časa. Judu je umrla žena, Tamarina tašča. Ko je minil predpisani čas žalovanja, je Juda zapustil svoj dom, da bi se udeležil striženja ovac.

Znanci so sporočili Tamaru, da je Juda v bližini. Tedaj je ona odložila vdovsko oblačilo in se odela v nekaj plašč ali pajčolan, da je bila vsa zakrita. Le oči so bile proste. Tak način kroja je bil v tedanji dobi predpisan za pucele. Nato je šla na pot, po kateri je moral priti njen tast.

Kaj se je v tem času po Tamarini glavi podilo, je težko razvozljati. Eno jo je prav gotovo grizlo: Tretji brat je bil že dorastel. Pravno velja za njegovo zaročenko. Juda pa čaka, namesto da bi ji izpolnil pravico. Ona doma trpi in vene, ko vendar z vsem srcem želi biti žena in mati! Če mi je Juda, moj tast, tako krivičen, mu jo bom pa tudi jaz zagodla...

Pravimo, da je ženska nagonsko bitje. Precej resnice je res na tem. So trenutki, ko se nagonom tako preda, da pamet in vest kar obmolkneti. Tedaj je sebi in drugim nevarna. Če strasti, nagoni in sle služijo pameti, je to prav in v redu. Gorje se začne takrat, kadar hlapci postanejo gospodarji. Nekaj takega se je dogajalo v Tamaru. Dobro in slabo, pravilno in nepravilno, jasnost in slepota so se drvili v njeni nostranosti, ne da bi mogli priti v pravilen položaj. Njeno dejanje, ki ga je nato storila, je bilo z ene strani silno pamet-

no in premeteno, z druge strani pa tudi zelo zaslepljeno. Res kam zanese človeka, če vajeti popuste!

Ko je Juda Tamaro opazil, jo je imel za pucele. Ker je bila zakrita, je ni prepoznal. Zavil je k njej in jo nagovoril:

„Čuj, bodi moja in vdaj se mi!“ Niti malo se mu ni dozdevalo, da bi utegnila biti to njegova sinaha.

Ona pa mu je odgovorila: „Kaj mi daš, če se ti vdam?“

On nato: „Poslal ti bom kozliča od črede.“

Ona pa spet: „Kaj mi daš v zastavo do takrat, da mi boš poslal?“

Nato je on vprašal: „Kaj naj ti zastavim?“

Ona: „Tvoj pečatni prstan, ovratno vrvico in palico, ki jo imaš v roki.“

Ko ji je vse to dal, je z njo grešil, ona pa je z njim zanosila. Nato je vstala in odšla. Odložila je plašč ali pajčolan in si nadela spet vdovsko oblačilo.

Po naših nravnih pojmih je bilo dejanje Juda-vdovca obsodbe vredno. A zdi se, da po tedanjih to ni bilo greh. Spolno in zakonsko življenje je bilo dokončno urejeno šele v novi zavezi. Od Mojzesa do Kristusa je bilo nekoliko drugače. Se bolj drugače pa je bilo pred Mojzesom. Naravni zakon, ki je sicer vsakemu človeku zapisan v pameti, je v stoletjih in tisočletjih zbledel. Ljudje so si ga sebi v prid prikrojili. Mnogoženstvo je bilo nekaj tako vsakdanjega, da si tudi svetopisemski očaki niso delali pri tem nobenega pomisleka. Imeti postransko ženo ali poleg žene poiskati si včasih kako priležnico, je bilo v okviru tedanjega nravnega znanja nekaj dovoljenega. Zahteve nravnega zakona so bile tedanjim ljudem le bolj v splošnem poznane. Svetna zakonodaja se je gibala tudi le bolj v okviru splošnega znanja. Na to dvojce se je oslanjala vest vsakega posameznega in se po tem v življenju ravnala ali boljše rečeno: Po teh dveh merilih so presojali posamezni svoja dejanja kot dobra in slaba. V teh razmerah bi torej mogli Juda nraвне krivde oprostiti. Po naših razvitih in izpopolnjenih

naukih je seveda v naših očeh grešnik. A miu ne smemo delati krivice. On je živel v povsem drugih časih kot mi.

Teže je s Tamaro. Pred nekaj leti sem govoril z nekim jezuitom, ki je moral Tamarino zgodbo obdelati v disertaciji. On je na podlagi najnovejših virov poskušal Tamaro opravičiti. Po njegovem je po tedanjem stanju npravnega znanja in po tedanjih običajih ravnala pravilno. Ko je profesor disertacijo pregledal, je rekel, da se zdi, da je to čudno žensko res opral krivde: Popolnoma pa ni bil prepričan. Nedvomno je Tamara ravnala pogumno, ko se je spustila v tako pustolovščino. Izpostavila se je smrtni nevarnosti. Ker je pravno veljala za zaročenko tretjega Judovega sina, je bil njen prestopek neke vrste prešuštvo. Za to je bila po tedanjem pravu določena smrtna kazen. Tamara je ravnala tudi premeteno. Da je ne bi zadela kazen, se je poprej prebrisano zavarovala. A vendar bomo morali reči, da je hudo grešila, ker je tasta vedoma zapeljala v greh, dasi je istočasno vedela, da je pravno zaobljubljena drugemu. Nekaj olajševalnih okoliščin govori njej v prid. Tudi tist Juda ji je bil namreč krivičen. V dobri veri je morda mislila, da se s tem stvar poravna, če mu krivico povrne s krivico.

Čez nekaj časa je Juda poslal prijatelja s kozličkom na cesto, kjer je grešil. Zastavljene predmete je namreč hotel dobiti nazaj. A pocestnice ni bilo nikjer najti. Vprašal je prebivalce ondotnega kraja, če bi morda vedeli za pocestnico, ki se navadno drži ob označeni poti. Odgovorili so mu, da jim ni prav nič znano. Prijatelj se je vrnil k Judu in mu naznanil: „Nisem je našel. Pa tudi ondotni prebivalci so mi zatrdjevali, da tam ni nobene pocestnice.“ Nato je Juda odvrnil: „Pa naj ohrani

tiste stvari zase! Da mi le ne bi bile kdaj v sramoto! Zame to zadostuje! Kozlička sem poslal, a ti je nisi mogel najti.“

Čez kake tri mesece je dobil Juda obvestilo, da se je njegova sinaha spozabila ter da njeno nečistovanje ni ostalo brez posledic. Juda je takoj dal ukaz, da naj jo odvedejo pred mesto in na grmadi sežgo. Ko so jo hoteli odvesti, je poslala tastu sporočilo naslednje vsebine: „Z možem, čigar so tele stvari, pričakujem otroka.“ Poročilu je še dostavila: „Preglej, čigav je pečatni prstan, ovratna vrstica in palica.“ Ko si je Juda predmete ogledal, je rekel: „Pravica je na njeni strani in govori zoper mene. Zakaj je nisem dal svojemu sinu za ženo?!“ Odtlej se ni več pečal z njo.

Ko je prišel čas poroda, je povila dvojčke. Med porodom je eden od otrok iztegnil roko. Babica je vzela rdečo vrstico in mu jo povezala okrog roke z besedami: „Ta je prvi!“ Otrok pa je roko spet umaknil in nato se je prikazal njegov bratec. Tedaj je vzkliknila: „Kaj se pa ti siliš naprej?“ Imenovala ga je zato Fares, kar pomeni hebrejsko prodor. Šele nato je prišel brat, na čigar roki je bila rdeča vrstica. Vzdeli so mu ime Zara, kar pomeni hebrejsko rdeč. Prvi je prišel v Jezusov rodovnik.

Čudna zgodba, kajne? Matej ali bolje Sv. Duh je hotel reči: „Poglejte, kakšne vrste je človeška stran Jezusovega učlovečenja! Jezus je res proniknil v človeško bedo in revščino, jo nase vzel ter očiščeno položil pred svojega Očeta. Poglejte z vso iskrenostjo v lastno ogledalo in bodite ponižni ter hvaležni!“

Če bi mi vsak svoj rodovnik za dva tisoč let nazaj poznali, bogve kaj bi vse odkrili. Po milosti smo, kar smo, če smo!

Če hočeš biti zares popoln in svet, opravljaj kar najbolj točno in popolno vsa majhna dejanja, ki ti jih nakladajo posamezni trenutki.

(Friderik F. Faber)

Tatovi koles

(LADRI DI BICICLETTA)

VINKO FLEK

Ricci! . . .

V trenutku, ko je zaklical uslužbenec urada za delo to ime, je imel v rokah srečo mlade štiričlanske družinice. . . Anton Ricci je bil do sedaj brez dela. Dva meseca je iskal zastoj zaposlitve. Poprijel bi za kakršnokoli delo, samo da bi rešil družinico bede. In sedaj je rešen. . .!? Ima delo, denar bo kmalu v rokah in tedaj kruh in veselje ter zadovoljstvo otrok in žene. A v to kupo veselja kane takoj grenka kaplja pelina. „Delo je pogojno: če imate kolo, gospod Ricci?“ — „Ga nimam,“ je bil pridek odgovor Riccijev in med tem že zavpije več grl: „Jaz ga imam, jaz!“ Ali naj opusti edino bilko upanja? . . . Ne, družinica umira od gladu — najmlajša hčerkica hira še povita v plenicice. „Jutri se bom predstavil družbi za lepljenje lepakov s kolesom,“ je bil negotov odgovor Riccijev.

Ko se vrne domov obvesti ves v skrbeh svojo ženo o delu, ki ga je dobil s pogojem: če ima kolo. Kmalu rešijo problem. Žena pobere s postelje in kovčka rjuhe in jih odnese v zastavljalnico. Kolo je v rokah in delo tudi, Ricci se odpelje vesel z ženo na kolesu domov. Nebo je jasno. Življenje je končno vredno življenja.

Drugi dan se odpelje z malim sinom, ki je tudi oblečen kakor on, v novega „pajaca“, skozi mlado jutro — soncu, sreči nasproti. Sina Bruno pusti med potjo v neki mehanični delavnici, a sam odide na mesto dela. Tam mu razdele material ter odkažejo prostor, kamor ga spremlja „stari maček“, da ga nauči

spretnosti lepljenja. — Ricci je že sam; nalepil je svoj prvi lepak: z zidu se mu smeje v kopalni obleki Rita Hayworth. Tako brzi dalje. Ves je zatopljen v svoje delo. Čez ulico ga nekdo opazuje. Tat je že na kolesu. Ricci pusti lepak z Rito in zdrvi za kolesom, ki se kmalu zgubi v množici kolesarjev. . .

Zopet je brez dela! . . . žalosten odide na policijo, da prijavi tatvino. „Imate priče?“ je ironičen odgovor policijskega agenta. Zanj eno kolo več ali manj nima pomena, a Ricciju danes kolo pomeni vse. V kolesu se skriva delo in v delu obstoj družine. Zatopljen v te skrbi tava po ulicah, katere prečkajo brzi kolesarji. Tudi njegovo kolo vozi nekdo po neki ulici, a kje? Poišče fanta v delavnici in brez besed se oče in sin vračata domov. Fanta spusti skozi domača vrata, a sam odide k prijatelju po nasvet. Drugi dan odidejo vsi skupaj na trg, kjer prodajajo rabljena kolesa, da morda tam izsledijo tatu. Vse zastoj. V dežju se odpelje s kamionom dalje. S sinom izstopita v dež. V vsakem od mimo drvečih koles — iščeta svoje kolo. Nenadoma opazi Ricci „Nekoga na kolesu“, ki je podoben tatu. A slednji se zgubi v dežju. Bil je v družbi z nekim beračem, a ta se na vprašanje Riccija dela nevednega. Berač se izmika in Ricci ga zasleduje in kočno najde v neki cerkvi. Med mašo se prepirata in slednjič izgineta iz cerkve. Berač je ušel nadležnemu zasledovalcu. Edina priča je izginila. A mali Bruno je že jezen, ker je lačen in je izgubil zaradi berača svoje kosilo. Sedaj stopata ločeno po vročih ulicah. Slednjič zavije Ricci v gostilno. Vse deta se poleg neke petične družine. Ricci naroči na vso jezo bogato kosilo in vino. Naj gredo k vragu zadnji cvenki, ki jih ima še v žepu. V kozarcih, ki jih počasi izpraznujeta, blede podoba izgubljenega kolesa, ki pa se zopet ponovi, ko mine sladki opoj. Zopet sta na cesti in iščeta brezupno njuno edino upanje — kolo. Tedaj zopet opazi znanca, ki ga je včeraj obiskal pri Riti Hayworth. Zdirja za njim. Tat se skriva v hišo, na katere vratih je bilo napi-

Oče in sin z žalostjo ugotavljata, da ukradenega kolesa ni nikjer najti

sano — „mladinj izpod 18 let — vstop prepovedan!“ Fantek stoji zunaj in čaka. Končno vrže nekaj vlačug oba iz javne hiše. Kmalu sta obdana od gruč radovednežev. Tat se na videz onesvesti. Bruno steče po policijo. Preiščejo tatovo stanovanje, a ker ni prič policija odide. A Ricci je komaj odnesel iz kraja zdravo kožo. — Ves zagrenjen nad pravico, stopa s sinom po praznih opoldanskih ulicah. Sedaj je brez cilja. Vsede se na tlak ob cesti, ko drvijo mimo njega kolesarji, ki se vračajo iz nogometne tekme — ironija in posmeh. Vstane. Ob hišnem zidu opazi neko kolo. Pogled sem, pogled tja. Noče, da bi bil sin prič tatvine, za katero se je odločil po hudem boju. Fantka pošlje z nekaj centezimi na cestno železnico. Skok in že je ne kolesu. A njemu ni sreča mila. Nekaj sto metrov in že ga ujamejo. Sin se vrne. Vse razume. Pobere očetov klobuk, ga otrese prahu, vrne očetu ter se mu jokaje vrže v nje-

govo naročje. Lastnik razume in mu odpusti. Nato si dasta oče in sin roke in ob posmeihu množice tesno skupaj korakata v mračne ulice, kamor se vedno bolj izgubljata ob spremljavi Cicogninijeve „Mrtvaške koračnice“.

Film „Ladri di biciclette“ je nastal v letu 1948 v Italiji. Traja 90 minut. Glavni režiser in ravnatelj je Victor de Sica, ustanovitelj nove smeri v filmski umetnosti, ki se je v nasprotju z dosedanjim ameriškimi optimističnim gledanjem, ki ima za filmsko geslo: „živimo v svetu, ki je najboljši,“ — oklenil nove realizma (neorealizmo), ki pravi: **Mnogo je takih, ki živijo slabše kot mi.** In to geslo je zagotovilo De Sici uspeh. Do te nove iznajdbe v filmski umetnosti je prišel De Sica po sili razmer. Ko je leta 1944 filmal delo „Vrata nebeška“, je bil zaradi zasedenosti Cinecitta — v kino studio prisiljen filmati skoraj ves film na prostem. In to je dalo le zunanji okvir tistemu, kar je De Sica že dolgo iskal: dati filmu resničnost; boj egoizmu in brezbriznosti, da se tako zgradi bratska vzajemnost. Svoj prvi uspeh je dosegel v „El Limpiabotas“ (čistilec čevljev) in „Tatovi koles“. Z „Milagro de Milan“ (Čudež v Milanu) pa že prehaja v neorealizem.

Pot k uresničenju filma „Tatovi koles“ je bila težka. Dve leti je romal vodič po raznih filmskih družbah Rima, Pariza in Londona. Končno ga je sprejel David O. Selznick s pogojem, da igra glavno vlogo Cary Grant. A De Sica je hotel „neznanega junaka“, igralca brez imena, brez slovesa, da tako znani filmski igralec ne bi motil gledalca, ki naj vidi le problem nekega izmed tisočev. In končno je De Sica prišel na svoje. Za glavno vlogo Riccija je našel **Lamberta Maggiorani**, mehaničnega delavca tovarne Breia. Enzo Staiola, mali prodajalec časopisov po Rimu, pa je prevzel vlogo sina Bruna.

O filmu samem. Film „Tatovi koles“ je po mnenju mnogih evropskih kritikov najboljši film, kar smo jih do sedaj videli. Edina napaka je po mnenju De Sica v tem, da je bil sneman

Tudi Argentina ima svojo „švico“. Slika predstavlja glavno mesto in izhodišče k narodnemu parku Nahuel Huapi — San Carlos de Bariloche, kjer je v teh mesecih zelo živahno, saj mnogo ljubiteljev jezera in gora hiti v njegovo okolje.

pred petimi leti in to tedaj, ko so bile človeške strasti še razdivjane. V Italiji je povzročil film mnogo polemike. Nadjali so ga celo v parlamentu tako, da se je moral pri krstni predstavi filma v kino Rex De Sica braniti, češ da je film nadčasoven in mednarodni, to je, da bi mogel biti igralec tudi Japonec ali kdo drugi. — Res je da film presega čas in meje. Težko je delo kritizirati, ker je delo bogato, tako v besedi, sliki, kakor v množini. Film sam ne povzroči joka, a pretrese v dno duše. Nakaže revščino, ko mati pobere iz postelj in tudi izpod male hčerke rjuhe, ko slednja divje joka v prazne stene. V zastavljalnici pokaže slika nered sedanje družbe, ko bogatini kopičijo denar z revščino svojih bližnjih. Prizor z mašo pri kateri bogate gospe delé „svoj vsakdanji kruh“ revnim udeležencem maše je obsodba bogatinov, ki dajejo drobtinice od svojega bogastva. Prav tako globoko pretrese prizor vračajočih se kolesarjev z nogometne tekme, ko drve stotine koles pred Riccijevimi očmi; kot v nek posmeh. Nadalje množica, ki ščiti tatu itd. De Sica ne postavlja argumen-

tov, pač pa uporablja sliko, da izrazi, kar hoče povedati. . . , da dokaže svojo solidarnost, vzajemnost z onimi, ki trpe in da dopove svetu po filmski sliki, da se mora zopet naučiti ljubiti svojega bližnjega.

Ne da se vsega povedati. Treba je film videti. Ne enkrat — večkrat in tedaj bomo razumeli, zakaj je dobil film več nagrad, kot so: Velika mednarodna nagrada od Knokke le zoote; veliko socialno nagrado iz Locarna, Italijansko nagrado (Cinta de plata italiana). Kritiki si niso edini in tudi gledalci ne. A nihče ne odide iz dvorane brezbrizen. Morda bodo nekateri rekli, da je namen filma pokazati zmago zla. Nikakor ne. Res je, da je v vsem filmu nekaj težkega, boleznega, brez upanja na rešitev. Je tudi nekaj satiričnega (polcija; pobožnjaki, ki dele kruh; Rita Hayworth; kosilo v kostilni itd). Nekateri prizori ranijo našo rahločutnost, morda zadenjo preveč v živo. Končno bi rekel: V. De Sica v tem filmu nakaže problem družbe in nas nato ob njem pusti misliti (prim. v literaturi: Graham Green).

Slovenci ob Atlantiku

JOŽE JURAK

Vsakič, kadar Buenos Aires objame vlažni zrak, poln težko prenašajoče se vročine — in to je kar precejkrat na leto —, se spomnim na tistega španskega mornarja, ki je ob pristanku na suho zemljo dejal: „Qué buenos aires!“ — „kako dober zrak je tukaj!“ Ime je ostalo, toda podnebje je ime postavilo na laž. Le kadar pritisne veter iz pamppe ali patagonskih širjav, prsa zadihajo bolj sproščeno. Potem pa se ponovi ista pesem: vlažna vročina, težak zračni pritisk, neprestano znojenje. Toda velika mesta ne vprašajo po zraku. Zanje so odločilni drugi činitelji: trgovina, uradi, industrija, promet. In tako Buenos Aires kljub nevšečni klimi raste na vse strani kot kos mesa, če začneš tolči po njem. Danes šteje že nad 4 milijone prebivalcev, pa se zdi, da bi rad postal še bolj naseljen. Od vseh strani ljudje hité vanj. Saj je kakor Indija, Koro-mandija: poln ugodnosti, zabav in zanimivosti. Da je tudi poln greha in revščine in zmehaniziranega življenja, tisti ki vanj silijo, navadno ne pomislijo.

Ko pa pridejo poletni meseci in vročina požene živo srebro do 40° C v senci, takrat vsakdo, ki mora živeti v Buenos Airesu, začuti, da potrebuje odmora, oddiha, počitka v mirni naravi. In tako se začne ogromno preseljevanje ljudi. Veliki omnibusi, posebni vlaki in orjaški avioni komaj zmagujejo ogromno število letoviščarjev. Treba se je postaviti v vrsto in s trahom čakati, da blagajnik tik pred teboj zapre linico in kratko odseka: „Completo. Vse zasedeno.“ S kislim obrazom moraš začeti drugi dan svojo srečo znova.

Príti poleti iz Buenos Airesa ven, je

želja vsakega človeka, ki je v tem mrdnem Babilonu preživel večino leta. Pa je to lahko sam kardinal Copello ali predsednik republike, pa so to uradniki, trgovci in delavci, pa so to matere in otroci, vsi, prav vsi želijo vsaj za nekaj dni dati slovo buenosaireskim zidovom. Včasih so bile počitnice domena le bogatih slojev. Danes po zaslugi vlade generala Perona na počitnice lahko gre vsakdo, ki je vsaj nekoliko štedil mesec letom. Tudi Slovenci se vedno bolj poslužujejo te pravice. Prva leta se je mnogim zdelo neprimerno izdajati denar za počitnice in skoro so obsojali one, ki so na nje odhajali. Danes vsi čutijo, da brez njih v Buenos Airesu življenje postane neznosno. Živci sčasoma radi ne prestanega umskega in telesnega napora, ki se izraža v delu, vožnji po vlakih in omnibusih, v srečavanju najrazličnejše vrste ljudi postanejo tako občutljivi, da človek nazadnje skoro samega sebe ne pozna več: vsaka stvar ga razdraži, je kakor popadljiv pes, gine mu volja za delo in razpoloženje se me-nja v njem kot nekda doma aprilsko vreme. Tedaj je pač treba storiti edino pametno: dati slovo vsakdanjemu življenju in izginiti za nekaj časa iz velike mestnega hrušča.

Na vse kraje ljudje odhajajo: bolj bogati na jug v Bariloče (1742 km) ali celo čez Ande na čilensko tihomorsko obalo; mnogi si kot cilj postavijo Mendoza (1063 km); bolj skromni pa se zatekajo v Kordobske gore ali pa hitijo vodi nasproti. Najbliže Buenos Airesu so otoki na delti reke Rio de la Plata; kdor pa hoče od Buenos Airesa nekoliko dalje, bo našel dovolj morske vode

v mestih Mar del Plata, Necochea in Miramar.

Nam Slovencem je mesto Miramar najbolj pri srcu. Tam je že leta 1948, ko smo se slovenski begunci v množicah usipali v Argentino, nastala naselbina, ki se je ohranila do danes, razvila svojo lastno življenje in se tako ustalila, da danes že privlači rojake iz Buenos Airesa v svojo sredo. Tej naselbini naj veljajo pričujoče vrstice.

Nekaj uvodnih pojasnili

Ko sem še živel na sončnem južnem Tirolskem in premišljeval, ali naj dam slovo prijaznim ljudem in še bolj prijazni deželi, sem dobil pismo od duhovnega sobrata, ki je že prekoračil veliko lužo, v katerem mi je dejal: „Pridi! Naši ljudje se bodo razpršili po vsej Argentini; potrebovali bomo duhovnika, ki se ne bo strašil razdalj in potov in bo te Slovence od časa do časa obiskal.“

Ta poziv mi je pomagal k odločitvi. Potoval sem zmeraj rad in če bom mogel družiti koristno s prijetnim — delati za duše in videti nove kraje, — tako sem si mislil, bo tudi življenje v Argentini za me dobilo svoj smisel.

Pa me je spočetka Argentina zelo razočarala. Mesto Tirolske ali valovite Dolonjske, kjer sem preživel svojo mladost sem našel pusto pampo ki nima ne konca ne kraja; mesto kristalno čistih studencev sem naletel na umazane reke in kanale, v katerih se voda skoro ne pomika naprej. Takoj prve počitnice sem hitel v Mendoza, ker so mi rekli, da so tam gore, pa sem se spet zgrozil. Gore že, celo zelo visoke, a popolnoma gole, brez rastlinstva, brez gozdov, brez žuborečih vodá. Šele Bariloče so mi dale nekaj tistega, kar mi je nudila domovina: jezera, gozdovi, brzice, zelene planinske jase. Miramarja in argentinske obale ob Atlantiku pa takrat še nisem poznal.

Za božič leta 1951 sem prvič pohitel med tamošnje Slovence, da jim nudim priliko za duhovno obnovo. Preje že so jih obiskali prevzvišeni g. škof dr. Rožman in gospoda Hladnik in Orehar.

Atlantik je ob argentinski obali le redkokdaj miren. Tudi v Miramaru se zaganja neprestano v obalo in se peno vrača na visoko morje

Obiski pa so bili le priložnostnega značaja. Že pri prvem srečanju z Miramarčani sem spoznal, da jih mora slovenski duhovnik obiskati vsaj dvakrat na leto, da imajo tako priliko za prejem zakramentov in poslušanje božje besede. Zmenili smo se, da bo to za božič in veliko noč. In od takrat vsako leto dvakrat obiščem naše ljudi v Miramaru.

Zame je obisk v Miramaru vedno lepo doživetje; ljudje so duhovnikovega obiska veseli, jaz pa ob njih doživim košček slovenske zemlje in se naužijem prirodnih lepôt, ki jih Miramar hrani v sebi v obilni meri.

Vožnja skozi noč

Zadnjič sem se mudil med miramar-skimi Slovenci za četrto adventno nedeljo 20. decembra 1953. Do sedaj sem vedno potoval sam. Letos pa se mi je pridružilo še pet naših fantov, članov Slovenske fantovske organizacije. Tudi oni so si želeli malo spremeniti zrak. Ker imajo v Miramaru dovolj znancev, so lahko upali, da ne bodo ostali brez postelje, ko se doli pokažejo. Da bo čitatelj imel jasnejšo sliko o naši skupini, jo kar predstavim: Nejče, Jaka, Frenk, Pepe in Pepček. Pa še moja malenkost zraven. V družbi, če je enotna, se veliko prijetneje potuje. Če enemu zmanjka besed in domislje, jih ima pa

že drugi pri roki. Tako čas hitro mine in razdalje skoraj izgubijo svoje ime. Ni mi žal, da sem fante povabil s seboj. Bili so dobri družabniki in če Bog da, ta pot ni bila zadnja, ki smo jo skupaj napravili.

Miramar leži ob atlantski obali, oddaljen v južni smeri 452 km od Buenos Airesa. Do njega se da priti z vlakom ali pa z avto-pulmani. Vožnja z vlakom je udobnejša, a znatno dražja. Avtopulman n. pr. stane 42 pesov, vlak pa 62.50 pesov. Seveda, vsi s pulmanom ne morejo potovati, ker je število sedežev zelo omejeno: od 37 do 42.

Da bi čas čim boljše izkoristili, smo se odločili, da bomo potovali na obe strani ponoči. Jaka smo izvolili za svojega „potnega maršala“. Beseda sicer lepo zveni, a skriva v sebi težko odgovornost, kako priti do voznih listkov. Tako je moral Jaka en teden pred našim odhodom že stati ob petih zjutraj na postaji avtobusne družbe „Cónдор“ in se postaviti v vrsto, da dobi šest listkov ali pa sliši besedo „completo“. Malo po sedmi uri je prišel na vrsto in dobil še kar dobre sedeže. Prva težava je bila s tem premagana.

V petek 18. decembra smo se začeli zbirati na postaji. Prvi je bil Pepček iz Lanusa. Ker imajo v njegovem kraju tramvaji že priposestovano pravico, da na večer iztirijo, je Pepček odšel od doma malo prej, kot je bilo potrebno in po drugi poti, ki se tramvajem izogne. Njegov soimenjak Pepe bi pa skoraj prepozno prišel. Mirno se je predal podzemski železnici. Pa glej spaka! Ravno to pot se je morala ustaviti in to sredi predora med dvema postajama! Nervozno je Pepe gledal na uro. Že je bila deset zvečer, on pa še vedno obsojen na čakanje. Končno se je vlak le premaknil in Pepe je še v zadnjem hipu prihitel na zbirno mesto.

Zasedli smo svoje označene sedeže. Jaka me je postavil poleg sebe. S tem me je hotel posebej počastiti, saj zraven maršala človek ne sedi dostikrat v življenju. Pa sva oba slabo naletela. Pred nama sta imela sedeža dva mladiča, ki sta po barvi las dokazovala, da sta nor-

dijske rase. Skrivaj sta privlekla polno steklenico močnega žganja „Sello rojo“ in si jo podajala iz ust v usta. Radoveden sem bil, koliko časa bosta vzdržala. Ko smo bili že izven mesta, je eden izmed njiju nenadoma zgubil glavo. Pomolil jo je ven in nato je zalival trdi beton na cesti, dokler je še kaj imel v sebi. Istočasno je Jaka začutil, da pod njegovimi nogami žubori studenček, ki ima nenavaden duh. Ko smo obstali, smo ugotovili, da je bilo to žganje, ki sta ga mladiča prevrnila. Jaka se je zgražal kar na glas, tako da je prihitel sam šofer in zagrozil, da bo oba pijančka postavil na cesto. Nato so se potniki pomirili in pulman je s hitrostjo 80 km drsel po asfaltirani cesti Mar del Plati naproti. Noč je bila lepa in luna je osvetljevala pokrajino, tako da so se srca skoro začela polasčati romantična čustva. Pesnik Prešeren bi najbrže recitiral svojo: Luna sije, kladvo bije srcu sladke melodije...

Po poldrugi uri vožnje se je pulman prvič ustavil. Bilj smo v Atalaya. Ura je kazala tričetrt na eno zjutraj. Ker je v Argentini ura pomaknjena za 60 minut naprej, začenja evharistični post šele ob eni zjutraj. Izrabili smo priliko in si v restavrantu še ogreli želodce s toplo mlečno kavo.

Spet smo se vkrcali na vozilo. Drveli smo mimo Chascomusa, kjer so lagune polne rib in mimo mesta Dolores, ki je bogato na sadju. Železniško progo smo imeli najprej na levi strani ceste, proti jutru pa na desni. Ob štirih zjutraj smo se znova ustavili pred hotelom „El Cottillón“ nasproti mestu Maipú. Naša družba ni hotela izstopiti, saj se nam je dremalo in tudi potrebno ni bilo.

Ob 5 zjutraj se je začelo daniti. Od morja je veter gnal bele oblake, ki so se vedno bolj zgoščevali in grozili, da zakrijejo sonce, ki je pravkar izšlo. Malo pred Mar del Plato nas je policist ustavil. Hotel je vedeti koliko nas je, kajti oblasti se zanimajo, koliko ljudi letno obišče to znamenito obmorsko kopališče. Nekaj pred šesto se je cesta dotaknila morske obale. Besno so se rjavi valovi zaganjali v obrežje. Pa smo

kmalu zavili proč, krenili proti sredi mesta in se ustavili na avtomobilski postaji. Ura je udarila šest. Prvi del vožnje je bil s tem končan.

Nekaj ur v Mar del Plati

Mrzel veter nas je prisilil, da smo hitreje stopili. Frenk je ugotavljal, da bi takega zraka v Buenos Airesu potreboval, čemur smo vsi pritrjevali, dobro vedoč, da bomo ob povratku vreme našli tako, kot smo ga ob odhodu pustili: vroče in vlažno.

Zavili smo k morju. Pred nami se je odprla velika plaža, ki nosi ime: Playa popular — Ljudska plaža. Kadar je ya popular — Ljudski tam tere kot vžigalice v škatljici. V čem obstoja užitek kopanja, ko so si ljudje drug drugemu kopanoti, res ne vem. Pametni ljudje trdijo, da služi Ljudska plaža bolj razstavi človeškega mesa kot pa potrebam kopanja. Verjetno niso daleč od resnice.

Našo pozornost je vzbudila velika stavba ob imenovani plaži. Nejče, ki Mar del Plato dobro pozna, saj je dalje časa gradil hiše v tem mestu, nam je razložil, da je to slavni Kazino, hiša, kjer se igra za denar in se dostikrat pride ob vse premoženje. Ni ga skoraj Argentinca, ki ne bi zavil v to nevarno hišo, če se mudi v Mar del Plati. Zanimivo je, da veliko igrajo tudi ženske in da so pri igri še bolj strastne kot pa moški. Nekateri imajo srečo in zadenejo visoke vsote. Ker pa raste apetit s hrano, zato potem, ko so dobili, ne prenehajo z igro in navadno vse izgubijo. Tako mi je pravil neki Slovenec, da je prigral že 6000 pesov. Toda v želji, da bi dobil več, je igral naprej in zgubil še petsto pesov več kot je pridobil. To ga je zmo-drilo, da je prenehel z igranjem. So pa mnogi, ki ravno takrat, ko izgubljajo igrajo naprej, v želji seveda, da spet pridejo do denarja. Tako se zgodi, da jim nazadnje zmanjka denarja za povratek. Tedaj se zatečejo k znanec in če teh ni, k mestnemu župniku, naj jim da vsaj toliko denarja, da se vrnejo domov. Nekateri si pa vso stvar ženejo tako k srcu, da si vzamejo življenje, kar

je za krščanskega človeka najbolj neumna rešitev iz sile.

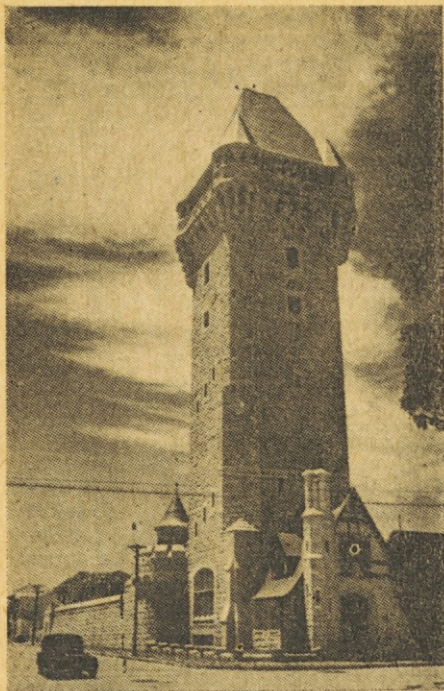
Za našo skupino Kasino ni pomenil nobene nevarnosti. Pomilovali smo tiste, ki v njem zapravljajo denar in kramljaje krenili ob obale proti središču mesta, kjer se dviga gotška bazilika, posvečena sv. Petru in sv. Ceciliji. Čudil sem se, kako sta se ravno ta dva svetnika skupaj sešla, pa mi je g. Boris Koman, ki že peto leto kaplanuje v tem mestu razložil, da sta v glavnem cerkev sezidala dva bogataša, od katerih eden se je navduševal za sv. Petra, drugi pa za sv. Cecilijo. Da zaradi nesoglasja ne bi trpela zidava cerkve, so oba svetnika proglasili za patrona. Res salomonska rešitev!

Mar del Plata se zjutraj pozno zbudi. Zato je prva maša šele ob osmih zjutraj. Vendarle so bili ljudje v cerkvi tudi že ob sedmih in čakali na sv. obhajilo. Moja maša jim je zato kar prav prišla. Po maši smo se pozdravili z g. Komanom. Ravno je srečno premagal angino in je še nekoliko slabo zgledal. Ker je imel mašo šele ob pol 12, se nam je pridružil in nas spremljal po mestu.

Najprej smo se malo dvignili v hrib, prekoračili njegov hrbet in prišli do obale na južni strani mesta. Nismo vedeli, kaj bi bolj uživali: ali obalo s peničimi se valovi, ali krasne vile, katerih vsaka je zase umetnina, ali čudoviti park generala San Martina, ki obiskovalca prevzame s svojo lepoto. Pod nami je ležala Playa grande — Velika plaža in pristanišče, dobro zavarovano z dvema nasipoma pred divjanjem morskikh valov. Malo naprej smo videli novo električno centralo, ki se bo hranila z morskovo vodo in bo ena največjih v Argentini.

Čas je hitro potekal. Dvignili smo se še na 42 m visok stolp mestnega vodnega rezervarja in gledali Mar del Plata iz zračne višave. Dasi ima „le“ 150 tisoč prebivalcev, ki v njej redno žive, pokriva veliko površino, kajti vsaka hiša ima okoli sebe vrt, ki letovanju v Mar del Plati da še poseben čar.

Mesto Mar del Plata je bilo ustanov-

Vodni stolp v Mar del Plati, visok 42 m, je najvišja razgledna točka v mestu

ljeno 1. februarja leta 1874. Zaradi svoje lepe lege je kmalu postalo letovišče argentinskih bogatašev, katerim že ni bilo treba več iskati luksuznega življenja po tujih zemljah. Še pred desetimi leti je lahko šel v Mar del Plata le kdor je resnično nekaj imel pod palcem. Sedaj pa je Mar del Plata postalo letovišče širokih ljudskih slojev. Tudi delavec si lahko v njem privoščiti počitnice.

Ne živi pa Mar del Plata le od tujkega prometa. Razvito ima svojo ribjo industrijo, je pomorsko mesto z mornarji in trgovci, zaledje pa je kmečkega značaja. Saj iz bližnjega mesta Balcarce prihaja najboljši argentinski krompir. Zanimivo je tudi dejstvo, da so v Mar del Plata kljub tolikim boga-

tašem še vse do generala Perona mesto obvladali socialisti. Danes seveda peronizem krepko drži oblast v svojih rokah.

Ker se je g. Komanu mudilo, smo se spustili s stolpa na varna tla. Mimogrede smo obiskali cerkev Maris Stella (Morska zvezda), ki je res nekaj čudovitega radi svoje notranjosti. V njej je sv. Rešnjje Telo stalno izpostavljeno. Beli Marijin kip se odraža na modrem ozadju in dela vtis, da se Marija kot zvezda dviga iz morskih globin. „Tu bi se pa dalo moliti,“ smo enoglasno ugotavljali, ko smo se spuščali proti baziliki sv. Petra.

Poslovili smo se od prijaznega g. Komana in začeli iskati primerno gostilno, kajti želodec se je že močno oglašal. Nečje jo je mahnil k svojem prijatelju, s katerim sta skupaj delala betonska ogrodja pri hišah. Tako nas je ostalo pet. Ker smo bili na potovanju, nismo hoteli ravno skopariti. Nekaj steklenic z imenom Claret Valdepeñas je pripomoglo, da so se jeziki naglo razvezali in tudi obrazi so postajali vedno bolj žareči. Le Jaka je imel spet smolo. Nekdo od nas je naročil kos činčulina (pečena kravja čreva). Pri razkosavanju je brizgnil curek vroče masti naravnost na Jakov suknjič. Jaka je bil ves nesrečen. „Ves teden sem čistil obleko in sedaj naj se umazan prikažem pred Miramarčani?“ je vzdihoval. Šele ko mu je natakar prinesel prah „talko“, se je pomiril. Posul si je suknjič z njim, kjer so bili madeži in kjer jih ni bilo. Da se je s tem madež bolj okrepil, povem le mimogrede. Prišel je račun, 25 pesov na osebo, kar za Mar del Plata ni veliko in dvignili smo se.

Priti smo morali do avtomobilske postaje, kjer smo zjutraj izstopili. Spet sem poslal Jaka, da kupi vozne listke. Zopet je moral v vrsto in ko je prišel do okenca, mu je prodajalec listkov dejal, naj počaka nekaj minut. Medtem je oddajal listke s sedežem pod roko na skrivaj. Ko je končno Jaka prišel na vrsto, sedežev že ni bilo več. To pa je bilo za Jaka preveč! Ponoči zgodba z žganjem, opoldne činčulinov poliv in sedaj še ta prevara! Začel je glasno

protestirati. Uradnik je dobil vsa možna imena, hvala Bogu, le v slovenščini. Komaj smo Jaka pomirili. Seveda smo morali nato stati v pulmanu. Vendarle se je stvar bolje iztekla, kot smo mislili. Že na pol pota smo vsi sedeli. Toda Jaka se je kljub temu hudoval vse do Miramara.

Od Mar del Plata do Miramara je 48 km. Cesta je asfaltirana in vodi ob morju, kar daje vožnji poseben čar. Nепrestano se dviga in pada, kajti pokrajina je lahno valovita. Brzeli smo mimo Chapadmalala, kjer so si Tršinarjevi postavili lično hišico; nato smo prišli do skupine 12 ogromnih hotelov, ki so kakor gradovi ob morski obali in jih je zgradila ustanova Eva Perón za počitniške kolonije. Kmalu smo zagledali zidan obok, ki se pne preko ceste. To so vrata v Miramar. Po eni uri vožnje smo bili na cilju.

Prihod v Miramar

Miramar se bistveno loči od Mar del Plata. Medtem ko nudi Mar del Plata zabave, hrup in se po cestah podijo av-

tobusi in škripljejo tramvaji, je Miramar prost vseh teh navlak. Kdor ljubi mir, naj gre v Miramar. Živci se mu bodo temeljito odpočili.

Edino prometno sredstvo v Miramaru so kolesa. Posluhuje se jih staro in mlado. Letoviščarji si najemajo kolesa v trgovini proti odškodnini 10 pesov za en popoldan in potem križarijo ob morski obali. Tudi mi smo tako storili.

Ko smo Slovenci prišli v Argentino, se je povsod mnogo gradilo. Tako tudi v Miramaru. Že leta 1948 so Slovenci prišli do njega. Nato jih je prihajalo vedno več. Ker pozneje že ni bilo več toliko dela, so se mnogi vrnili v Buenos Aires. Nekateri pa so vztrajali, si postavili svoje hišice in sedaj mirno žive. Poleg beguncev iz leta 1945 je v Miramarju tudi več štajerskih fantov, ki so se rešili nemškega ujetništva in prišli z nami v Argentino.

Od vseh skupin, kar sem jih obiskal, je miramarska najbolj medsebojno povezana. Imajo tudi svojega župnika in župana, ki je Trpin Lojze v eni osebi. On je zastopnik „Duhovnega življenja“ in „Svobodne Slovenije“, on pobira de-

Mogočni obok, zgrajen v letu 1950, pove izletniku, da vstopa v mesto Miramar, ki se blešči v ozadju. Na levi morska obala z miramarsko plažo

nar za „Oznanilo“ in druge kulturne namene, on Miramarčane sproti obveščja o vsem, kar morajo vedeti. Pa ga imajo miramarski Slovenci iskreno radi in ga z veseljem poslušajo. Lojze Trpin je začel tudi s knjižnico. Sam je postavil knjižno omaro. Če ima kdo od spoštovanih bralcev kakšno slovensko knjigo odveč, naj jo pošlje našim rojakom. Iz sreca mu bodo hvaležni. Za letošnji božič je hotel organizirati tudi srečolov za knjižnico, pa še dobitki niso bili naređ. Tudi na to misli, da bi se v miramarski cerkvi ustoličila podoba Marije Pomagaj z Brezij. Upam, da bom za veliko noč 1954 podoba že lahko blagoslovil in ustoličil v cerkvi.

Tudi Miklavža so preteklo leto Miramarčani organizirali. Gornikova mama je tako lepo napravila večerni plašč (pluvial), albo in ostalo potrebno, da je Miklavž lahko nastopil v vsem sijaju. Bil je to zares dogodek za mlade in stare. Še danes otroci s spoštovanjem in trepetom govorijo o Miklavžu in njegovem spremstvu. Seveda bo letos spet prišel, kajti obleko je pustil spravljeno pri Japelju.

Vse do zadnjega so Miramar oskrbovali nemški palotinci. Ljudje so jih

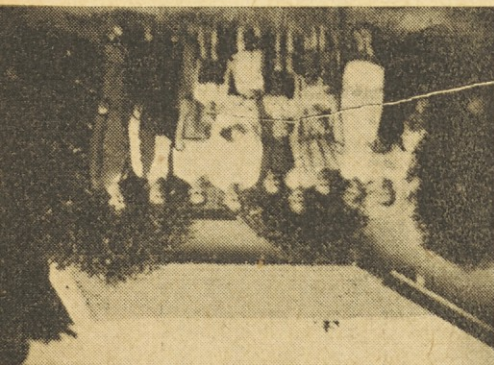
imeli zalo radi, saj so po evropsko vodili dušno pastirstvo. Tudi Slovenci so pri njih vedno našli razumevanje. Lojze Trpin je bil nedeljski cerkovnik in je zato smel stanovati v župnišču. Ni čuda torej, da je dalj časa prejemal „Duhovno življenje“ pod naslovom: „Častiti gospod Lojze Trpin, župnišče, Miramar.“ Proti koncu leta 1953 so pa morali palotinci Miramar zapustiti. Domači duhovščini namreč ni bilo všeč, da tuje delujejo v tako lepem letovišču, kot je Miramar. Zato je prišel na njih mesto duhovnik baskovskega pokoljenja. Do sedaj si ljudi ni znal osvojiti in tudi naši Slovenci tožijo, da v cerkvi ni več tako kot je bilo.

Toda palotinci so gledali naprej. Zato so si poleg cerkvenega sveta že pred leti kupili večji vrt in hišo na njem, da morejo v poletnih mesecih priti na oddih. In to hišo so dali Lojzetu Trpinu v oskrbo.

Ko smo prišli, Lojzeta Trpina ni bilo doma. Pustil pa je ključ, tako da smo takoj postali gospodarji hiše in se predali tihožitju... Nato sem šel v cerkev, kajti župnik me je naprosil, da mu pomagam pri spovedovanju. Pa nisem imel posebnega dela. Fantje pa so hoteli takoj poizkusiti, kakšen je atlantski ocean. Toda valovi so bili preveliki, tako da so se hitro potegnili na suho. Drugi dan pa je Pepe nekako globoko govoril. Tudi morja ni šel več pokušat.

Medtem je Lojze Trpin obvestil rojake, da sem prišel. Na večer so prišli k spovedi vsi, ki so mogli, zjutraj pa še ostali. Zelo malo se jih je odtegnilo. Lepo bi bilo, če bi vsi vero prakticali. Toda tega ne smemo pričakovati, kajti izjeme so povsod. Zato sem pri sv. daritvi za prostovoljno odsotne goreče molil, naj bi vsaj na smrtno uro ne zavrgli trenutka božjega obiskanja.

Po spovedi smo bili vsi popotniki povabljeni na večerjo h g. Jelencu, ki živi sicer v Mar del Sud, 15 km naprej od Miramarja, pa si je postavil lično hišico za miramarsko železniško postajo ob robu romantične gozdne jase. Ura je tekla na polnoč, razpoloženje je bilo nad vse veselo, petje je kipeloz

Ob priliki obiska v Miramaru je č. g. Jurak 30. decembra 1951 blagoslovil Jelenčevo hišo. Blagoslovitve so se udeležili še drugi rojaki, ki so se dali potem slikati s svojim dušnim pastirjem

slovenskih grl in tedaj — je spet Jaka doživel svojo nesrečo. Ker je preveč navdušeno krilil z rokami, so mu padla očala na tla in se razbila. Konec je bilo sedaj z Jakovo lepoto. Mižikal je kot sova sredi opoldanskega sonca. Toda to pot se je pokazal junaškega. Vstal je in se v imenu vse vesele družbe zahvalil za prisrčni sprejem, za slovo pa zapel v nežnem tenorju svojo najljubšo: Sul mare lucia... Ura je kazala eno zjutraj, ko smo se polegli in eden za drugim zaprli trudne oči. Butanje morskih valov v obalo pa nam je pelo uspa-vanko...

Nedelja v Miramarju

Drugo jutro je bilo treba zgodaj vstati. Župnik je dovolil, da imamo sv. mašo ob pol sedmih zjutraj. Že pred še- sto so prišli prvi k spovedi. Med sv. mašo je bilo ljudsko petje, ki ga je vodil Nežje na splošno zadovoljstvo.

Po sv. evangeliju sem spregovoril nekaj besedi. Primerjal sem naš sloven-ske izseljence z judovskim ljudstvom, ko je prebredlo Rdeče morje in hodilo po puščavi. Čez dan jim je kazal pot steber iz dima, ponoči pa ognjen steber. Tudi nam kažeta pot dva stebra. Eden je Jezus Kristus, čigar nauk stoji za-pisan v sv. pismu in ga nam oznanja Cerkev po svojih duhovnikih. Ker pa slovenski duhovniki ne morejo priti do vseh rojakov osebno, izdajajo liste du-hovne vsebine, med katerimi je najvaž-nejše „Duhovno življenje“, ki naj bi ga brali vsi, ki še slovensko in kato-liško čutijo. — Drugi steber, ki naj gre pred nami, pa je Devica Marija, čije jubilejno leto smo preteklega 8. decem-bra začeli. V tem letu naj bi redno molili sv. rožni venec, se zbirali ob nje-nih podobah in jo častili s čistim živ-ljenjem, tako v zakonu kot izven njega.

Po maši sem ostal še v cerkvi, da sem spovedoval argentinske vernike. Maša ob deseti uri je bila posebno slo-vesna. Na župnikovo vabilo je prišel ba-skovski pevski zbor iz Buenos Airesa. Njegovo prednašanje zelo sliči našemu pevskemu zboru „Gallus“ in sem ga z

užitkom poslušal. Lepo je bilo videti tudi baskovska dekleta in fante v svojih narodnih nošah. Dekleta nosijo belo pe-čo, rdečo bluzo in zeleno krilo, fantje pa rdečo čepico in bele bregese kot na-ši Belokranjci. Po sv. maši so župnik, krajevne oblasti in povabljeni gostje odšli k morju, kjer ga je novomašnik iz Miramarja slovesno blagoslovil. S tem obredom je bila odprta letošnja kopal-na sezona.

Opoldne sem kosil pri primorskem rojaku Usaju, ki živi v Argentini že veliko let, pa je vedno vesel, če lahko duhovnika sprejme pod svojo streho. Po poklicu je stavbenik in mu posli do-bro gredo.

Ostala popotna družba pa je šla na kosilo k Črnogorecu Simonoviču. Je ta Črnogorec pristna slovanska duša, ki se zlasti razveseli, če ga obiščejo Slovenci. Pred begunstvom je živel v Dubrovniku in bil šofer. Kot toliko drugih je mor-al zapustiti rodno grudo, da si reši živ-ljenje. V Miramaru si je uredil skromen restavrant, kjer je vsakdo dobro postrežen. Vsakega duhovnika, naj bo pravoslaven ali katoliški, zelo ceni. Zelo v čast si šteje, kadar ga grem pozdravit. Svoje domovine ne more pozabiti. Ko bo prva prilika, se bo vrnil, kajti na svojih dveh otrocih jasno opaža, kako mu jih tujina vedno bolj odtujaše. Problem, ki postaja vedno bolj pereč tudi pri novonaseljenih Slovencih.

Prav gotovo bi se pri gostoljubnem Črnogorecu pomudilo do večera, pa je nad nami bdelo skrbno Lojzetovo oko. Ubogati smo ga morali in iti na pot, kajti program je bil zelo obširen.

Najprej smo šli v „vivero“. Vivero se v Argentini imenuje kraj, kjer se go-jijo mlada gozdna drevesca. Vivero v Miramaru je zelo obširen. V njem je zaposlenih mnogo delavcev, med njimi tudi nekaj Slovencev. Zgončev oče n. pr. mora neprestano obzovovati izpraz-njene konzerve, ki jih dovažajo iz Mar-del Plata. V take konzerve se potem za-sadi nova rastlina. V viveru sem obi-skal Hrvata Malingerja, ki je poročen z goriško Slovenko. Spoznal sem ga leta

1945, ko sva stradala v angleškem ujetništvu v Cesennaticu pri Riminiju v Italiji. Po poklicu je zobozdravnik, toda zdravniške prakse v Argentini ne sme izvrševati. Zaposlen je v viveru kot predelavec (kapataz). Obujala sva stare spomine in se razgovarjala o bodočih načrtih.

Zapustili smo vivero, — po Lojzetovem načrtu smo imeli že eno uro zamude, — in odšli h Gornikovim. Lepo hišo so si zgradili, ko bo končana, bo zares čedna. Ogedali smo si njivo in domačo živino: pujske in perutnino, nato pa malo prigriznili. Pa je že prišel po nas rojak Švigelj, ki vozi avtobus na progi Miramar—Mar del Sud. Kar na svoje vozilo nas je naložil in zapeljal pred Maroltovo hišo. Tam se je gostija znova začela. Gostov je bilo vedno več, petja in navdušenja tudi. V imenu vseh gostov je govoril Jaka, ki je dokazal že nekajkrat, da se zna ganljivo zahvaliti. Tudi zapel je nekaj solo točk, tako da je žel splošno občudovanje. Noč je že bila, ko smo se dvignili, da obiščemo še Sintiča. Kajti tam naj bi se dan, ali boljše rečeno noč zaključila.

Sintič si je zgradil lep domek, ki mu dela vso čast. Tudi ženka ima in prav takrat, ko smo mi večerjali pri Jelenčevih, mu je gospa Olga porodila hčerko Tončko. Tako nas je moral gostiti sam. Napijali smo na zdravje matere in hčere, nato pa se je razvijala vesela zabava do preko polnoči. Seveda naši želodci že niso mogli kaj dosti več. Eden izmed nas je pripomnil, da je najhujše mučenje jesti takrat, ko si že sit. Vsi smo mu dajali prav, toda vzdržati je bilo treba do konca.

Drugo jutro smo s spanjem nekoliko potegnili. Ko sem odmaševal, sem zvedel, da se je Jaku uprl minister za notranje zadeve. Obiskal sem ga in ga našel sedečega na postelji. Brez očal je gledal še bolj klavrno. Poiskali smo prvi bar, da bi se okreplil s črno kavo, a ni šlo več. Veseli Jaka je imel samo še eno željo: priti v Buenos Aires. Ravno tisti dan je začel voziti ekspresni vlak v Buenos Aires. Spremili smo ga na vlak, ki je sestavljen iz udobnih ho-

landskih vagonov in ga odpravili domov.

Ostali smo imeli še nekaj ur časa. Da ne bi po nepotrebnem hodili, smo najeli fijakarja s staro kočijo. Peljali smo se imenitno in se držali slovesno, kot nekdanj avstrijski cesar na Dunaju. Frenku je bila vožnja tako zelo všeč, da je poleg zahtevanega denarja dal kočijažu še napitnino.

Nato smo šli v trgovino s kolesi in si jih izposodili za vse popoldne. Izleti s kolesom so v Miramarju namreč zelo silkoviti. Najlepši izlet je pa tisti ob morju, ko se voziš tik morske obale in nato zaviješ v gozdiček, v katerem se nahaja vivero. Jaz sicer nisem preveč užival, ker mi je kolo puščalo in sem ga moral neprestano polniti. Še večje smolo je imel Pepček: njemu pa je gumo kar razneslo.

Treba je bilo dati Miramarju slovo. Midva z Nejšetom sva šla naprej v Mar del Plato, da tam obiščeva še eno slovensko družino, Pepe je moral pa skrbeti, da na večer srečno pripelje svojo skupnico v Mar del Plata. Ne bom opisoval, kako so potem iskali Črnogorca, da bi pri njem večerjali in ga končno našli, potem ko so šli trikrat mimo njega. Dejstvo je, da smo se v Mar del Plati srečno sešli in skupno nadaljevali nočno pot proti argentinski prestolnici.

Vse je šlo v redu do zadnjih kilometrov. Blizu mesta Eva Perón (nekdanja La Plata) pa je pulmanu nenadoma počila pnevmatika na enem izmed koles. Preden so jo zamenjali, je minilo pol ure. Pepe mi je dopovedoval, da se je to zgodilo, ker sem se jaz vozil. In sem prepričan, da je marsikateri od argentinskih potnikov nesrečo pripisoval moji navzočnosti. Kajti pred duhovnikom imajo v tej deželi velik strah. Marsikateri se zagrabi za železo, ko ga zagleda, ker samo v takem primeru ga duhovnik že ne more več uročiti.

S polurno zamudo smo ob sedmih zjutraj prispeli v Buenos Aires. Preden pa smo se razšli, smo sklenili, da v Miramar še pojdemo. Ostali so lepi spomini, ki nas bodo krepili v enoličnosti vsakdanjega življenja.

KAJ PA MED NAMI?

ARGENTINA

Dve imenovanji iz Rima. Bralci „Duhovnega življenja“ se gotovo še spominjajo „vseh člankov pok. profesorja dr. Alojzija Udarja, v katerih je g. prelat razložil in preobrazil papeško konstitucijo „Exul familia“, ki obravnava organizacijo dušnega pastirstva med izseljenici. Na podlagi omenjene konstitucije je bil z dekretom konzist. kongregacije, ki ga je podpisal nje tajnik kardinal Piazza z dne 5. decembra 1953 imenovan č. g. Anton Orchar za direktorja vseh slovenskih dušnih pastirjev, ki delujejo med slovenskimi rojaki v Argentini. Istočasno je bil z enakim dekretom imenovan č. g. Jože Jurak za njegovega namestnika in pomočnika.

Že tradicionalna misijonska tombola je tudi letos 10. januarja pritegnila veliko število slovenskih rojakov. Bilo bi jih še več, če ne bi nekoliko nagajal dež. Gmotne škode pa prireditvi ni naredil, ker je Misijonska zveza vso tombolo pripravila v prostorih župnijske dvorane v San Justu, kjer živi veliko Slovencev in se redno vrši slovenska nedeljska služba božja. Glavni dobitki so bili šivalni stroj, kolo in radio-kombinado.

Pevski zbor „Gallus“ je 17. januarja slavil petletnico svojega obstoja. Njegovi začetki segajo 9 let nazaj v begunsko taborišče Monigo pri Trevisu. Tam so se našli prvi pevci, ki danes sestavljajo zbor. Nato so prišli meseci dela in uspehov v Serviglianu, pa spletke s strani tujcev v Sennigalliji, dokler ni ta zbor, pomnožen s pevci iz koroških

taborišč, zaživel v Argentini pod imenom „Gallus“. V petih letih svojega obstoja so pevci dokazali, da besedi idealizem in žrtvovanje še nista izumrli med nami Slovenci. Koliko potov, vaj in naporov je treba doprinašati dan za dnevom, da zbor ostane na višini! Zato ga pa radi poslušajo ne le slovenski rojaki, temveč tudi Argentinci, ki ga pogosto vabijo na razne cerkvene svečanosti. Zbor redno prepeva pri slovenski službi božji v Buenos Airesu, vedno pa je pripravljen tudi sodelovati na naših kulturnih prireditvah. Zato je vsa slovenska izseljenška skupnost hvaležna zboru za opravljeno delo in samo želi, da bi „Gallus“ tudi vnaprej bil glasnik naše najvišje slovenske pevske kulture in stalen opomin rdečim oblastnikom v domovini, ki so sicer mogli odstraniti najboljše slovenske ljudi s slovenske grude, niso pa mogli preprečiti, da bi isti ljudje v tujini nadaljeval z delom, ki so ga morali doma nasilno prekiniti.

Ko je še č. g. Janez Hladnik, sedaj župnik v Lanusu sam pastiroval med argentinskimi Slovenci, je vsako leto popeljal svoje rojake k Sv. Antonu, ki ima cerkev 28 km proč od Buenos Airesa v kraju istega imena. Dasi je sv. Anton, ki ima svojo cerkev, Padovanski, se je romanje vršilo vedno v januarju, ko Cerkev praznuje sv. Antona puščavnika. Januarja meseca vlada namreč v Argentini poletna vročina, zato je romanje lažje izvesti kot pa junija sredi mrzle zime. Pa prihodu Slovencev, žrtev komunističnega nasilja, je to romanje, kakor tisto k Materi božji pompejski, zamrlo. Letos je skušal g.

Janez Hladnik svetoantonsko romanje spet obnoviti, kar mu je v polni meri uspelo. Povabil je vse Slovence, tiste ki so prišli pred zadnjo svetovno vojno in one, ki so prišli po njej, da se zberejo 17. januarja okrog ljubeznivega svetnika. Povabilo je rodilo sad. Prišli so slovenski rojaki od vseh strani Vel. Buenos Airesa, bili pri sv. maši in nato poslušali petje združenih pevskih zborov. Popoldne so se še enkrat zbrali v cerkvi in nato razšli v zavesti, da je najlepše veselje tisto veselje, ki ga človek doživi v božji naravi in v tišini božjega hrama.

Po nekaj več kot triletnem delovanju med Slovenci v Mendozi se je č. g. Janez Malenšek 14. januarja 1954 vrnil v laplaško nadškofijo. Bil je goreč dušni pastir, ki je zlasti med otroci in pri bolnikih storil mnogo dobrega. Zadnje čase je deloval z velikim uspehom v mendoškem predmestju Barrio Pompeya, kjer ga bodo zelo pogrešali. Dokler ne pride nov dušni pastir za Slovence, bodo skrbeli za mendoške rojake slovenski gospodje iz sanluiske škofije. Vsak mesec enkrat bodo skušali nuditi Slovcem priliko za slovensko službo božjo in prejem svetih zakramentov.

ČILE

Na dan sv. Janeza Ev. je bila spet služba božja za slovensko kolonijo v Santiago de Chile. Prišlo je razveseljivo število ljudi. Maševal in pridigal je salezijanec g. Anton Gril, zbor pa je pod vodstvom g. M. Madoša lepo prepeval božične pesmi.

G. Maroša žal zopet odide na jug, v Punta Arenas, kjer je že preje dve desetletji uspešno deloval.

Dr. Robič je iz Rima naznanil prihod treh novih skupin Slovencev.

G. Andrej Prebil, misijonar s Kitajske, je pustil misijonarjenje po farah in spet deluje kot dušni pastir v Valparaisu.

Pod vodstvom salezijanskega sobrata g. Prevca se priredili v salezijanski obrtni šoli lepo mizarsko razstavo, ki sta jo posetila tudi g. predsednik republike in kardinal. Vsi so se čudili mojstrskemu delu in tehnični višini mizarske obrtne šole.

Blizu Rancagua, v župniji Granaderos, pripravljajo lazaristi otvoritev malega semenišča za nižjo gimnazijo. Za profesorja na gimnaziji je imenovan tudi slovenski lazarist g. Anton Zrnet, ki je pred meseci prišel iz Punta Arenas v Santiago.

Škof v Rancagua, mons. Edvard Larrain, je s posebnim dekretom imenoval slovenskega duhovnika in dušnega pastirja slovenskih izseljencev, g. dr. Antona Trdana, za člana cerkvenega sodišča in za prosinodalnega eksaminatorja. Imenovanje je vzbudilo tudi med domačim klerom odobravanje radi njegovega uspešnega dušnopastirskega dela v stolni župniji, zlasti v predmestjih Rancagua. Saj v enem izmed predmestij dokončuje cerkev, ki jo gradi v čast sv. Gemi Galgani. K imenovanju čestitamo.

KANADA

Darovi za novo slovensko cerkev v Torontu neprestano pritekajo od vseh strani. Kmalu bo cerkev imela vse, kar je potrebno za opremo njene notranjščine. Tudi večna luč je že pripravljena, da zažari pred tabernakljem. Daroval jo je Rev. Louis Blaznik, župnik pri sv. Vidu v Clevelandu. Tam so namreč cerkev popolnoma prenovili, pa jim prejšnja večna luč ni več potrebna. V Torontu jo je pripeljal Rev. Jožef Godina, ko je s pisateljem K. Mauserjem in njegovo gospo obiskal svoje prijatelje v Hamiltonu, Torontu in Londonu. Tudi Rev. Jože Vovk, ki živi v Združenih državah, je lepo podprl delo za cerkev. Poslal je 120 izvodov svoje knjige „Cerkvena poezija“, da se z izkupičkom za knjigo (3 dol. en izvod) kupi kip sv. Jožefa, ki je naročen za slovensko cerkev.

Večkrat reci: Moj Bog, zmerom manj zaupam vase in zmerom bolj vate.
(Friderik F. Faber)

Kaj pa doma

DR. JOSIP SREBRNIČ — TRIDESET LET ŠKOF

Sredi oktobra preteklega leta so „neznani storilci“ surovo napadli škofa otoka Krk dr. Josipa Srebrniča, ko se je vračal iz cerkve v škofijski dvorec. Isti „neznani storilci“ so mu ob drugi priliki uničili avtomobil in razbili škofijsko knjižnico. Tako je škof dr. Srebrnič prav za tridesetletnico svojega škofovanja (za škofa je bil imenovan 15. septembra 1923, posvečen pa 8. decembra istega leta) doživel eno največjih ponižanj v svojem življenju, ki ga pa ni potrla, saj ve, da če so Kristusa preganjali, morajo tudi njega, ki je njegov učenec.

Škof dr. Josip Srebrnič je primorski rojak, doma iz Solkana pri Gorici. Rodil se je 2. februarja 1876. Bogoslovne študije je dovršil v Rimu v zavodu Germanik, kjer je 28. oktobra 1906 sprejel mašniško posvečenje. V Gorici je bil ravnatelj malega semenišča in od leta 1909 profesor cerkvene zgodovine v gorriškem bogoslovju. Od leta 1919 do 15. septembra 1923 je poučeval isti predmet na ljubljanski bogoslovni fakulteti. Tam ga je doletelo škofovsko imenovanje.

Škof dr. Srebrnič je prevzel krško škofijsko stolico za velikim predhodnikom dr. Antonom Mahničem, ki je vodil škofijo polnih 24 let (1896—1920). Za geslo si je izbral besede: „Fortis in fide — močan v veri“. Dogodki so dokazali, da je to geslo odgovarjalo časom, v katerih je škof dr. Srebrnič vladal svojo škofijo.

Ob svojem prihodu je našel škofijo precej zanemarjeno. Po smrti dr. Mahniča (leta 1920) radi italijanske zasedbe tri leta ni bilo mogoče imenovati novega škofa. Dr. Srebrnič se je trudil, da bi pomnožil število svojih duhovnikov, katerim je rad pisal okrožnice glo-

boke vsebine. Leta 1928 je sklical škofijsko sinodo, da uredi cerkveno življenje v krški škofiji. Ker je Krk glagoljska škofija, si je prizadeval, da bi glagolica prišla do prave veljave v cerkvenem življenju. V „Bogoslovnem vestniku“ (Ljubljana 1923, str. 305) je zapisal: „Glagolico je treba dvigniti iz njenega životarjenja na stopnjo veselega in ponosnega življenja.“

Zelo ljubi škof dr. Srebrnič presv. Evharistijo. Je predsednik stalnega odbora za prirejanje evharističnih kongresov. Sam jih je ponovno organiziral v svoji škofiji, saj se zaveda, da je presv. Evharistija vir verskega življenja in čistega mišljenja.

Ker je Krk letoviško mesto, je škof dr. Srebrnič neprestano bedel nad javno moralno, zlasti po kopališčih. Pošiljal je spomenice občinskim in državnim oblastem in jih rotil, naj ne sodelujejo pri rušenju zdrave morale in javnega poštenja.

Vedno ga je bolelo, da Italija preganja slovenske in hrvatske rojake. Zato je večkrat opozoril na krivice, ki jim jih zadajajo italijanske oblasti. Toda, ko je leta 1933 na Sušaku izšla bro-

šura „Papež Pij XI. proti Slovanom“, je škof dr. Srebrnič knjižico odločno zavrnil. Dodal pa je: „Če obsojam to knjižico, ki je polna laži, pa s tem še ni rečeno, da Hrvatje in Slovenci niso preganjani. Mi razmere dobro poznamo in krivice globoko čutimo, toda zločinski bo bilo za te krivice delati odgovorno Cerkev.“

Posebno je škof dr. Srebrnič vedno ljubil mladino. Skušal jo je ohraniti čisto in jo obvarovati pred nevero.

Leta 1936 je izdal v skrbi za ohranitev mladine brošuro: „Kam to vodi? Kritični pogledi v naše šolske učbenike.“ Dokazal je, da 10 šolskih knjig, vse od srbskih piscev, stremi za uničenjem vere v srcih srednješolske mladine. „Kdor bi si osvojil misli teh knjig, ne samo da bo postal brezveren, temveč bo postal zagrižen sovražnik katoliške Cerkve.“

Zlasti veliko je moral pretrpeti, ko je 25. februarja 1932 poslal ob priliki stoletnice rojstva ustanovitelja češkega Sokola dr. Miroslava Tyrša vsem sokolskim društvom na področju svoje škofije poslanico, v kateri je zapisal: „Tyrš se je rodil kot katoličan in ni iz vere nikdar izstopil. Toda praktično se je že v mladosti odtujil katoliški Cerkvi in njenim naukom ter postal dejansko brezverec. To priznavajo tudi sokolski pisci. Tyrševa filozofija je materialistična in naturalistična ter pod vplivom darvinizma. Sokolstvo je to ideologijo prevzelo za svojo in na njeni podlagi razvija svoje vzgojno delo.“

Sokolstvo je škofu dr. Srebrniču odgovorilo z demonstracijo pred škofijskim dvorcem, kjer so se slišali klici: „Doli s škofom! Doli z rimskimi slugami! Doli s črno internacionalo!“ Občinski odbor je pa, da bi škofa dražil, preimenoval park na obali v „Park dr. Miroslava Tyrša.“

S tem pa borba s Sokolstvom še ni bila končana. Škof dr. Srebrnič je napisal brošuro „Fiat lux!“ (Bodi luč!), ki je bila prevedena tudi na češki in slovaški jezik, jugoslovanski škofje so pa 17. decembra izdali okrožnico, ki je

bila nato prebrana 8. januarja 1933 po vseh cerkvah bivše Jugoslavije. V njej škofje trdijo, da je Sokol po svoji ideologiji ne samo brezversko, temveč protiversko društvo. Okrožnica se je končala z besedami: „Ostanimo trdni v veri svojih očetov in ne dopustimo, da bi nas Sokolstvo odvrnilo od te vere, tisto Sokolstvo, ki noče ničesar vedeti o Odršeniku sveta in noče priznati našega poštenega slovenskega in hrvatskega imena.“

Okrožnica jugoslovanskih škofov je vzbudila seveda pri Sokolstvu mnogo hude krvi. Vsa prva polovica leta 1933 je bila v znamenju protestov in groženj. Najbolj značilna je bila izjava dr. O. Gavrančiča, ki je na „Strossmayerjev dan“, 4. februarja 1933, v beograjskem parlamentu predlagal, naj se jezuite izžene iz države, do česar pa ni prišlo. Nadškof dr. Bauer pa je v zvezi z gonjo proti katoliški Cerkvi dejal: „Naša okrožnica je dosegla popoln uspeh. 'Odkrile so se misli mnogih src' (Lk 2, 35) in spoznali smo, koliko sovražnikov ima katoliška Cerkev v Jugoslaviji.“

Spet so se začeli za škofa dr. Srebrniča težki časi, ko so Italijani leta 1941 zasedli njegovo mesto. Dasi je z italijansko manjšino (800—1000 duš) vedno galantno postopal in bil do skrajnosti pravičen nasproti njej, so se vendarle našli domači Italijani, ki so ga tožili pri okupatorju v nadi, da je napočila njih doba. Z žalostjo v srcu je moral gledati, kako so Italijani vozili nedolžne Slovence v rabsko taborišče. Pomagal jim je in jih obiskoval, kolikor so mu razmere to dovoljevale. Tudi pod nemško zasedbo je interveniral, tako da so mu Nemci očitali, da je partizan.

Odšli so Italijani, odšli so Nemci, a mir se v deželo ni vrnil. Sedaj dr. Srebrnič kljubuje rdečemu valu. Nič zato, da ga napadajo, da mu razbijajo knjižnico, da ga sramote. On ve, da mora ostati do smrti zvest svojemu geslu: „Fortis in fide — Močan v veri!“

Joe Juck

Ob priliki lanskih tržaških dogodkov je padel pri rdečih oblasteh v nemilost tudi apostolski administrator goriške nadškofije dr. Mihael Toroš. Vse do zadnjega se je znal omenjeni gospod srečno izogniti vsem nesporazumljenjem z jugoslovanskimi oblastniki. Ko so pa zahtevali, da obsodi papeževo politiko, ki da ob vsaki priložnosti aktivno podpira uredništev italijanskih iredentističnih teženj po naši zemlji, je dr. Mihael Toroš to zahtevo odklonil. Še več! Izjavil je, da so uradne vesti agencije „Tanjug“ in poročanje komunističnih listov lažnjive. Radi tega ga je list „Primorske novice“ krepko napadel. Očita mu, da se je prenaradil v odkritega zaščitnika vatikanske politike na škodo slovenskih narodnih interesov. Sicer je obsodil pohlepnost italijanskega imperializma, ni pa obsodil Slovincem sovražnega blagoslova papeža Pija XII. Zato je po pisanju lista dr. Mihael Toroš izgubil pri ljudstvu in ljudski oblasti zaupanje in ugled, ki ju je do sedaj užival zaradi

izkazane vsaj navidezne lojalnosti do nove Jugoslavije.

Tudi samostan Stična je doživel demonstracije v zvezi s tržaškimi dogodki. Dne 8. oktobra 1953 ponoči ob pol enajstih se je zbrala pred samostanom druhal, ki so jo sestavljali dijaki stiške gimnazije s svojim ravnateljem na čelu. Najprej so pretepli p. Simona in dva samostanska brata, ker jim niso dovolj hitro odprli vrat, nato pa so drveli v spalnico stiškega opata, ki je bil že v postelji, in zahtevali od njega podpis na tiskano izjavo glede Trsta. To je g. opat tudi storil. Potem so pa hoteli, da podpiše prazen papir, češ da bodo vladi poslali še drugo izjavo, čemur pa se je g. opat uprl, kajti on bo podpisal le to, kar prebere. Drugi dan ga je prišla zaslišati tajna policija OZNA, ki pa mu je dala prav in ga prostila.

Slabše je naletel župnik v Šentvidu pri Stični Janez Bergant. Ko je bil že v postelji, so „neodgovorni elementi“ vdrli v župnišče in ga tako razbili, da je komisija naslednji dan ugotovila nad

Ruševine gradu Gornje Celje

miljon dinarjev škode. Župnik Bergant je zlezal skozi okno in se po trti spustil na pokopališče ter tam čakal, kaj se bo z njim zgodilo.

Nova bogoskrunstva na Posavju.

Temni elementi so lansko poletje nekega večera podtaknili ogenj pod glavni oltar sv. Jurija v Stožicah. Samo srečen slučaj, ali bolj pravilno, božja volja je bila, da ni zgorel ves oltar in da ni bila popolnoma uničena starinska cerkva, kar je bila brez dvoma želja tistih, ki so ogenj podtaknili. Seveda, boli jih, da Stoženci v današnjih časih bolj kot nekoč obiskujejo svojo prijazno cerkvice, kjer se vrši nedeljska služba božja. Učinek poizkušene požiga pa je ta, da je služba božja še bolj obiskana kot doslej.

Več sreče so imeli rdeči zločinci pri podrtju Balantovega križa. Ta križ je bil prav gotovo eno izmed najstarejših božjih znamenj na Posavju. Saj je stal ne enem izmed najvažnejših ježenskih križišč. Na takih krajih so pa znamenja naši predniki najprvo postavljali. Balantov križ se je svoji obliki docela ločil od drugih posavskih „bogkov“. Že obstranski nastreški so spominjali na alpske „bogke“, kakršne smo videli na Koroškem, pa tudi božja „Martra“ je imela ob stranici sulico z nabodeno gobo, česar ne najdemo pri drugih naših javnih križih. — Za križ je v zadnjem rodu skrbela Balantova hiša. Kolikor vemo, se doslej še ni našel nihče, ki bi si upal križ postaviti nazaj. Tako priča nemo, pa vendar dovolj zgovorno samo močni betonski podstavek, na katerem je križ stal, o strašnih razmerah, ki vladajo na slovenski zemlji. Storjena hudobija je vse še verne ljudi na Posavju hudo zadela. Veliko spokorne molitve je bilo opravljene v tej zvezi. Pridružimo se tudi mi na tujem!

Na večkratno prošnjo stiškega opata dr. Avguština Kostelca je sredi avgusta preteklega leta zapustil cistercijanski samostan Stams na Tirolskem p. Rafael, da opatu pomaga pri vodenju župnije. P. Simon je ne sme, ker je bil kot „protidržaven element“ kaznovan, patra Gabrijel in Antonin sta bolna, p.

Dominik star. G. opat je prosil tudi za p. Jožefa, ki živi v Maisu (Meran na Južnem Tirolskem) pa je pozneje sporočil, naj se hodi, ker bi bil iz Italije radi tržaških dogodkov neprijazno sprejet.

Župnik od Sv. Treh kraljev nad Vrhniko L. Ramšak je prebil dolgo vrsto let v ječi. Ko so ga rdeče oblasti izpustile na svobodo, mu je škof mons. Vovk ponudil svojo rojstno faro Breznico na Gorenjskem. Župnik Ramšak je faro sprejel, toda ko je zvedel, da na Vranji peči pri Kamniku župnik Alojzij žun radi bolnih nog komaj opravlja svoje posle, je raje odšel na Vranjo peč, ki ga v mnogočem spominja na Sv. Tri kralje, kamor se zaenkrat ne sme vrniti. Med preprostimi ljudmi se dobro počuti, le zelo skromno mora živeti. Vsak dan natepa s svojo sestro močnik in krompir. Meso je jedel v zadnjih šestih mesecih le enkrat in sicer na dan cerkvenega proščanja, ko so ljudje zložili denar za malo boljši obed. V kratkem bo v Vranji peči zasvetila elektrika, kajti električni drogi so že postavljeni. Tako bosta tudi cerkev in župnišče prišla do poštene razsvetljave.

Neki oče, ki je pri domobrancih izgubil dva sina, piše preko morja v svobodo: „Sam sem ostal na starost pri hiši. Zato veste, da mi ni dobro. Eno prošnjo pa imam do Vas. Ali bi hoteli pri svojih rojakih reči dobro besedo za cerkev, ki je požgana? Veliki oltar imamo spravljen in tudi več notranjih stvari.“ — Mož živi v veliki revščini, brez sinov doživlja svojo starost, pa ne prosi zase. Le cerkev bi rad videl popravljeno. Mož čuti, česa najbolj manjka ljudem v današnjem času, jasno čuti, od česa je vse to gorje prišlo nad ljudi. Čudoviti so ti možje, ki pozabljajo nase, mislijo pa na skupnost, da bi mogla srečno v obnovljeni cerkvi častiti Boga. Zaradi takih mož bo Bog prizanesel narodu in skrajšal trpljenje, ki je zadelo naše ljudstvo.

Spet drugi si želi rožnih vencov in podobic. Tako pravi: „Jeglič nam je sicer slikal velike čase in veliko hudobijo. Bili pa smo nekako slabi verniki

kakor Judje v starem zakonu nasproti prerokom. Tolažilno pa je, da jih je nesreča spet Bogu približala. Vse naše delo je sedaj v cerkvi in predvsem med mladino. Zato sem za vsak rožni venec, ki se mi ga pošlje, zelo hvaležen, kakor tudi če v žepih poslani obleke najdem kake podobice. Naši mali imajo sedaj drugačne šole in le težko razumejo verouk. Toda slika govori mednarodni jezik in najbolj nazorno in si jo najbolj zapomnijo.“

Novoletna jelka in dedek Mraz. Ker v Titovi Jugoslaviji otroci ne smejo več verjeti v sv. Miklavža in je tudi božič s svojimi skrivnostmi le še bajka, ki so se jo izmislili kapitalistični krogi, zase jo treba dati otrokom nekaj novega. To novo naj bosta praznovanje „Novoletne jelke in dedka Mraza“. Neki V. Cvetko se je v ljubljanskem „Slov. Poročevalcu“ na široko razpisal o tem praznovanju. Pravi, da otroci že željno pričakujejo dedka Mraza, ki da bo prišel nekje izpod Triglava, obložen z darovi. Položil jih bo pod Novoletno jelko, ki bo vsa bogata in svetleča. Po piščevem mnenju naj bi ta praznovanja organiziralo „Društvo prijateljev mladine“ kjer pa teh ni, pa ostala društva v kraju in šola. Ne gre samo zato, da se otroka obdari, temveč da se da obdaru vanju vsebina, to je, da se otrokom pove, kako srečni so v primeri z onimi iz kapitalističnih dežel. Toda najlepši del praznovanja naj priredi družina. Ob jelki na kateri bodo gorele svečke in žarela rdeča zvezda, se bo zbrala vsa družina. Bo to 30. ali 31. decembra, kakor bo družini bolj kazalo. Pa tudi 21. december je treba praznovati. To je dan sončnega obrata, ki so ga že naši predniki pozdravljali z vriskom in plesom. Če bo snega dovolj, bodo otroci tekmovali v smučanju in delali snežnega moža, povsod pa bodo postavili krmilnice za prezebajoče ptičke. Od 21. decembra do 31. decembra imajo otroci pravico, da bi si privoščili zabavo. Najbolje bi bilo, da bi ne bilo šolskega pouka, kajti učitelji tožijo, da se v dneh praznovanja v šolah ne da resno delati.

Vsaj od 30. decembra do 3. januarja naj bi bilo prosto. — Tako V. Cvetko modruje v svojem članku. Toda njegova zahteva po počitnicah je nevarna. Če bi jih oblasti dovolile, bi sovpadle s krščanskim praznovanjem novega leta. To bi pa pomenilo dati ljudem priliko, da gredo v cerkev in se versko živijo. Zato so morali otroci kljub prihodu dedka Mraza in praznovanju Novoletne jelke vse dni lepo iti v šolo.

V zvezi s prihodom dedka Mraza je bil tudi dedkov spoved, ki ga je organiziral v Ljubljani neki tovariš Miklavčič Zvone. V Ljubljano je dedek Mraz prišel po Ljubljani na ledenih ploščah. Pot, dolga 2 km, je bila razsvetljena z lampijončki. Dedka so spremljale važne osebnosti iz slovenskih pravljic: Rdeča kapica, Povodni mož, Kralj Matjaž z Alenčico, Jazonova barka z Argonavti, skupina škratov in palčkov z Snegulčico, nekaj belih medvedkov — in balet. Vse to je jadralo po Ljubljani deloma na ledenih ploščah (z ledom obloženih splavih), deloma na čolnih. Pri vsakem mostičku se je dedek ustavil in otrokom razdelil darila. — In ves ta spoved naj bi otrokom zabilisal spomin na Jezuščka v božični noči in jim nadomestil čar božičnih praznikov! Ubogi otroci v Titovi državi, ki ne smejo praznovati prihoda božjega Deteta na svet, še bolj ubogi odrasli, ki morajo tihó vsemu temu prisostvovati, dvakrat ubogi pa tisti, ki morajo vse to prirediti, dobro vedoč, da otrokom lažejo in jih varajo. Le doklej?

SLOVENSKA KOROŠKA

Pol leta je lepa župnija št. Jakob v Rožu bila brez svojega župnika. 22. novembra 1953 pa je fara doživela svoj srečni dan: instalacijo novega župnika preč. g. Andreja Karičlja. Novi gospod župnik je dolgo vrsto let deloval v šmarjeti v Rožu. Veliko težkih ur je preстал v letih vojne: v župnišču in farnem domu je imel najprej SS-policijo, nato partizane in dalj časa angleško posadko. Slabi verniki so rovarili proti njemu in ga tožili na višjih mestih, a on je

vzdržal. Prav zato, ker je g. Karicelj bil dober dušni pastir, je šmarjeta v Rožu ob njegovem slovesu zajokala.

Ker pa šmarjeta v Rožu župnika pobuje, je škofija poskrbela za novega v osebi č. g. Janka Lampichler, ki je do sedaj deloval v Medgorjah. Na prvo adventno nedeljo 29. novembra 1953 je prevzel novo faro. Na slovesnosti so bili navzoči žihpoljski dekan, p. Jakob Vučina in prof. Silvo Mihelič, ki je tudi vodil petje v cerkvi.

Slovenska Koroška je zopet izgubila enega svojih duhovnikov. 19. novembra 1953 je umrl v žitari vasi g. župnik Valentin Weiss, star 83 let. Leta 1895 je poslal duhovnik, bil nato prefekt v celovškem Marijanišču, šel za tem za kaplana in veroučitelja v Beljak, od tam pa v Djekše za župnega upravitelja. Dve leti potem ga najdemo v Velikovcu, kjer se je izkazal kot izboren zadružnik. Leta 1904 je dobil razpisano faro v žitari vasi in ostal v njej 49 let vse do svoje smrti. Tudi pokojni g. župnik je veliko storil za ohranitev slovenstva na Koroškem. Zato ga bodo koroški Slovenci z bolečino pogrešali.

Gojenke gospodinjkega tečaja pri slovenskih šolskih sestrah v St. Rupertu so 8. decembra 1953 priredile marijansko akademijo. Glavna točka akademije je bila igra trodejanka „Po trnju do cvetja“. Trenutno je v zavodu 27 deklet, ki so večinoma iz Podjune. Vse so pridne, četudi so nekatere še mlade. Rade se uče, rade delajo, najraje pa pojejo lepe slovenske pesmi.

PRIMORSKE VESTI

Božič v Gorici. Lepi so bili letošnji božični prazniki. Posebno globoko smo jih občutili vsi tisti, ki smo se udeleževali zornic, ki so ves advent vabile vernike v cerkev. Slovenske polnočnice pri sv. Ivanu se je udeležilo mnogo vernikov, prav lepo pa je bila zastopana tudi slovenska jutranja maša v stolnici, kjer nam je dekliški zbor Marijine družbe zapel najlepše naše božične pesmi. Le ena misel nam je grenila veselje božičnih dni, misel na naše brate on-

stran meje, za katere je bil božič le delaven dan. Zaman smo iskali v komunističnih časopisih besedo: božje Dete. To sveto ime so zabrisali iz svojih src in zato tudi iz njihovih publikacij in na njegovo mesto postavili pogansko novoletno jelko in „dedka mraza“. To naj bo ljudem nadomestilo za vso toploto idilo božičnih jaslic in Jezuščkovega drevesca.

Marijino slavlje v Gorici. Kakor smo lansko leto zadnjo nedeljo v decembru nadvse slovesno zaključili jubilejno leto goriške nadškofije, tako smo letos isto nedeljo nič manj slovesno in veličastno praznovali začetek Marijinega leta. To nedeljsko popoldne se je goriška stolnica napolnila s slovenskimi verniki iz mesta in podeželja. Govor je imel č. g. Mirko Mazora, ki nam je v njemu lastno besedo prikazal svetlo podobo Nje, ki je vsa sveta in brezmadežna stopila na našo zemljo. Za tem vzvišenim govorom ni bila nobena pesem tako na mestu kakor Vodopivčeva Imakulata. Sledil je koncert najboljših božičnih pesmi, ki so ga pod vodstvom prof. Mirka Fileja dovršeno lepo in z globokim občutkom izvajali skupni cerkveni pevski zbori iz Gorice, Podgore, Pevme, Števerjana, Rupe in Jamelj. Sledil je blagoslov z ljudskimi litanijami in božičnimi odpevi. Med bučanjem orgel je mogočno zadonela Zahvalna pesem, ki jo je skupno z duhovniki in pevci pela vsa cerkev. To Marijino slavlje je pustilo v srcih vseh globok odmev.

Slovesna božična maša v Trstu. Ne, ni nas premotil „dedek mraz“, pa čeravno se je v dvojni obliki pojavil pri nas: z resničnim mrazom in burjo in pa z obilnimi zavoji in obljubami za otroke. Imamo pa že rajši sv. Miklavža in milega Jezuščka, dedek mraz pa ostane le dedek mraz osovražen od vseh, ki ljubimo sonce in toploto in lepoto naših božičnih tisočletnih običajev. Zato pa smo se vsi tržaški Slovenci udeležili lepe božične slovenske maše pri sv. Jakobu, kjer nam je mogočen pevski zbor tako lepo prepeval in smo ob naših lepih božičnih pesmih globoko občutili vso toploto božične noči. Naši sosede

se ne morejo ponašati z lepoto naše pesmi, še manj z njenim bogastvom. Zato pa smo lahko ponosni na naše duhovno bogastvo, ki se kaže tudi v globoko doživetih cerkvenih pesmih.

Tržaško Marijanišče. Z letošnjim šolskim letom se je na prizadevanje tržaškega škofa odprl na Opčinah pri Trstu dijaški dom ali boljše vzgojni zavod pod naslovom „Marijanišče“. Zavod ima namen pomagati dijakom pri učenju, nudi jim boljšo vzgojo in obenem onim, ki bi se radi posvetili duhovskemu stanu, daje priliko, da se še bolj pripravijo na to. Zavod pa nima veliko sredstev, najvišja mesečnina gojenca je daleč prenizka za kritje stroškov. Vendar upamo, da bomo z božjo pomočjo tudi te težave premostili in tako nudili našim slovenskim dijakom vedno več možnosti za pravo versko vzgojo

Baragova proslava v Gorici. Svete božične praznike smo v Gorici najlepše zaključili z lepo uspelo Baragovo proslavo. Namen te proslave je bil, da bi tudi širše množice seznanili z velikim slovenskim misijonarjem in škofom in zlasti še z njegovim procesom za svetnika. Pred nabito polno dvorano je najprej spregovoril stolniški vikar č. g. dr. Humar in nas z lepimi besedami navdušil za našega velikega Barago in nas vzpodbujal, naj pridno pobiramo podpise za njegovo beatifikacijo. Kar njegovi rojaki v njegovi ožji domovini ne morejo narediti, to moramo nadomestiti mi Slovenci v zamejstvu in povsod po svetu, da bo čimprej naš veliki rojak prišel na oltar. Sledilo je predavanje č. g. Mirka Mazore, ki nas je seznanilo s svetim življenjem Friderika Barage, z njegovim delom za spreobrnjenje ameriških Indijancev, z njegovimi trudi in naporu in nedopovedljivim trpljenjem mrzle zime Velikih jezer. Sledila je še zborna deklamacija in pa nekaj najlepših božičnih pesmi. Kakor predavateljeva, tako je tudi želja vseh katoliških Slovencev, ki živijo tostran in onstran meja in korja, da bi se mogli kmalu zatekati k Baragu z iskreno prošnjo: Sv. Friderik Baraga, prosí za nas!

Motiv iz naših gora

HRVATSKA

Ob priliki demonstracij zoper Angleže in Amerikance so v Zagrebu nahujskani razgrajali več kot enkrat poskusili zažgati nadškofijski dvorec. Namevera pa se jim ni nikdar posrečila.

Ko so stali vojaki pred Trstom, so mnogi prejeli pakete, za katere je bilo rečeno, da jih pošilja Tito. Ko so jih odprli, so v njih našli pisemca, naslovljena na kardinala Stepinca, kajti njemu so bili paketi namenjeni. Tako je prišlo v javnost, da Titove oblasti prestrezajo pakete, ki jih ameriški katoličani pošiljajo nadškofu Stepincu. Pred leti je Tito vdiral v cerkve in kradel denar iz pušic; sedaj si prisvaja tuje pakete. Res: „Stara navada, železna srajca.“

Sedaj je prišla vrsta tudi na mons. Svetozarja Rittiga, župnika pri sv. Marku v Zagrebu. Ta gospod ima to čudovito lastnost, da se zna sprijazniti z vsakim režimom. Pa ne smemo misliti, da je vedno držal s Titom. Za časa Pa-

VIJOLICA

Vijolica skrita
med bilkami sočnimi,
smaragdno zelenimi,
z vonjavami močnimi,
k meni sproščenimi...

V njej tiho bedita
ponižna sladkost,
očarljiva krotkost;
k mojemu srcu se vzpenjata
in popke spočenjata
v objemu samote...

Da, to je sreča,
tista najtišja;
ne oholo blesteča,
vendar najvišja: —
ko očara, ne vara, ne laže
in k Jezusu stezo pokaže...

Bogdan Budnik

veličeve Hrvatske je bil močno proti njemu, in to upravičeno. Kot splošno znan bogataš z več hišami in z mnogo naloženega denarja se je skušal rešiti v Italijo. Toda italijanske razsulo ga je prehitelo nekje ob dalmatinski obali. Takoj je navezal stike s partizani. Ko so čez nekaj dni pridrli Nemci, je s partizani zbežal v gore in ostal pri njih do konca vojne. Po Titovem prihodu na ta oblast je stalno skrbel za ugodne izjave o krvavem režimu. Kljub vsej strahopetnosti in nenačelnosti pa je v spodu ostalo nekaj čuta za pravico. Ko je zvedel za surovo postopanje komunistov z nad osemdeset let starim škofom Budanovičem iz Subotice, je pisal Titu in notranjemu ministru Ranko-

viću pismo, v katerem je protestiral proti nasilju in zahteval pravično kazen za zločinca. Povdaril je, da je bil škof Budanovič velik prijatelj mladine in zmeraj zavzet za domoljubno jugoslovansko gibanje. Tega škofa je namreč komunistična drhal napadla, ko je bil na birmanskem potovanju. Odvzeli so mu škofovsko obleko, ga pretepli, vrgli na tovorni avto in ga imeli več dni za prtega v neki kmečki hiši. Končno so ga pripeljali nazaj v Subotico in ga odložili napol živega v neki stranski ulici. — Tito mons. Rittigu na pismo sploh ni odgovoril, Rankovič se je pa izjavil, naj se Rittig ne vmešava v take reči, če hoče sebi dobro. To je bil lep nauk za duhovnike Ciril-metodijskega društva, katerih zvest član je mons. Rittig. Zdi se, da mons. Rittig ni več potreben za koristno budalo. Marsikdo pred njim je že doživel, da so ga komunisti vrgli med staro šaro. Tudi on prihaja na isto pot, pa še marsikdo za njim bo isto doživel. Kajti komunizem je vedno enak: požira lastne pristaše. Berijev primer je zadnji dokaz, da je temu res tako.

Kardinal Stepinac je doživel v decembru 1953 obisk italijanskega novinarja Franca Monicelli. Svoje vtise je novinar objavil 11. decembra v rimskem dnevniku „Il Messagero“. Zanimivo je, da so jugoslovanske oblasti v času, ko je bilo povsod govora o Trstu prav italijanskemu novinarju dovolile obisk kardinala. Kardinal Stepinac je nastavljeno past zelo dobro razumel in zahteval, da pogovoru prisostvuje mons. Ujčić, beograjski nadškof. Ni hotel dati novih izjav. Opozoril je novinarja naj prebere, kar je napisal ameriški novinar Trandl Lessing o kardinalu Stepinču. Ponovno je kardinal povdaril, da bo ostal s svojim narodom, ki mu zaupa. Glede verske svobode je izjavil, da

Prava krepost ni žalostna in nevšečna, ampak vesela in ljubezniva.
(Friderik F. Faber)

V zadevah, ki ne nasprotujejo božji časti ali dušnemu blagru, ne izreči nikoli svojega mnenja, če te ne prosijo.
(Josef M. Escrivá)

ni bistvo verske svobode v obstoju cerkvi, saj te se lahko umaknejo v podzemlje, temveč v svobodni vzgoji mladine. Ko je novinar omenil, da verjetno trpi radi odnosov, ki jih je imel do Paveliča, je kardinal dejal: „Moj odnos do Paveliča je bil isti, kot je danes do Tita. To se pravi: Branim katoliško

Cerkev in njene pravice. Zato sem postal duhovnik; zato sem tukaj in bom ostal tukaj.“ Ob slovesu je novinar izrazil željo, da bi ga mogel nekega dne videti v Rimu zmagovitega in svobodnega. Kardinal Stepinac je duhovito odgovoril: „Ni potrebno biti v svobodi, pa se kljub temu čutiti zmagovalca.“

Vse naročnike „Duhovnega življenja“ lepo prosimo, da naročnino za leto 1954 čim prej poravnajo. S tem pomagajo upravi lista, da more redno poslovati, koristijo pa tudi sebi, ker do 30. junija 1954 velja naročnina le 50 pesov; po tem datumu, in če bo kde naročnino plačeval v obrokih, bo moral plačati 60 pesov. Usluga za uslugo! Kdor hitro dá, dvakrat da! Zato ne odlašajte s plačevanjem naročnine!

Beraška

„Kako ti kaj gre tvoj posel?“ vpraša kmet berača, ki pravkar moleduje za miloščino.

„Oh, tako negotovi so postali današnji časi,“ odgovarja berač. „So dnevi, ko kar dobro živim; so pa tudi dnevi, ko zaslužim tako malo, da moram kar iz svojega primakniti.“

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA
REDUCIDA

Concesión
No. 2560

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“ MORETE NAROČITI IN PLAČATI NA SLEDEČIH NASLOVIH:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Víctor Martfnez 50, Buenos Aires

U. S. A.: Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio

Kanada: Turk Francé, 263 Oakwood Ave, Toronto, Ontario

Trst: Stanko Janežič, Mačkowlje 7, Dolina, Trieste

Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzutta 18, Gorizia

Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten, Austria

Avstralija: Fr. Rudolf Pifko, 45 Victoria Street, Waverley, N. S. W.

„Duhovno življenje“ je slovenski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Orehar Anton), urejuje pa uredniški odbor (Dr. Francé Gnidovec). — Naslov: Víctor Martfnez 50, Buenos Aires, Argentina. — Celoletna naročnina znaša za Argentino 50 pesov, če se plača do 30. junija 1954; po tem dnevu in v obrokih 60 pesov. Za USA in Kanado 5 dolarjev, za Italijo 2000 lir, za Avstrijo 75 šillingov, drugod v protivrednosti dolarja. — Tiska Imprenta „Poliglota“, Corrientes 3114,

Buenos Aires, tel. 86.5120

• PRIZADEVAJTE • SI, DA •

• BOSTE • IMELI • LJUBEZEN •

I. KOR. 13, 13

V TEJ ŠTEVILKI BOSTE BRALI

„MATI!“ — JO JE KLICAL	Branko Rozman	129
NAŠA MATI	Gregor Mali	132
V PEPELNIČNI NOČI	Zora Piščančeva	133
PREDPOSTNI IN POSTNI ČAS V VZHODNI CERKVI		
	Tone Ilc	135
EL TIEMPO DE CUARESMA ENTRE LOS ESLOVENOS	Joe Juck	138
ŠEGE NA DOMAČIH TLEH	Joža Kmetov	139
LJUBEZEN DO SOVRAŽNIKOV ...	Dr. Ignacij Lenček	143
NA BUKOVJU	N. Z.	148
JE BOG KRIV ZLA IN TRPLJENJA?	Dr. Fr. Gnidovec	152
ZVONIK	Stanko Janežič	156
POGOVOR V GOSTILNI	Gregor Hribar	157
SVETA GORA PRI GORICI	Marijan Marolt	161
ŽENE V JEZUSOVEM RODOVNIKU —	Prof. P. Slapar	167
TATOVİ KOLES	Vinko Flek	171
SLOVENCİ OB ATLANTIKU	Jože Jurak	174
KAJ PA MED NAMI?		183
KAJ PA DOMA?		185
VIJOLICA	Bogdan Budnik	192
ŠALE		160
MISLI	138, 170, 184,	192